

OKULÖNCESİ EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN
ÇOCUKLARI TANIMA VE DEĞERLENDİRME
AMAÇLI YAPILAN ÇALIŞMALARA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ
Gülin YILMAZ TOPUZ
(Yüksek Lisans Tezi)
Nisan 2015

OKULÖNCESİ EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARI TANIMA VE
DEĞERLENDİRME AMAÇLI YAPILAN ÇALIŞMALARLA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Gülin YILMAZ TOPUZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İlköğretim Anabilim Dalı

Okulöncesi Öğretmenliği Programı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Özlem Melek ERBİL KAYA

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Nisan 2015

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Gülin YILMAZ TOPUZ'un "Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Amaçlı Yapılan Çalışmalara İlişkin Görüşleri" başlıklı tezi 13.04.2015 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca İlköğretim Anabilim Dalı Okulöncesi Öğretmenliği programı yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Adı-Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yard.Doç.Dr. Özlem Melek KAYA

Üye : Doç.Dr. Alper Tolga KUMTEPE

Üye : Yard.Doç.Dr. Meral ÖREN

Prof.Dr. Esra CEYHAN
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürü

ÖZET

OKULÖNCESİ EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARI TANIMA VE DEĞERLENDİRME AMAÇLI YAPILAN ÇALIŞMALARLA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Gülin YILMAZ TOPUZ

İlköğretim Anabilim Dalı

Okulöncesi Öğretmenliği Programı

Nisan 2015

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Özlem Melek ERBİL KAYA

Okulöncesi eğitimde değerlendirme önemli bir rol oynar. Değerlendirme süreci aileler ve çocukları için önemli bir olaydır. Bu sürecin sonucu çocuğun gelişimsel seyrini önemli ölçüde değiştirebilmektedir bu nedenle doğru ve gerekli müdahaleler yapılmalıdır. Uygun öğrenme ortamları sağlamak ve eğitim planlarının hazırlamak için çocukları değerlendirmeden elde edilen bilgiler önemli katkıda bulunabilir. Bu nedenle çocukları değerlendirme eğitim programlarının ayrılmaz bir parçasını oluşturmalıdır.

Eskişehir il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşlerini almayı amaçlayan bu araştırma, tarama modelinde olup nitel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Çalışma grubunu Eskişehir ilinde 2012 —2013 Eğitim – Öğretim yılında M.E. B'na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapmakta olan kimi ölçütlere göre belirlenmiş ve araştırmaya katılmaya gönüllü okulöncesi öğretmenleri oluşturmuştur. Öğretmenlerin belirlenmesinde; Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapmakta olan okulöncesi öğretmeni olma temel ölçütü olmuştur. Bunun yanında maksimum çeşitliliği elde etmek için kadrolu olarak görev yapmak, dört yıllık lisans mezunu olmak, adaylığının kalkmış olması ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak da kullanılan ölçütler arasında yer almıştır. Çalışma 8 anaokulunda görev yapan 21 okulöncesi öğretmeni ve 12 ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 13 okulöncesi öğretmeni olmak üzere toplam 34 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

Verilerin toplanması nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu geliştirmek için, araştırmanın amacına yönelik sorular ana başlıklar halinde oluşturulmuş geçerlik güvenirlik çalışmaları yapılarak forma son şekli verilmiştir. Katılımcılara, araştırma sırasında hazırlanan görüşme soruları sorulmuş ve yanıtları ses kaydı olarak alınmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmış, bulgular niceliksel olarak sunulmuştur. Alınan yanıtların dökümü yapılarak ve bir görüşme kodlama anahtarı oluşturulmuştur. Daha sonra iki uzman birbirinden bağımsız bir biçimde görüşmeleri ilgili görüşme kodlama anahtarına kodlamışlardır. Kodlamalar karşılaştırılarak gerekli düzenlemeler yapılmış ve güvenirliği sağlanmıştır.

Çalışmanın sonuçları araştırma soruları temel alınarak açıklanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre okul öncesi eğitim kurumu öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecini gerekli gördükleri, genellikle gözlem, görüşme tekniklerini uyguladıkları, diğer teknikleri daha seyrek uyguladıkları görülmüştür. Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettikleri verileri gelişim raporu yazmada, ailelere bilgi verirken müdahale için ve etkinliklerini planlarken kullandığı ancak bir kısmının da hiç kullanmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin en çok sınıflardaki çocuk sayısının fazla olması, tanıma değerlendirme sürecine zaman ayırabilmede ve ailelerle işbirliği yapmada güçlük yaşadığı görülmüştür. Öğretmenlerin büyük bir bölümü tanıma ve değerlendirmeyle ilgili formların şekil, sayı ve kullanım şekli açısından düzenlenmesinin yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. Nitekim araştırma sürecinde yenilenen Milli Eğitim Bakanlığı 2013 Okulöncesi Eğitim Programı'ndaki değişiklikler de öğretmenlerin bu beklentilerini karşılar niteliktedir. Programdan çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili formların bir kısmı çıkarılmış ve bu yönde bir değişikliğe gidilmiştir. Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme tekniklerini uygulamaya ilişkin beklentileri incelendiğinde; çocukları tanıma teknikleriyle ilgili daha fazla yayın, seminere gereksinim duydukları, öğrenci sayısının azaltılmasını, formların düzenlenmesini ve azaltılmasını, okullardaki rehberlik hizmetlerinin artırılmasını, ailelerin de bu konuda eğitilmesini istedikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocukları Tanıma ve Değerlendirme, Öğretmen görüşleri, Okulöncesi Eğitim.

ABSTRACT

**THE OPINIONS OF THE PRE-SCHOOL TEACHERS ABOUT THE WORKS
CONDUCTED FOR IDENTIFICATION AND ASSESSMENT OF CHILDREN**

GÜLİN YILMAZ TOPUZ

**Department of Primary
Preschool Teaching Program
Nisan 2015**

Advisor: Yrd. Doç. Dr. Özlem Melek ERBİL KAYA

The assessment has an important role on pre-school education. The process of assessment is an essential event for family and their children. The result of this process can change substantially the developmental course of child. Therefore, the accurate and appropriate interventions must be implemented. The information which was obtained by assessment of the children may remarkably contribute to provide the appropriate learning environment and the preparation of education plans. Hence, the children assessment should form an integral part of education programs.

This study aims to obtain the views of pre-education teacher about the works conducted for identification and assessment of children. Pre-education teachers in study work at official nursery school and nursery class within primary school of Ministry of National Education in Eskişehir city center. The study was conducted by using qualitative survey method.

Sample of study was composed of volunteer pre-school teachers to join this research at official nursery school and nursery class within primary school of Ministry of National Education in Eskişehir. They were selected considering some criteria. Working at official nursery school and nursery class within primary school of Ministry of National Education is the main criterion for the selection of teachers. Further, to obtain the maximum heterogeneity, the criteria include some conditions like being permanent teacher, having undergraduate degree, volunteers and not probationary

employee. The study was conducted totally with 34 teachers in eight nursery school with 21 pre-school teachers and in 12 primary school with 13 pre-school teachers.

The data were collected by semi-structured interviews which are a qualitative data collection technique. In order to improve the interview form, the questions about the purpose of research formed the main headings and the form was finalized after the validity and reliability studies. The questions prepared during the research were asked the participants and responses were taken as audio recording.

Descriptive analysis technique was used to analyze the data and results were presented as quantitative. The responses were compiled and interview coding key was design. Later, the interviews were coded by two masters to interview coding key independently of one another. Coding was compared and the necessary arrangements were made. Thus, the reliability of the coding was ensured.

The results of the study were explained based on the research questions. According to the findings of the research, pre-school education teachers consider recognition and assessment of children necessary and they apply mostly the observation and interview techniques while they apply rarely the other techniques. Children recognition and evaluation of the data gained from the process of teachers in writing progress reports, information for parents to use when planning interventions and activities which have also been observed but never use a portion. The greater number of children in most classes of teachers take the time to recognize it was observed that the evaluation process and difficulty in collaborating with families. Most of the teachers pointed out that arranging recognition and assessment forms in terms of the shape, number and usage may provide benefits. Consequently, the renovated changes in Preschool Education Program of the Ministry of Education in 2013 during this research satisfy the expectations of teachers. Some of the children recognize and assessment forms were removed from the Preschool Education Program. When the expectations of teachers regarding the application of children recognition and assessment techniques were examined, the teachers need to more publications and seminars about children recognition and assessment techniques. Also, it was seen that they want less students and organized forms while they want more guidance services in schools.

Key Words: Children's Identification and Assessment, Teachers' Perceptions, Preschool Educa

ÖNSÖZ

Çalışma süresi boyunca destek ve katkılarını esirgemeyen, her konuda yol gösteren tez danışmanım ve değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Özlem Melek ERBİL KAYA'ya teşekkürlerimi sunarım. Hayatımın her döneminde bana destek olan, sonsuz saygıyı ve minneti hak eden aileme teşekkür ederim.

Gülin YILMAZ TOPUZ

Eskişehir, 2015

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
ÖZGEÇMİŞ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirmenin Önemi ve Gerekliği.....	1
Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirme.....	1
Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar.....	4
Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Öğretmenin Rolü.....	5
Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Kullanılan Yaklaşımlar.....	8
Formal Değerlendirme.....	8
İnformal Değerlendirme.....	8
Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	9
Gözlem.....	9
Gözlem Aşamaları.....	10
Gözleme Dayalı Yöntem ve Teknikler.....	13
Sistemantik Gözlem.....	13
Örnekleme Dayalı Gözlemler.....	14
Anekdot Kayıtları.....	14

Denetim Listeleri.....	15
Derecelendirme Ölçekleri.....	15
Değerlendirme Tablosu.....	16
Oyun Temelli Değerlendirme.....	16
Portfolyo Değerlendirmesi.....	16
Aile ile İşbirliğinde Kullanılan Teknikler.....	18
Anket Tekniği.....	19
Görüşme Tekniği.....	19
Ev Ziyaretleri.....	20
Çocuklara İlişkin Bilgilerin Yorumlanması, Raporlaştırılması ve Kullanılması.....	21
Çocuklara İlişkin Bilgilerin Yorumlanması.....	21
Çocuklara İlişkin Bilgilerin Raporlaştırılması: Gelişim Raporları.....	22
Çocukları Değerlendirme Sürecinden Elde Edilen Bilgilerin Kullanılması.....	23
Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Programlarında Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesi Öngörülen Çalışmalar.....	24
Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü 36-72 Aylık Çocuklar için Okulöncesi Eğitim Programı-2006.....	24
Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okulöncesi Eğitim Programı-2013.....	35
Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesi Öngörülen Çalışmalar.....	37
Milli Eğitim Bakanlığı 2006 ve 2013 Yılları Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği.....	37
İlgili Araştırmalar.....	39
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	39
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	42
Amaç.....	44
Önem.....	44
Sınırlılıklar.....	45

Tanımlar.....	46
İKİNCİ BÖLÜM: YÖNTEM.....	47
Araştırma Modeli.....	47
Araştırmanın Yapıldığı Okullar.....	47
Araştırmanın Çalışma Grubu.....	48
Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri.....	48
Görüşmelerin Yapılması.....	50
Görüşme Formu.....	51
Görüşme Soruları.....	52
Görüşme Kılavuzu.....	53
Görüşme İlkeleri.....	54
Görüşmelerin Yapılması.....	55
Verilerin Analizi.....	56
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR VE YORUMLAR.....	60
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Süreci ve Bu Sürecin Gerekliliği Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	60
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Hangi Yöntem ve Teknikleri Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	61
Öğretmenlerin “Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin ve Bu Yönetmelik Çerçevesinde Oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesini Öngördüğü Çalışmalarla İlgili Neler Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	64
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Gün İçerisinde Nasıl Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	67
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Etkinlik Sırasında Ne Zamanlarda Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	70
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinden Elde	

Ettiğiniz Bilgileri Nasıl Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	72
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinde Herhangi Bir Güçlkle Karşılaşıyor Musunuz? Karşılaşıyorsanız Bu Güçlükler Nelerdir? Anlatır mısınız?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	76
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Lisans Öğreniminiz Sırasında Bu Konuda Herhangi Bir Ders ya da Meslek Hayatınız Boyunca Bu Konuda Hizmet İçi Eğitim Aldınız Mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	81
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Lisans Öğreniminiz Sırasında Nasıl Bir Eğitim Almak İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	84
Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinin Daha Etkin Hale Gelmesine Yönelik Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	87
Öğretmenlerin “Bu Konuda Eklemek İstedığınız Başka Görüş ve Önerileriniz var mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	91
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER.....	94
Sonuç.....	94
Öneriler.....	98
Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	98
İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	101
EKLER.....	102
KAYNAKÇA.....	112

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri.....	49
Çizelge2: Görüşme Kodlama Anahtarında Yer Alan Soruların Güvenirlilik Yüzdeleri.....	59
Çizelge 3: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Süreci ve Bu Sürecin Gerekliliği Konusunda Neler Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	60
Çizelge 4: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Hangi Yöntem ve Teknikleri Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	62
Çizelge 5: Öğretmenlerin “Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin ve Bu Yönetmelik Çerçevesinde Oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesini Öngördüğü Çalışmalarla İlgili Neler Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	65
Çizelge 6: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Gün İçerisinde Nasıl Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	68
Çizelge 7: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Etkinlik Sırasında Ne Zamanlarda Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	71
Çizelge 8: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinden Elde Ettiğiniz Bilgileri Nasıl Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	74
Çizelge 9: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinde Herhangi Bir Güçlkle Karşılaşıyor Musunuz? Karşılaşıyorsanız Bu Güçlükler Nelerdir? Anlatır mısınız?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	77
Çizelge 10: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Lisans Öğreniminiz Sırasında Bu Konuda Herhangi Bir Ders ya da Meslek Hayatınız Boyunca Bu Konuda Hizmet İçi Eğitim Aldınız Mı?”	

Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	82
Çizelge 11: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine İlişkin Lisans Öğreniminiz Sırasında Nasıl Bir Eğitim Almak İsterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	86
Çizelge 12: Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinin Daha Etkin Hale Gelmesine Yönelik Önerileriniz Nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	88
Çizelge 13: Öğretmenlerin “Bu Konuda Eklemek İstedığınız Başka Görüş ve Önerileriniz var mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar.....	92

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Sistematik Gözlem Formu.....	27
Şekil 2: Anekdot Kayıt Formu	27
Şekil 3: Anaokulundan Çocuğunuzla İlgili Haber Var Formu.....	28
Şekil 4: Oyun Gözlem Formu.....	29
Şekil 5: Kısa Not Formu.....	30
Şekil 6: Gelişim Kontrol Listesi Formu.....	31
Şekil 7: Kazanım Değerlendirme Formu.....	32
Şekil 8: Gelişim Raporu.....	34
Şekil 9: Gelişim Gözlem Formu.....	36

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi

BİRİNCİ BÖLÜM GİRİŞ

Her insan farklı bir dünyadır. Kendine özgü bir varlıklar olan insanlar sayılamayacak kadar çok özellikler yönünden birbirlerinden ayrılırlar. Bireyler birbirinden farklı özelliklere sahip olarak dünyaya geldikleri ve farklı çevrelerde yetiştikleri için bireyler arası farklılıklar vardır. Bu farklılıklar içerisinde, bireyi tanıma hizmetlerine gereken önemin verilmesi eğitim ve öğretimi bireyin gelişim düzeylerine göre düzenleyebilmek için gereklidir (Bakırcıoğlu, 1997).

Bireyi tanıma genel olarak, bir insanın hangi özelliklere ne derecede sahip olduğunu bilmek demektir. Bireyin sahip olduğu özelliklerin ayrıntılı olarak bilinmesi, bireyin kendini tanıması ve geliştirmesi için de gereklidir. Bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarmak ve bireylerin bu farklılıkları oluşturan özellikleri açısından gelişmesine katkıda bulunmak ; eğitimde, rehberlik yoluyla bireyi tanımanın amacıdır (Taner, 2005).

Öğrenci yeterince tanırsa yeni kazandırılacak bilgi ve becerilerin, alışkanlık ve diğer değerlerin düzeyi, kullanılacak araçlar, uygulanacak geçerli yöntem, çalışmaların ayrıntılı, uygun tasarımı, uygulanacak değerlendirme programı, öğrencilerin öğrenmeleri, eğitimleri için gerekli kılavuzluk programları hazırlanabilir, uygulanabilir ve değerlendirilebilir.

Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirmenin Önemi ve Gerekliliği

Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirme

Okulöncesi yılları çocukların gelişimi açısından çok önemli bir dönemdir. Bireyin tüm yaşam becerilerinin temelleri bu dönemde atılmaktadır. Bu nedenle okulöncesi yıllarda çocukların yönlendirilmesi ve desteklenmesinin bilinçli ve doğru bir şekilde olması gerekmektedir. Çocukların gelişiminin her yönden desteklenmesi için de tüm özellikleri objektif olarak değerlendirilmelidir.

Çocukları tanıma ve değerlendirme çocuklarla ilgili tüm bilgilerin tutarlı, objektif bir şekilde çeşitli araçlardan yararlanarak sistematik olarak toplanması, kayıt altına alınması ve bunları değerlendirip anlamlı bir karar verme sürecidir. Bundan dolayı çocuklar iyi tanınmalı ve gerekli eğitim bu doğrultuda verilmelidir. Çocukları

tanıma ve değerlendirme, onlara uygun eğitim ortamları hazırlamanın temel taşıdır. Okulöncesi dönemde tanıma ve değerlendirmede bu nedenle okulöncesi öğretmeni büyük önem taşımaktadır. Okulöncesi öğretmenlerinin çocukları düzenli olarak değerlendirmeye yönelik çalışmalar gerçekleştirmeleri gerekir (Sağlam, 2008).

"Her Türk Çocuğunu, ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek, hayata ve üst öğrenime hazırlamak" temel eğitimin amaçlarından biridir. Bu amaç doğrultusunda bireyi tanıma temel eğitimde önem kazanmaktadır. Çocuklar evden ayrılıp okula, yeni bir çevreye gelmektedir. Çocuk okula ve çevreye uyum çabası içine girmektedir. Bunun yanı sıra zihnen, bedenen ve psikolojik açıdan her geçen gün farklılaşarak hızlı bir gelişim dönemi geçirmektedir. Bu farklılıklar içinde öğrencilerin daha iyi tanınıp, eğitim ve öğretimin onların ilgi, ihtiyaç ve özelliklerine göre ayarlanması gerekmektedir.

Eğitimin her kademesinde önemli ve gerekli olan öğrencileri tanıma hayatın temelini oluşturan okulöncesi dönemde daha da önem kazanmaktadır. Bu dönemde her yaş grubunun genel gelişim özellikleri ortaktır ancak her çocuğun kendine özgü gelişim özelliklerinin olduğu da unutulmamalıdır (Aral, Canyaşar, Kandır, 2002).

Çocukların gösterdikleri davranışları anlamlandırabilmek, kazanmaları gereken olası davranışları hedef davranışlar olarak belirleyebilmek ve bu hedeflere ulaşmayı sağlayacak öğretim stratejilerini kullanabilmek için eğitimciler belirli yaş dönemindeki çocukların gelişimsel özelliklerini çok iyi bilmelidirler. Bununla birlikte, öğretimde kullanılacak araçlar çocukların bilişsel düzeyine uygun olması, dil gelişimi düzeylerine uygun öğretim sunulması, gelişimine göre çocuklardan beklenen sosyal etkileşim düzeyinin bilinmesi çocuklar için etkili öğretim uygulamaları planlanabilmesi ve yürütülebilmesi için gereklidir (Howard, Williams ve Lepper, 2010).

Okulöncesi eğitim alanında çalışan eğitimciler için insan gelişimi en temel konudur. Eğitimcilerin, erken çocukluk dönemindeki fiziksel, bilişsel, dil ve sosyal /duygusal gibi normal gelişim alanlarına ilişkin bilgi sahibi olmaları ve bu bilgileri eğitim ortamlarında etkili öğretimler yapmaları için kullanmaları gerekmektedir. Aksi takdirde normal gelişim konusunda bilgi ve yardım isteyen anne- babalarla iletişim kurmakta, çocukları tanımakta ve değerlendirmekte, öğretim planlamakta, beklentiler geliştirmekte, öğretim stratejilerini seçmekte ya da çocuğu ve programını değerlendirmekte zorluk yaşayabilirler. Okulöncesi çağındaki çocukların gelişimi

günden güne değişmektedir bu nedenle her gün aynı rutinde kazandıkları becerileri sergileyemeyebilirler. Bunun yanında bir gelişim alanında sergilediği yaşına uygun becerilere diğer bir gelişim alanında sahip olmayabilirler (McAfee ve Leong, 2002).

Okulda uygulanan eğitim programlarının geliştirilmesinde ilk basamak olarak göz önüne alınmalıdır. Çocukların öğrenme ortamlarından faydalanabilmesi için kendi öğrenme gereksinimleriyle uyumlu fırsatlar yakalamaları ile gerçekleşebilir. Çocuğun ihtiyaçları, ilgileri, gelişim özellikleri, öğrenme tarzları ile tanımak ve eğitim ortamını bu temele dayanarak geliştirmek gerekmektedir. Bu nedenle çocuğu tanıma ve değerlendirme eğitim programının temel taşlarından biri olarak oldukça önemlidir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006).

Çocukları tanıma ve değerlendirme süreci; çocukların gelişimlerini değerlendirme, davranışlarının temel nedenlerini belirleme ve programı değerlendirmenin yanında aile ile iş birliği ve aileye rehberlik etme konularında da önemli katkılar sağlamaktadır (Oktay ve Unutkan, 2003).

Okul öncesi döneme başlamadan önce öğrenciler, okula farklı yaşantılar geçirerek gelmektedirler. Her bireyin gelişimi birbirine benzer görünmekle birlikte, farklı yetenek, ilgi ve yaşantılara sahiptir. Aynı yaş grubunda olsalar bile zihinsel, bedensel ve psikolojik gelişimleri farklı olabilmektedir. Bu farklılık içinde, eğitim ve öğretimi başarıyla sürdürebilmek için, öğretimi bireyselleştirmek ve öğrencilerin beden gelişimi, ailesi ve yaşadığı çevre, sağlık durumu, ilgi ve yetenekleri, kişilik özellikleri, geçmiş yaşantıları gibi birçok yönleri ile tanınması şarttır (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi, 2006).

Çocukları tanırsak, onların gelişimsel özelliklerini bilir, desteğe gereksinim duydukları alanları tespit edebilir ve ihtiyaçlarına hizmet eden daha etkili eğitim programları oluşturulmasını sağlayabiliriz. Böylece kaliteli öğrenme ortamları düzenlenmesine temel oluşturan, çocukların özelliklerine uygun öğrenme yöntem ve teknikleri, materyaller seçilmesi sağlanabilir. Çocukların geliştirilmeye açık gereksinimlerinin erken yaşlarda fark edilmesini, desteklenerek yönlendirilmesini sağlar. Çocukların gelişimlerdeki ilerleme ve değişimleri ölçmeyi sağlar. Bu sayede, aileleri bilgilendirmede daha güvenilir bir rehberlik hizmeti vermek mümkün olmaktadır (MEGEP, 2006).

Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde bazı noktalara dikkat edilmesi gerekir. Çocukları tanıma ve değerlendirmenin amacı, çocukların bilmediklerinden ziyade neleri bildikleri ve ne kadar bildiklerini de görmektir. Bildiklerini göz önüne alarak farklı öğrenme alanlarına yönelmesini sağlamak önem taşımaktadır. Aynı zamanda çocukların yapamadığı şeyler üzerine de odaklanılmalıdır. Çocuklar yapabildiklerinin de nedenini, nasıldığını fark etmelidir. Aynı yaş grubunda olan çocukların bile birbirleri arasında farklılıklar olduğu göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle çocukları birçok açıdan değerlendirebilen yöntem ve tekniklerin kullanılması gerekmektedir. Eğitim ortamında gerçekleşen bütün durumlar, çocuk ile ilgili bir veri kaynağı olduğundan dikkatle değerlendirilmelidir (MEGEP, 2006).

Eğitimde, her bir öğrencinin ve sınıfın hazır oluş durumlarının saptanması, fiziksel ortamın, eğitim yöntemlerinin, personelin etkililik derecesinin belirlenmesi, eksikliklerin ve başarıların ortaya çıkarılması için çeşitli değerlendirme yöntemlerine gereksinim vardır. Değerlendirmede olması gereken bu çeşitlilik, her düzeydeki eğitim için gereklidir. Ancak okul öncesi eğitimde değerlendirmenin çok boyutlu olması daha kaçınılmazdır (Alkan ve Kurt, 1998). Okul öncesi dönem çocuklarının hızlı gelişmeleri, kendilerini tam olarak ifade edememeleri ve bu yıllardaki her alanda gösterecekleri gelişim özelliklerini ilerideki yıllara yansıtabilecek olmaları nedeni ile doğru olarak tanınmaları ve değerlendirilmeleri günümüzün önemli konularındandır (Mills, 1994).

Çocuklar hakkında yapılan kayıtlar çocukların günden güne değişen gelişim özelliklerinin daha sonra unutulmaması açısından bir kolaylıktır. Kayıt altına almadığımız bilgiler bir süre sonra unutulabilir. Çocukların gelişimine ait ipuçları vermesi ve bunların daha sonra güvenilir olarak analiz edilmesine yardımcı olması açısından kayıtlar önemli yer tutmaktadır. Bilgiler kayıt altına alındığında çocuk hakkında geçmişte elde edilen bulgularla yeni elde edilen bulgular arasında bir bağ kurmak daha kolay olabilmektedir ve karşılaştırma yapma olanağı sağlanmış olabilmektedir böylece gelecek ile ilgili öngörü kazandırabilmektedir. Kritik kararlar alabilmek için bazı durumlarda detaylar gereklidir. Davranışların neden-sonuç ilişkilerini kurmaya çalışırken gözden kaçabilecek bilgileri görmemizde kayıt altına

alınan bilgiler yardımcı olur. Çocuk ve ailesi ile ilgili zengin bir bilgi kaynağı oluşmasına olanak sağlar (MEB, 2006).

Okulöncesi Dönemde Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Öğretmenin Rolü

Okulöncesi dönemde de çocukları tanıma ve değerlendirmeye ilişkin kayıtların alınması, kayıtlara ve gözlemlere göre değerlendirme yapılması gerekli düzenlemelerin yapılmasında okulöncesi öğretmeni büyük rol oynamaktadır. Okulların kimilerinde psikolojik danışma ve rehberlik servisi ya da uzman olmamasından dolayı okulöncesi dönemde, öğrenciyi tanımak işi yalnızca öğretmene düşmektedir. Çünkü eğitimin kimi durumlar dışında aynı öğretmenle sürdürülmesi bu dönemde öğrenciyi tanımayı kolaylaştırmaktadır. Öğretmenlerin öğrencileri tanıyabilmesi için “bireyi tanıma teknikleri” ni bilip uygulaması gerekmektedir. Ancak bunların tamamını okulöncesi kurumu öğretmenin uygulayıp yorumlaması güçtür.

Ülkemizde MEB’e bağlı ilköğretim ve ortaöğretim rehberlik çalışmalarında, çalışmaların çeşitlilik kazandığı ve özellikle son yıllarda bir standardizasyonun sağlandığı görülmektedir. Yine bu kademelerde uygulanan “Öğrenci Tanıma Teknikleri” de çeşitlilik göstermekle birlikte, standardize edilmiştir. Gelişimin günden güne ve hızlı bir şekilde devam etmesi rehberlik hizmetlerinin de aynı şekilde devam etmesini gerekli kılmaktadır. Bu açıdan rehberlik hizmetlerinin okul öncesi eğitim döneminde yapılandırılması amacıyla Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 18/08/2012 tarih ve 3206 sayılı yazısı üzerine Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı hazırlanmıştır. 2012-2013 Öğretim Yılında Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne belirlenecek il ve eğitim kurumlarında pilot uygulamasının yapılması ve uygulama sonuçları doğrultusunda gerekli düzenlemelerin yapılarak Kurula sunulmasına karar verilmiştir ve sonucunda program onaylanmıştır. Okul Öncesi Eğitim Rehberlik Programı’ndaki yedi yeterlik alanına uygun kazanımlar hazırlanmıştır. Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik Programı’nın, Okul Öncesi Eğitim Programı ile etkileşim halinde olması sağlanmalıdır. Kazanımların ve açıklamalarının ifade edilişi Okul Öncesi Eğitim Programı kazanımları ve açıklamaları ile benzerdir. Bu benzerlik programların da bir bütünlük içinde uygulanmasına olanak sağlayacaktır (MEB,2012) .

Ölçme ve değerlendirme araçlarından bazılarının kullanılması, sonuçlarının değerlendirilmesi ve gerekli yönlendirmelerin amaca uygun bir şekilde yapılması uzmanlık gerektirmektedir. Bu nedenle Okulöncesi eğitimde Rehberlik Programı kapsamında kullanılan bütün ölçme ve değerlendirme formlarının ve araçlarının seçilmesi, hazırlanması ve kullanılması sonuçların değerlendirilmesi ve gereken yönlendirilmelerin yapılmasında okul rehber öğretmenlerinin danışmanlığından yararlanılmalıdır. Öğrenci tanıma teknikleri açısından baktığımızda, okul öncesi çocuğunun okuma yazma bilmemesi, ilköğretim ve ortaöğretimdeki gibi toplu uygulanan “Öğrenci tanıma formu” gibi uygulamaları okulöncesinde olanaklı kılmamaktadır. Yine okul öncesi çocukları tanımada kullanılan bilimsel ölçme araçları mevcuttur; ancak bazıları uzmanlık gerektirdiğinden okulöncesi öğretmenleri tarafından kullanılamamaktadır.

Öğretmen çocuğun gelişimsel özellikleri ve bireysel farklılıklarını bilirse öğrenme deneyimlerini bu yönde planlayabilir, materyalleri gereksinimlerine göre seçebilir ve elde ettiği sonuçlara göre programı tekrar yapılandırma şansı doğabilir (McAfee ve Leong, 2007). Yani öğretmen sınıfındaki çocukları hazırladığı değerlendirme planına göre gözler, gerekli bilgileri toplar, özetler ve değerlendirir (Tuğrul, 2005). Çocuklar hakkında elde edilen bilgilerin öğrenme deneyimlerini planlamak amacıyla kullanılması sürecinde gözlem yapıldıktan sonra ikinci aşama, gözlem sonuçlarını değerlendirerek öğrenme deneyimlerini planlamadır. Bu aşamada öğretmen gözlemleri sonucunda çocukların bireysel ve grup olarak gereksinimlerini ve desteklenmesi gereken gelişim alanlarını belirler. Öğretmenin elde ettiği bu bilgiler aynı zamanda öğrenme deneyimlerinin planlanmasında yol haritası işlevini görür.

Öğrenme deneyimlerini planlarken çocuklar hakkında elde edilen bilgileri kullanmak sürecinde son aşamada planlanan etkinlikler uygulanır ve gözlem yapılarak tekrar değerlendirilir. Öğretmen çocukların kazanımlarını, uygulanan etkinlikleri, kullanılan yöntem ve teknikleri de değerlendirir ve elde ettiği sonuçlara göre planlama-uygulama- değerlendirme sürecini geliştirerek tekrarlar (Kaya, 2011) .

Değerlendirme sürecinden elde edilen bilgiler uygun bir eğitim planı yapmaya temel oluşturur. Öğretmen Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergelerden yararlanarak bir plan oluşturur ve bu planı uygular. Plan uygularken çocuklar hakkında bilgiler toplar, topladığı bu bilgileri analiz ederek bir

değerlendirme yapar ve elde ettiği sonuçlar doğrultusunda yeniden etkinliklerini planlar, eğitim materyallerini buna göre seçer, aileleri bilgilendirir ve özel yardımdan yarar sağlayabilecek çocukları buna göre belirler (McAfee ve Leong, 2007).

Değerlendirmelerin kullanılma amacı sürecin nasıl yürütüleceğinin diğer bütün yönlerini belirler (Shepard, Kagan & Wurtz, 1998). Değerlendirme süreçlerinde çocukların belirli zaman dilimlerindeki bireysel gelişim durumları, gösterdiği ilerleme düzeyleri ve zaman içinde sergiledikleri değişimler belirlenmektedir. Ne bildikleri, neleri yapabildikleri, fiziksel sağlık ve iyilik halleri yanında duyguları, ilgileri ve tutumlarının neler olduğu ile ilgili edinilen bilgiler;

1. Çocukların gelişimlerini ve öğrenme süreçlerini izlemek,
2. Çocukların öğrenme süreçlerine yardımcı olmak için sınıf planlamasına ve karar verme süreçlerine yol göstermek,
3. Özel yardımlardan yarar sağlayabilecek çocukları belirlemek,
4. İlgililerle iletişim kurmak ve rapor sunmak için kullanılır (McAfee ve Leong, 2007, s. 31).

Çocuklardaki bu dinamik gelişimi takip etmeyi kolaylaştıran portfolyo, gözlem formları, anekdot kayıtları, kazanım değerlendirme formları, gelişim raporları, görüşmeler çocukların seviyesinin belirlenmesi ve yapılan değerlendirmelerin program ve öğretim ile ilişkilendirilmesi gerekliliği açısından önemli bir yere sahiptir (Epstein, Schweinhart, DeBruin- Paraeck, Robin ve Robin, 2004).

Ebeveynler ve aile üyeleri de erken çocuklukta değerlendirme sürecine ortak olurlar. Ailelerle görüşmeler, erken çocuklukta değerlendirme sisteminin bir parçasıdır. Problemleri çözebilme açısından bu ortaklık değerlendirme sürecinde rahatlık sağlar. Öğretmenler, ailelerin çocuklarının gelişimleri, eğitimleri, öğrenmeleri hakkında ne bildiklerini bilmek ister. Kültürel ve ailesel gelenekler çocuğun hayatının şekillenmesinde önemli parçalar olduğu için bu konu ayrıca önemlidir. Aileler çocuklarının yetenekleri, yapabildikleri, muhtemel sorunları ve eğitimsel ihtiyaçları ile ilgili kritik bilgilere katkıda bulunabilir. Aynı zamanda aileler de çocuklarının gelişimlerinin nasıl olduğunu, neler yapabildiklerini, arkadaşına sahip olup olmadıklarını merak ederler. Öğretmenler de ailelerin memnuniyetini ve endişe duymaları gereken bir şey olup olmadığını bilmeye ihtiyaç duyarlar. Öğretmen gözlemlerinden topladığı bilgileri ailelerle konferans ve görüşmelerde paylaşabilir (Mindes, 2007).

Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Kullanılan Yaklaşımlar

Çocukları değerlendirmede, değerlendirmenin yapılacağı grubun özelliklerine ve değerlendirmenin amacına göre farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır (Ören, 2011). Bu yaklaşımlar aşağıda açıklanmaktadır.

Formal Değerlendirme

Çocuğu tanımaya ve eğitim ortamına yerleştirmeye hizmet eden formal değerlendirme çocukların farklı gelişim alanlarındaki durumlarının kendi yaş grubundaki diğer çocuklarla karşılaştırıldığında nasıl olduğunu belirlemeyi amaçlar (İftar, 1998).

Formal değerlendirme araçları genellikle standart testleri kapsamaktadır. Okulöncesi dönemde kullanılan standart testler: hazırbulunuşluk testleri, gelişimsel tarama testleri ve tanılama testleridir (Gullo, 2005; Mindes, 2007). Okulöncesinde hazırbulunuşluk testleri çocukların birinci sınıfa ne kadar hazır olduklarını ölçmek amacıyla kullanılır. Gelişimsel tarama testleri öğrenme problemi olma riski taşıyan ve tanılama testi alması gereken çocukları belirlemek amacıyla kullanır. Okulöncesi dönemde standart testlerin kullanımı tartışmalı bir konudur (McAffee ve diğ., 2004'den aktaran Ören, 2011).

İnformal Değerlendirme

Standart testler ve benzeri gelişim envanterleri ve başarı testleri dışında kalan hemen her türlü değerlendirme tipini içeren değerlendirmedir. İnformal değerlendirme daha çok doğal ortamlarda (örneğin; sınıfta, oyun alanında, evde) ve rutin etkinlikler içinde (örneğin; grup etkinlikleri, oyun alanlarındaki sosyal etkileşim) gerçekleştirilir. Öğretim ve değerlendirme arasında doğrudan bağ kurulmasına hizmet eder. Öğretmen çocukların var olan performansı hakkında bilgi edinebilir, bu bilgiye dayalı olarak öğretim etkinliklerini planlayabilir. Öğretimin planlanması, uygulamanın etkiliği ve verimliliğine ilişkin veri toplamak amacıyla çeşitli informal tekniklerden yararlanmak mümkündür (Alper, Ryndak ve Schloss, 2001).

Okulöncesi çocukları tanımak ve değerlendirmek için en uygun değerlendirme türlerinden olan portfolyo değerlendirme ve oyun temelli değerlendirme bu yaklaşımın içine girmektedir (Ören,2011).

Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Gözlem

Başkaları hakkında bir görüş edinmek, onları tanımak ve değerlendirmek için başvurulan bir yöntemdir (Yeşilyaprak, 2002). Bir takım olayların yol açtığı sebepler arasında bağ kurulması, araştırmalarda veri toplanması, bir takım bilgiler elde edilmesi gibi durumların temelini oluşturan bilimsel bir yöntem olan gözlem sürecinde bir nesnenin olayın, bir kişinin veya grubun gerçek durumunu ve niteliklerini bilmek amacı ile dikkatli ve planlı olarak inceleme yapılır. (Mindes, 2007, Özgüven, 2002, Kuzgun, 2003).

Okulöncesinde öğretmenler için gözlem, eğitim programlarının bir parçasıdır. Çocuklara yönelik etkili bir program gerçekleştirebilmek için öğretmenler sürekli gözlemsel bilgiler elde ederler. Programlarını düzenlemek ve en iyi programı hazırlayabilmek için bu gözlemsel bilgilere ihtiyaç duyarlar (Mindes, 2007, s.60). Rastlantısal gözlem ve sistematik gözlem olarak iki tür gözlem yapma biçiminden söz edilebilir.

Rastlantısal gözlem, adından da anlaşılacağı gibi, tamamen rastlantısal bir biçimde yapılan gözlemlerdir. Sistemli değildir ve yaşamın doğal akışı içinde tamamen ya da çoğunlukla rastlantısal veri ve olaylara dayalı olarak yapılır.

Sistematik gözlem, rastlantısal gözlemden farklı olarak, neyin, ne zaman, nasıl, hangi koşullar altında, nasıl araç (lar) kullanacağı belirtilerek yapılır. Sistematik gözlem, sınıfın öğretmeninin öğrencileri hakkında bilgi toplamasına yarayan bir veri toplama aracı olarak iki şekilde uygulanır:

- Öğretmen belli bir süre ile gözlemeyi tasarladığı bir ya da birkaç öğrenciyi belirler ve gözlem için belirlenmiş sürede ve önceden belirlenmiş ortamlarda gözlem yapar. Öğretmen (gözlemci) gözlediği öğrenci (ler) hakkında sadece kayıt tutar.
- Sistematik gözlemin ikinci şekli ise, önceden belirlenmiş olan davranış özelliklerinin gözlenmesidir. Çoğu zaman öğrencileri bütün özellikleri ile gözlemek zor ve bazen de olanaksız olduğundan bu yöntemde öğrencinin gözlenecek olan davranışları ile ilgili çeşitli özellikler saptanarak sıralanır. Sıralanan bu özellikler bir gözlem formuna yazılır ve gözlem bu forma göre yapılır (Yıldız, 2006, s. 86-89).

Gözlem yapacak kişi, davranış veya olayı izlerken kişisel olarak kendi beklentilerini gözlenen duruma karıştırmamalıdır. Bireyde olan gelişmeleri izleyebilmek amacıyla sürekli ve aralıklı olarak İnsan davranışları ve kişilik nitelikleri ile ilgili olarak bireydeki değişme, gelişme ve olgunlaşma üzerinde gözlemler yapılmalıdır (Özgüven, 2002). Gözlemci, bireyi uzun zaman süreci içinde değil, kısa süreli fakat farklı zamanlarda gözlemlerse gözlem sonuçlarının geçerliliği artar (Yeşilyaprak, 2002). İyi ve kötü davranış ayrımı yapmadan değişik ortamlarda çeşitli davranışların ve özellikle bireyin kendi kendini tanımasına yardımcı olacak davranışların gözlenmesi esas alınmalıdır (Yılmaz ve Üre, 1997).

Ayrıca gözlem yapan kişinin, bireysel olarak yapabileceği hataları önlemek ve kontrol etmek için gözlemler, mümkün olduğunca birden fazla gözlemci tarafından yapılmalı olay birlikte izlenmelidir (Özgüven, 2002). Gözlemci bireyi bir bütün olarak gözlemlemelidir. Ancak bireyin farklı yönleri ayrı ayrı değerlendirilerek yeni gözlenen her davranışa ve özelliğe eşit değer verilmelidir (Yeşilyaprak, 2002).

Gözlem Aşamaları

Gözlem yapılırken üç aşama izlenir. Birincisi planlama aşamasıdır. Bu aşamada gözlem için ön hazırlık yapılır. İkincisi uygulama aşamasıdır; gözlem yapılır ve kayıt edilir. Üçüncü aşama ise sonuçları inceleme, yorumlama rapor haline getirme ve kullanma aşamasıdır.

➤ Plânlama

Gözlemler belirli bir plan dâhilinde sistemli olarak yapılır. Bunun için ilk olarak neyin gözleneceğinin saptanması gerekmektedir. Gözlemci yapılacak gözlemin amacını belirlemeli daha sonra gözlem sırasında uyulacak ilkeleri gözden geçirmeli ve gözlem sonuçlarının nasıl kayıt edileceğini açıklamalıdır. Bunların sonunda, bir gözlem formu geliştirilerek uygulamaya geçilmelidir (Yeşilyaprak, 2002'den aktaran Taner, 2005).

➤ Gözleme ve Kayıt Etme

Bir "gözlem kılavuzu" geliştirilirse gözlem ve gerektiğinde verilerin kayıt edilmesi daha kolay olmaktadır. Konuya ve gözlem amaçlarına bağlı olarak çeşitli şekillerde gözlem kılavuzu geliştirilebilir. Bazı gözlem kılavuzları ayrıntılı gözlem ünitelerinin listelendiği maddelerden oluşmaktadır (Karasar, 2005).

Hazırlık aşaması olan planlama bittikten sonra, uygulama aşamasına geçilmektedir. Gözlemcinin bu tekniği ustalıkla kullanması ve gelişim bilgisi, uygulama aşamasında, büyük önem taşımaktadır. Gözlem türlerine, gözlemin birey ya da grup üzerinde yapılmasına, gözlemin belirli bir “gözlem formuna” bağlı olarak yapılandırılmış ya da serbest gözlem yaklaşımına, aynı durumu gözleyen birden çok gözlemci bulunup bulunmadığına göre gözlem sonuçlarını kayıt etme yöntemleri değişmektedir (Özgüven, 2002). Gözlemin kayıt edilmesi genellikle anında yapılır. Gözlem sırasında kaydetmek mümkün olmuyor ise, gözlem verilerini bellekte tutmak ve gözlem biter bitmez kayıt etmek gerekmektedir. Yaygın olarak kullanılan, gözlem kayıt yöntemleri şunlardır:

a) Not Alma ve Yazma: Gözlem sonuçlarını yazarak kayıt etmek gözlemin, uzunluk ve kısalığına, katılımlı ve katılımsız oluşuna göre gözlem sırasında ya da gözlemin bitiminde yapılmaktadır. Gözlemin gelişim ve süreci sürekli dikkat etmeyi gerektiriyorsa kayıt etme gözlemin hemen bitiminde yapılmalıdır. Gözlenen davranışlar, yanlış anlamalara yol açmayacak şekilde kesinlik ve açıklıkla kayıt edilmelidir. Gözlemci, kayıt ettiği davranışların farklı yönlerini ortaya koyabilmelidir (Yeşilyaprak, 2002).

b) Ölçek Kullanma: Bir kayıt sisteminin geliştirilmesi gözlem sonuçlarının objektif, güvenilir olması ve gözlemcinin yorumlarını taşıması için önemlidir. Bu gözlemciye yol gösterir, zaman kazandırır ve yorum katmadan kayıt yapma imkânını verir. Gözlem formu, gözlem fişi, gözlem kayıt çizelgeleri gibi ölçekler bu hususlarda gözlemciye yardımcı olurlar (Cavkaytar, 2002). Gözlem sonuçlarını sayısal verilere dönüştürmek gerekli olduğunda “işaretleme listeleri” veya “derecelendirme ölçeklerinden” yararlanılabilir.

İşaretleme listeleri, gözlenen niteliğe ilişkin, olası davranışların var ya da yok olduğunu ve davranışların frekanslarını saptamaya yönelik sınıflama ölçekleridir. Gözlem sonuçlarının sayısal olarak ölçeklerle kayıt edilmesi, sonuçların daha objektif olmasına ve sayısal veriler üzerinde belirli istatistiksel işlemlerin yapılabilmesine olanak sağlamaktadır (Özgüven, 2002’den aktaran Taner, 2005).

➤ Sonuçlandırma

Gözlem sonunda, tutulan kayıtların gözden geçirildiği, değerlendirildiği ve yorumlandığı aşamadır. Diğer tanıma teknikleriyle elde edilen bilgiler ışığında bir

değerlendirme yapılır. Özellikle okul öncesi dönemde, yorumlama sırasında bir yargıya varılırken çocuk hakkındaki tüm bilgiler, bulunduğu şartlar göz önünde bulundurulmalıdır. Her çocuk kendine özgü olduğu, kendi ailesi ve kültürü olduğu için her davranış her çocukta farklı anlama gelmektedir (Cavkaytar, 2002).

Gözlemleri belirli periyotlarda tekrarlamak, gözlem notlarının tarihleri ile belirtilerek kayıt altına alınması ve gözlem kayıtlarının iyi tanımlanmış özellikleri ve durumları ifade etmesinin sağlanması gözlemlerden daha etkili bir şekilde yararlanabilmek için gereklidir. Bu şekilde çocuklarda görülen gelişmeler ya da farklı davranışlar daha net görülebilir. Gözlem kayıtları anlaşılır ve net ifadeler içermelidir. Öğretmenler genellikle çocuklarda gördüğü farklı ve olumsuz davranışların daha gözlenmeye değer olduğunu düşünür ve bu konuya ilgilerini çekerler. Ancak olumsuz davranış gösteren çocuk bile olumlu davranış özelliklerine ve becerilerine sahiptir. Bu nedenle olumsuz davranışların yanı sıra çocuklarda meydana gelen olumlu gelişmeleri de gözlemlemelidirler. Böylece öğretmenler çocuklar hakkında farklı bakış açıları geliştirebilirler. Bazen daha genel gözlemler yapmak gerekiyken, bazen daha özel alanlarda gözlem yapmaya gereksinim vardır. Bu nedenle öğretmenlerin kendi gereksinimleri doğrultusunda farklı gözlem formları geliştirmeleri hem kullanışlı olması hem de tanıma ve değerlendirme sürecine daha yararlı bir destek sağlaması açısından daha yerinde olur (Milli Eğitim Bakanlığı, 2006).

Okul öncesi eğitiminde gözlem, rutin içinde öğretmenin daha çok bilgi toplamasını ve çocuğun yetenek, davranışlarını yorum yapmaksızın tam olarak göstermesini sağlar (Gibson, 1994; Wortham ve diğ. 1998). Gözlem ile spesifik olayların oluşumu ve içeriği hakkında bilgi toplanır. Aynı zamanda gözlem direk olarak aktarılan sözleri ve çocukların yüz ifadeleri, beden dilleri ile açıkladıklarını içerebilir (Wortham ve diğ. 1998).

Gözlem tekniğinin bazı güçlü ve zayıf yönleri vardır. Gözlem ile elde edilen veriler diğer tekniklerden elde edilenlere göre oldukça güvenilir bilgilerdir (Özgül, 2002). Uygun biçimde yapılmış denetimli bir gözlem, bir davranışın doğal ortamında ortaya çıktığı biçimiyle incelenmesine olanak vermektedir (Kuzgun, 2003). Gözlem; öğretmenlere çocukların değişik gelişimsel aşamalarda var olan temel farklılıklarını yansıtmada etkin bir araç görevi görmektedir (Yeşilyaprak, 2002). Doğal ortamda yapılan gözlemler, fazla araç-gereç gerektirmemektedir (Erol, 2002). Gözlem tekniği,

diğer tekniklere oranla en dolaysız olanıdır (Selçuk, 1993). Gözlem devamlı yapıldığı takdirde öğrenciyi davranışlarının bütünlüğü içinde ele almak mümkün olur. Bu bakımdan gözlem, sürekli gelişimi izlemeye, saptamaya ve karşılaştırmaya olanak sağlamaktadır (Kuzgun, 2003). Gözlem, diğer teknik ve araçlarla sağlanamayacak bazı verileri sağlar. Ayrıca gözlemler öğrencinin gerçek davranışlarının canlı bir örnekleme olduğu için diğer yöntem ve araçlarla sağlanan verileri tamamlama ve kontrol etme olanağı sağlamaktadır (Yeşilyaprak, 2002). Bunun gibi özellikler gözlemde yarar sağlarken bazı yönleri ise gözlemin zayıf bir teknik olmasına neden olmaktadır.

Gözlem teknikleri, gözlenen sonuçların nedenleri hakkında bilgi vermemektedir (Özgüven, 2002). Gözlemin nesnelığı, bilimselliğı gözlemcinin özellikleri ile sınırlanmaktadır (Yeşilyaprak, 2002). Gözlemi yapan kişinin değer yargıları, beklentileri, eğilimleri, ön yargıları ve diğer birçok etmen gözlemi etkileyebilir (Özgüven, 2002). Doğru ve nesnel bir gözlemin yapılmasında, en kritik ve en önemli sorun, algılama gücüne sahip nesnel gözlemcilerin yetiştirilmesidir. Bu nedenle gözlemcinin değer yargılarında etkilenmesi gözlem yapmada ve gözlemi yorumlamada sorunlar çıkarabilmektedir (Yeşilyaprak, 2002). Gözlem çeşitlerinde “rastlantısal gözlem tekniğı, plansız ve belli bir amaca yönelik olmadığı için, kişiden kişiye değişen yanlı bilgiler ortaya çıkarabilmektedir (Kuzgun, 2003).

Gözleme Dayalı Yöntem ve Teknikler

Sistematiğ Gözlem

Gözlemcinin önceden amaçlı ve planlı bir biçimde belirlediğı birey ya da bireylerin belirli tipik davranışlarını ya da bir grup bireyin belirli davranışlarını gözlemesini içerir (Kepçeoğlu,1992; Kuzgun, 2000). Nelerin, niçin, ne zaman, nerede, kim tarafından, nasıl gözleneceğı önceden planlanmıştır (Bakırcıoğlu,2000;Özgüven,1998). Okulöncesinde her çocuğı tanımak ve onlara yararlı olabilmek için bir defada veya aşamalı ve sürekli bir biçimde de gerçekleştirilebilen planlanmış gözlemler yapmak gereklidir (Gronlund ve James, 2005; Özgüven,2002).

Sistematiğ gözlemler öğretim yılının başında programın hedefleri ve kazanımları göz önünde bulundurularak planlanabileceğı gibi, dönem ilerledikçe her bir çocuğa özgü olarak da planlanabilir (MEB, 2006).

Örnekleme Dayalı Gözlemler

Örnekleme alma, belirli bir evrenden o evreni temsil yeterliği bulunan küçük bir kümenin seçilmesidir. Okulöncesi eğitimde de çocukların gelişim sürecini izleyebilmek için örnekleme almaya dayalı gözlemler gerçekleştirilebilir. Okulöncesi eğitimde de kullanılan portfolyo örnekleme almaya dayalı bir araçtır. Zamana dayalı örnekleme alma ve olaya dayalı örnekleme alma olarak iki farklı biçimde gerçekleştirilebilmektedir (Kumtepe, 2011).

Zamana dayalı örnekleme alma, önemli görülen belirli davranışların belirli bir zaman diliminde gözlenerek kaydedilmesi yöntemi iken olaya dayalı örnekleme alma, olay adı verilen daha önceden belirlenen davranışları gerçekleştiği anda gözleme ve kaydetme yöntemidir (Martin, 2007).

Anekdöt Kayıtları

Anekdöt kayıtları çocuğun davranışlarında görülen önemli gelişimsel olayların kaydedilmesidir. Çocuğun gelişimsel özellikleri ve program amaçları temel alınması işlevsel bir anekdöt kaydı tutabilmek için gereklidir. Anekdöt kayıtları kısadır, önemli olayların notlarıdır veya belirli bir çocuğun gün içinde yaptığı kritik olaylardır (Mindes, 2007).

Her çocuk için belirli bir sayısı olmadan tutulması gereken ve gözlenen olayın ana hatlarıyla yazıldığı anekdöt kayıtlarında çocuğun adı soyadı, gözleyen öğretmenin adı soyadı ve ünvanı, olayın geçtiği yer ve zaman, olayın objektif olarak tarif edilmesi ve öğretmenin yorumu, önerisi ve tarihin yazılması önemlidir (MEGEP, 2006).

Gözlem sırasında olayın tamamını tüm ayrıntılarıyla yazabilmek zor olabilir. Bu durumda izlenebilecek iki yol olabilir. Birinci yol olarak gözlenen davranış tamamlandıktan sonra anekdöt kayıtları yazılabilir ya da bir diğer yol olarak gözlem sırasında bir kağıda hatırlatıcı anahtar sözcükler not edilerek, daha sonra bu sözcüklerden hareketle anekdöt kaydı yazılabilir. Öğretmenlerin çocuklara ilişkin gözlemlerinin ayrıntılı kayıtlarını içermesi nedeniyle anekdöt kayıtları çocukları tanıma ve değerlendirmede oldukça önemli bir tekniktir. Kullanımının kolay olması, resmi işlemlerde kanıt olarak kullanılabilmesi, çocuk gelişimine uygun betimsel veriler sağlaması, portfolyonun önemli bir parçasını oluşturması, aynı anda birden fazla çocuk gözlenerek notlar alınabilmesi bir teknik olarak anekdöt kayıtlarının, diğer tekniklere

göre bazı üstünlükleridir. Çocukları tanıma ve değerlendirmede sıklıkla kullanılan bir gözlemsel teknik olarak anekdot kayıtları, gözlenen davranışın unutulmadan ve kısa bir süre içinde kayıt edilmesi gerekmesi, gözlemcinin çocuğa ilişkin önceki deneyimleri nesnelliği olumsuz yönde etkileyebilmesi, bir gün içindeki çok kısa bir kesitten alınan gözlem sonuçlarının yanıltıcı olabilmesi, öğretmenin gün içindeki diğer sorumlulukları dolayısıyla bir çocuğun gelişiminde çok önemli olabilecek bir davranış gözlemlenmeden atlanabilmesi ise bazı sınırlılıklardır (Kumtepe, 2011).

Denetim Listeleri

Çocukların farklı gelişim alanlarını değerlendirmek için kullanılabilen araçlardır. Gözlemci, davranışı gözlemledikten sonra ya da gözlem yaparken denetim listelerinde yer alan ifadeleri işaretleyerek formu doldurur. Program kitabında yer alan Kazanım Değerlendirme Formu da bir denetim listesi örneğidir.

Kullanımının kolay olması, öğretimi yönlendirmek için bilgi sağlaması, bireysel olarak her çocuk ve tüm gelişim alanları için kullanılabilmesi bir gözlem tekniği olarak denetim listelerini diğer tekniklere göre daha üstün kılmaktadır. Ancak geliştirilme sürecinin zor ve zaman alıcı olması, tek başına kullanıldığında nitel verilerin eksikliğinin hissedilmesi, çocukların neleri yapabildiklerine değil neleri yapamadıklarına odaklanmaya yol açabilmesi gibi nedenlerden dolayı ise sınırlı kalmaktadır (Kumtepe, 2011).

Derecelendirme Ölçekleri

Derecelendirme ölçekleri, öğrencilerle ilgili edinilen bilgilerin olabildiğince nesnel bir biçimde ifade edilmesine olanak vermesi için bireyi tanıma etkinlikleri sırasında kullanılır (Yıldız, 2006).

Derecelendirme ölçekleri, bir çocuğun var olan davranışının derecesini ya da kalitesini belirlemek için kullanılır ve portfolyoda yer alabilecek belgelerden biridir. Derecelendirme ölçeklerinde rakamlar (örneğin; 1: yeterli değil,....., 5: iyi gibi) ya da davranışı belirlemek için karakterler (örneğin; asla, nadiren, bazen, sıklıkla gibi) kullanılır (Wortham ve diğ., 1998).

Başkalarının fikirlerini hızlı biçimde kayıt edilmesine olanak sağlaması, puanlayıcıların tanımlayıcı ifadelerin anlamları üzerinde görüş birliği sağlayacak

biçimde yapılandırılabilir olması ve bunun da puanlayıcılar arasında tutarlılığı artırması derecelendirme ölçeklerini güçlü kılmaktadır. Ancak nitelikli derecelendirme ölçeklerini oluşturmanın zor bir süreç olması, puanlayıcıların önyargılarının tepkileri etkilemesinden dolayı ise sınırlı kalmaktadır.

Değerlendirme Tablosu

Gözleme dayalı araçlardan biri olan değerlendirme tablosu bir davranış ya da ürünün farklı derecelerini betimsel olarak değerlendirmek amacıyla kullanılır. Derecelendirme ölçeği gibi farklı düzeyleri yansıtır ancak düzeylerin sayısal olarak değil ayrıntılarıyla betimlenerek nitel bir biçimde belirtilmesi açısından aralarında fark vardır (Kumtepe, 2011).

Oyun Temelli Değerlendirme

Oyun, çocuk hakkında bilgi edinmek için en doğal ve en zengin veri kaynağıdır. Çocuklar oyun seçimleri, oyunlarda aldıkları roller, tercih ettikleri oyun arkadaşları ve onlarla kurdukları iletişim çocukların farklı gelişim alanlarındaki performansları hakkında en objektif bilgiyi almamızı sağlaması açısından en güvenilir kaynaktır.

Yapılandırılmış oyundaki gözlemler özellikle oyundaki davranışları belirlemek içindir. Çevre, oyuncaklar, oyun stratejileri gibi davranışları ortaya çıkarmak için kullanılırlar. Yapılandırılmamış oyundaki gözlemlerde ise oyun daha çok, birçok alandaki davranışları değerlendirmek için kullanılır (Losardo, Syverson, 2001).

Portfolyo Değerlendirmesi

Portfolyolar, çeşitli gelişimsel ürünleri içeren, belirli bir süreç içindeki gelişim durumunu yansıtan ve çocuk ile ilgili genel bir değerlendirme yapmaya olanak sağlayan gelişim dosyasıdır (MEB, 2006).

Fiziksel olarak portfolyo, bir çocuğun öğrenmesine yönelik kanıtları muhafaza eden bir dosya, klasör, kutu, bilgisayar diski veya diğer taşıyıcılardan biridir (Valancia ve Place, 1994). Portfolyolar hem çocukların kendilerini tanımlarını hem de ebeveynlerin ve öğretmenlerin onların gelişimlerini dokümanlara dayalı olarak değerlendirmelerine yardım etmektedir (Herman ve Winters, 1994; McAfee ve Leong, 2002). Portfolyolar dinamik değerlendirme araçlarıdır (Wortham ve diğ. 1998). Çocuğun birçok ürününü kapsar ve bu ürünler çocuğun büyümesine yardım eden

ihtiyaçların belirlenmesinde kullanılır. Sınıfta günlük olarak olanları açığa çıkaran ve tamamlanarak başarılan ürünler portfolyoda kullanılır ve bu da öğretmenlerin öğrencileri hakkında daha çok bilgi edinmelerini sağlar (Mills, 1994).

Portfolyolar, çocukların eğitim dönemi sonunda sergilenmek için toplanmaz, eğitim sürecinin içinde uygulamalarla beraber geliştirilir. Gelişimin belgelenmesi esastır. Portfolyo, sadece çocuğun yıl içinde yaptığı sanat çalışmalarının toplandığı bir faaliyet dosyası olarak görülmemelidir. Portfolyo oluştururken çocuk, ürünleri koyacağı ürünleri kendi seçmeli ve dosyaya koymalı, bu sürece aktif katılım sağlamalıdır. Portfolyo, çocuklar için bireysel hazırlanmış bir dosya olarak görünmesine rağmen çocuğun arkadaşları, öğretmeni ve ailesi ile olan etkileşiminin bir örneğidir. Portfolyo sunumlarında asıl önemli olan, sadece ailesinin değil çocuğun kendindeki gelişimi ve değişimi görerek kendisiyle gurur duymasını sağlayabilmektir. Portfolyolar, çocuğu tanımak ve çocuğun kendini tanıması için kullanılan en güdüleyici araçlardan biridir.

Portfolyoda yalnızca çocuğa ait bilgiler değil anne- babası ve arkadaşlarıyla ilgili belgeler de yer almalıdır. Aileye ait bilgi formları, öğretmenin çeşitli durum ve zamanlarda topladığı gözlem bilgileri, fotoğraflar, çocuğa ve aileye ait anekdotlar, çocuğa ait kişisel bilgiler, fotoğraflar, video kayıtları, çocuğun seçtiği sanat çalışmaları, çocuğun sorduğu sorular, bazı sorulara verdiği ilginç cevaplar, projeler etkili bir portfolyoda bulunması beklenen bilgilere ve dokümanlara örnek olabilir (MEB, 2006, s. 96).

Öğretmen tarafından oluşturulan gözlem kayıtları portfolyoda yer verilmesi gereken önemli dokümanlardandır. Kontrol listeleri aracılığı ile önceden belirlenmiş bazı davranışların varlığı gözlenerek kaydedilir. Bununla birlikte, belirlenmiş bir amaç ve plan çerçevesinde yapılan gözlemi kaydetmenin birçok yolu vardır. Video, gibi araçlarla veya direk gözlenerek yapılan aralıksız kayıtlar, örnek olay kayıtları, belli bir zaman aralığının kaydı, dereceli ölçek aracılığı ile yapılabilen kayıtlar bunlardandır (Gibson, 1994). Ayrıca bazı öğretmenler, yanlarında daima kalem kağıt bulundurarak farklılıkları anında kayıt ederler. Bazıları ise günün sonunda çocuklar ve programla ilgili gözlemlerini kayıt etmektedirler (Aral ve diğerleri, 2000; Wortham Barbour, Desjean-Prrotta, 1998).

Çocukların beceri, davranış ve arkadaşları ile olan sosyal paylaşımlarının en iyi delillerinden biri de fotoğraflardır. Zamanı yakalayarak tarihi belgeleyen fotoğraflara

çocukların portfolyolarında yer verilmelidir. Öğretmen en azından haftada bir kez öğrencilerin fotoğraflarını çekmeli ve bu fotoğrafları çocukların aralarındaki farkları, benzerlikleri açıklamalarına fırsat yaratarak, değerlendirme amacı ile olduğu kadar eğitim amacı ile de kullanılmalıdır (Morrison, 2000).

Çocuklarla zaman zaman portfolyolarının içeriği hakkında konuşmak öğretmen ve çocuğa portfolyonun tamamını gözden geçirme fırsatı verir. Bu görüşmelerde, çocuğun ilgileri, gelişen beceri ve yeterlilikleri tartışılır, ilerlemelerine yapılan övgülerle özgüveninin gelişmesi sağlanır ve çocuğun kendi kendini değerlendirmesini öğrenmesine yardımcı olunur. Öğretmenin, öğrenci ile görüşmesine benzer şekilde portfolyo içeriği hakkında aile ile de görüşmesi çocuğun evde yaptırılacak aktiviteler ve pekiştirilecek beceri ve davranışları ailelerin fark etmesini sağlayabileceği gibi gelişimi ile ilgili görüşlerin tartışılmasını da mümkün kılar. Öğretmen hem çocuk hem de aile ile yaptığı görüşmeleri anında ya da daha sonra not ederek tarih atmalı ve portfolyoda saklamalıdır (Wortham ve diğerleri, 1998).

Sonuç olarak, okulöncesi eğitimde kullanılan portfolyolar, bireysel olarak her bir çocuğun gelişim ve başarılarının ve de eğitimin değerlendirme sürecini yansıtır. Çocuğun geçmiş, şimdi ve gelecekteki başarılarına ayna tutar. Çocuğu ve aileyi de içine alan bu değerlendirme süreci öğretmenin bilgi ve özeni ile etkili olarak kullanılabilirken özensiz, ölçütsüz bir şekilde yapılması ile bir çöp yığını haline gelebilir.

Eğitim programının başarısı çocuğu iyi değerlendirmiş olmaya dayanmaktadır. Öğrencilerini her yönü ile bütüncül bir şekilde değerlendiren öğretmen eğitim sürecinin başarılı yönlerini ve eksiklerini tespit ederek, başarılı olabileceği uygulamaları ve etkili programı sınıfa taşıyabilir. Bu nedenlerle öğretmenlerin, değerlendirme sürecinde kullanılan araçlardan biri olan portfolyo hakkında bilgi ve becerilerini geliştirmeleri yararlı olabilir (Kan, 2007).

Aile ile İşbirliğinde Kullanılan Teknikler

Kurumda verilen eğitimin daha etkili ve verimli olmasını sağlaması ve ailenin çocuğunu daha iyi tanıyabilmesine katkıda bulunması açısından çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde planlı bir şekilde aile ile işbirliği yapılmalıdır (Oktay, Unutkan, 2003)

Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuk hakkında bilgi edinilmesinde, ailelerin katılımını sağlamak ve görüşlerinin alınması da çok önemlidir (Curtis,1998). Ailelerin görüşlerinin alınmasında anket, görüşme tekniği ve ev ziyaretleri yaygın olarak kullanılmaktadır

Anket Tekniği

Anket belirli bir konuda, birçok kimsenin kişisel olarak görüşlerini, tutum ve duygularını saptama amacıyla düzenlenmiş soru grubudur. Anketler bilgi edinilmesi amaçlanan konuya ilişkin sorulardan oluşmaktadır (Yıldız, 2006).

Anket tekniği bazı özellikleri ile tanıma ve değerlendirme sürecini kuvvetlendirirken bazı özellikleri ile zayıf kalmaktadır. Maliyetinin ucuz ve çok sayıda kişiye kısa sürede birçok konuda görüş alma olasılığı sağlanması nedeniyle en çok kullanılan bilgi toplama aracıdır. Anket soruları, soruları yanıtlayan kişiye yazılı olarak verildiği için verilen yanıtların kontrolü tekrar tekrar yapılabilmektedir. Bu da yanıtların güvenilirliğini artırmaktadır (Erol, 2002). Anketteki sorular, kapalı uçlu ise verilerin analizi kolayca yapılabilmektedir (Özguven, 2002).

Toplu uygulama dışında anketi yanıtlayan kişinin soruları anlamadığı durumlarda, anketi gönderen araştırmacıdan açıklama isteme olanağı bulunmamaktadır. Anket sorularındaki anlaşmazlık anketle veri toplamanın önemli sakıncalarından birisidir. Bu nedenle mümkün olan durumlarda anketleri topluca uygulama yöntemi tercih edilmektedir (Taner, 2005).

Görüşme Tekniği

Birey hakkında, bilgi toplamada temel ve doğal kaynaklardan biri bireyin kendisidir. Birey kendisini inceleme yönünden en temel fırsatlara sahiptir ve belirgin davranışlar hakkında bilgi verebilmektedir. Görüşme, en az iki kişi arasında süregelen amaçlı ve planlı bir konuşmadır.

Görüşmede belirli amaçlar vardır; bunlar işbirliği sağlamak ve sürdürmek, sağaltım, bireyi tanımak, onun kişiliği, ilgi ve ihtiyaçları duygu ve beklentileri hakkında kendisinden bilgi almaktır. Bu teknik, araştırmada veri toplama yolu olarak bireyin bir konu ile ilgili görüşlerini düşüncelerini, öğrenmek amacıyla da kullanılmaktadır

(Yeşilyaprak, 2002). Görüşme, görüşmenin amacına göre, danışma, bilgilendirme, tanıma gibi amaçlara hizmet edebilir (Yıldız, 2006).

Her eğitim kademesinde, öğrenci ile ilgili bilgi almak onu tanımak ve gelişiminde anne-baba ile işbirliği yapmak amacıyla, veli görüşmeleri oldukça önemlidir. Özellikle okul öncesi dönemde aileden edinilen bilgiler, tanımada yararlı olacaktır (Yeşilyaprak, 2002).

Bazı özellikleri görüşme tekniğini tanıma ve değerlendirmede güçlendirirken bazı özellikleri yeterli olmamaktadır. Görüşme, yüz yüze bir durumda karşılıklı konuşmaya dayandığı için doğal bir yoldur ve iletişim de kolaylık sağlar. Görüşmenin, kullanılma alanı çok geniştir. Araştırmalarda, birey hakkında bilgi toplamada, psikoterapi, personel seçimi ile diğer birçok durumlarda değişik amaçlar için kullanılmaktadır (Özgüven, 2002). Görüşmede, anlaşılamayan soruların tekrarlanması ve açıklanması mümkündür (Yeşilyaprak, 2002). Görüşme sırasında, görüşmeciye değişiklik yapma olanağı vermesi, esnek oluşu yönünden, diğer birçok tekniğe göre daha kullanışlıdır.

Kısıtlı yönleri ise; görüşmede bilgilerin öznel olma olasılığı fazladır nesnelliği kanıtlamak zordur (Yeşilyaprak, 2002). Görüşme, bilgi toplamada bireylerin kişisel görüş ve duygularına dayandığı zaman subjektif bir nitelik taşır. Görüşme ile toplanan bilgilerin geçerlik ve güvenilirliği diğer bilgi toplama araç ve yöntemlerine göre genelde daha düşük olduğu için, bu bilgilerin birey hakkında başka kaynaklardan elde edilen bilgilerle birlikte kullanılması yararlı olur (Özgüven, 2002). Görüşmede elde edilen bilgiler görüşülen bireyin vermek istedikleri bilgiler ile sınırlıdır (Can, 2002).

Görüşme tekniğini okul öncesi öğretmenleri öğrencilerini daha iyi tanımak amacıyla oldukça sık kullanılmaktadırlar. Bu dönemde çocuklar, aileleriyle daha yakın ilişkilerde buldukları için, onların aile içindeki davranışları, alışkanlıkları özellikle evlerde yapılacak olan görüşmelerle daha iyi anlaşılabilir (Erol, 2002).

Ev Ziyaretleri

Öğrencilere yönelik planlanan her türlü akademik, sosyal, kültürel, psikolojik, ekonomik kısaca her türlü eğitim etkinliklerinin planlanmasında ve sürecin belirlenmesinde ev ziyaretleri de bir teknik olarak kullanılabilir. Amacına göre okul rehber öğretmenleri, çeşitli branş ve sınıf öğretmenleri, okul yöneticileri, okul- aile

birliği üyeleri tarafından yapılabilir. Ev ziyaretleri, öğrencinin aile ortamı hakkında bilgi toplayarak, öğrenciyi daha iyi tanımak amacıyla yapılır (Yıldız, 2006).

Ev ziyaretleriyle öğretmen öğrencisi ve diğer aile üyeleri ile kendi çevre özellikleri içinde karşılaşmış olur. Okuldaki resmi karşılaşmanın vereceği tedirginliği ortadan kaldırır ve öğrenci kendi ev ortamında öğretmen ile yakından iletişim kurma fırsatı bulur (Yeşilyaprak, 2002). Bu gibi yönleri ile ev ziyaretleri değerlendirmede yarar sağlarken bazı yönleri ile ise de sınırlı kalmaktadır.

Evde aileyle yapılan görüşme okulda yapılan aile görüşmelerine göre daha çok zaman almaktadır. Ev ziyaretlerinin habersiz olarak yapılması durumunda ailenin görüşme yapmak üzere gelen uzmanı ya da öğretmeni nasıl karşılayacakları ve görüşme ve gözlem için uygun olup olmayacağı açık değildir. Haberli yapılan ev ziyaretlerinde ise, evin normal ve tipik görünüşü gözleyebilme ve doğru izlenimler alabilme olasılığı azalmaktadır. Ülkemizde yaygın olan misafire ikram geleneği de aileye bazı külfetler yükleyebilmektedir (Yeşilyaprak, 2002).

Öğrencinin önemli bir problemi varsa öğrenciyi aile ortamında tanımak ve problemini çözmek için kullanılabilir. Öğrencinin özel günleri evde kutlanıyor ve aile öğretmeni ve arkadaşları çağırıyorsa bu davete katılabilir. Öğrencinin önemli bir hastalığı var ve okula gelemiyorsa, birkaç arkadaşıyla birlikte ziyaret edilebilir (Çocuğun, bulaşıcı bir hastalığının olmaması gerekir). Öğrencinin, okul içindeki davranışlarını daha iyi yorumlayabilmek için, öğrencinin aile içinde yakın çevresi ile tanımak gereklidir ve ev ziyaretleri bu gibi amaçlar yönünden oldukça önemlidir (Ufuk, 1998).

Çocuklara İlişkin Bilgilerin Yorumlanması, Raporlaştırılması ve Kullanılması

Çocuklara İlişkin Bilgilerin Yorumlanması

Öğretmenler değerlendirmeden elde ettiği bilginin ne anlam taşıdığını ve bu bilgiyi çocuk için nasıl kullanacağını bilirse ancak o zaman değerlendirmenin faydası olmaktadır. Çocuklara ilişkin elde edilen bilgiler analiz edilmeli, yorumlanmalı ve iyi anlaşılmalıdır. Öğretmen, sınıf etkinlikleri ve öğrenme süreci boyunca çocukları tanıyıp değerlendirdikten sonra çocukların gelişimini destekleyici yollar üretip buna göre bir plan yapmalıdır. Aksi takdirde elde edilen bilgiyi anlamlandırmak ve yapılan yorumları esas alarak nasıl bir eylemde bulunacağına karar vermek zorlaşabilir. Bu süreç mesleki

bilgi ve karar vermeyi gerektirir. Çünkü bu adım en can alıcı noktadır (Barnett ve Zucker, 1990).

Çocukları değerlendirme amaçlı verilerin yorumlanması için öğretmenler birçok bilgiyi gözden geçirmeli ve farklı açılardan değerlendirme yapmalıdır. Toplanan bilgilerin belirli aralıklarla özetlenmesi, yorumlanması ve sonuçlarının eğitim programıyla ilişkilendirilmesi bu nedenle önemlidir. Öğretmenin, çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik hazırladığı planda belirlediği gelişim ya da öğrenme alanına ilişkin yeterli veriye ulaşması da temel alınabilir. Yani böylece öğretmen değerlendirme planında belirlediği bilgi, beceri ve tutumlara ilişkin yeterli veriyi tamamlar ve sonra bu verileri özetleyerek elde ettiği bilgileri eğitim sürecine nasıl yansıtacağına karar verebilir (Kaya, 2011).

Bu değerlendirmeyi yorumlarken çocukların performanslarını gelişim aşamalarının özelliklerine ve hedefler, amaçlar gibi ölçütlerle karşılaştırmak gerekir. Eğitim ortamı, bireyler arası farklılıklar da yorum yaparken göz önüne alınması gereken noktalardandır.

Çocuklara İlişkin Bilgilerin Raporlaştırılması: Gelişim Raporları

Gelişim raporları, öğretmenlerin çocukları tanımaya yönelik olarak kullandıkları çeşitli araçların sonuçlarının bir değerlendirmesi ve özeti olarak da düşünülebilir. Ailelere özellikle belirtilmesi gereken noktalar varsa bunlara da raporda yer verilmelidir.

Öğretmen çocukları tanıma ve değerlendirme için ne kadar farklı araç ve yöntem kullanıyorsa gelişim raporunun yansıtacağı sonuç da o kadar kapsamlı olabilmektedir. Öğretmenin çocuğu tanıma amaçlı, farklı tekniklerden (gözlem, görüşme, portfolyo vb.) ve farklı araçlardan (oyun gözlem formu, derecelendirme ölçekleri, gelişim kontrol listeleri vb) yararlanması gelişim raporu daha yararlı bir şekilde oluşturmasında etkilidir. Raporda ailelere, çocuklarının gelişimleri, yetenekleri, okul dışında desteklenmesi gereken alanları konusunda bilgi verilmeli ve öneriler getirilmelidir. Gelişim raporları çocuğum okulda neler yapıyor, çocuğumun öğrenme biçimi nasıldır, çocuğumun öğrenme ürünleri nelerdir, çocuğum sınıf içerisinde nasıl davranıyor, çocuğum gelişiyor mu, çocuğumun güçlü ve desteklenmesi gereken yönleri nelerdir gibi ailelerin bu sorularına yanıt verebilmelidir (Mindes, 2007).

Gelişim raporları birbirini izleyen çeşitli aşamalarda hazırlanır. Öğretmenler öncelikle çocukların gelişimlerini, başarılarını gösteren bilgi ve belgeleri toplar ve

bunları kayıt altına alırlar. Daha sonra, bu bilgileri özetleyip değerlendirerek elde edilen verileri açık ve gerçekçi bir biçimde rapor ederler. Gelişim raporları ürün ölçütleri, süreç ölçütleri, ilerleme ölçütleri ve standartlar gibi bazı temel ölçütlere göre hazırlanmalıdır. Ürün ölçütleri, gelişim raporunda, çocuğun ürünleri değerlendirilmesi ile ilgilidir. Çocuk nasıl öğreniyor ve gelişimi yaşına uygun mu gibi soruların cevapları gibi süreç ölçütleri ile önceki gelişim düzeyine göre nasıl bir ilerleme kaydettiği ve neleri kazandığı ile ilgili olan ilerleme ölçütleri de gelişim raporunda yer almalıdır. Standartlar da ise, öğretmen çocuğun bilgi ve becerilerini yaşından beklenen düzey ve ulusal standartlarla karşılaştırarak ona uygun bir değerlendirme yapması ile ilgilidir (Mindes, 2007).

Çocukları Değerlendirme Sürecinden Elde Edilen Bilgilerin Kullanılması

Gelişim ve öğrenmeleri izlemek, öğrenme sürecinin planlanması, ailelere ve uzmanlara bilgi vermek ve işbirliği yapmak, özel servislerden ve sağlık hizmetlerinden yararlanabilecek çocukları belirlemek ve eğitim programlarını değerlendirmek gibi amaçlarla gerçekleştirilen çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili çalışmalardan elde edilen sonuçlar eğitim programları ile ilişkilendirilmelidir (Wortham, 2008).

Çocukları değerlendirme sürecinden elde edilen bilgilerin öğrenme sürecini planlamak amacıyla kullanılması çocuğun gelişimsel özellikleri ve bireysel farklılıklarını bilmek öğretmene öğrenme deneyimlerini bu yönde plan yapmada, materyalleri gereksinimlerine göre seçmede ve elde ettiği sonuçlara göre programı tekrar yapılandırma yol göstermektedir (McAfee ve Leong, 2007).

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili olarak okulöncesi öğretmenlerinin bazı yeterliliklere sahip olması gerektiğini belirtmiştir. Okulöncesi öğretmenleri çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını göz önüne serecek tanıma tekniklerini kullanarak çocukların gelişimini değerlendirebilmelidir. Bunun için de gözlem, portfolyo değerlendirme gibi çeşitli yöntemler kullanılmalı ve elde ettiği verileri ailelerle paylaşmalıdır (MEB, 2006). Yapılan çeşitli araştırmalara göre anne babaların çocuk yetiştirme tarzları ve davranışlarının, çocuğun gelişimine önemli ölçüde etki ettiğini göstermektedir (Erkan, 2010). Çocuğa ilişkin bilgilerin ailelerle paylaşılması, onların çocuklarını objektif bir biçimde tanımasını, okulda ve evde alınması gerekli önlemler konusunda bilinçlenmelerini sağlar (Özgüven, 1998). Öğretmenler portfolyo dosyaları, gelişim

raporları gibi yöntemlerle aileleri bilgilendirerek çocuklarının gelişimlerine nasıl destek olabilecekleri konusunda önerilerde bulunabilirler (Kaya, 2011).

Öğretmen çocukların gelişimini çeşitli yöntem ve araçlarla değerlendirir. Uyguladığı eğitim programında edindiği değerlendirme sonuçlarını analiz eder, bu bilgileri çocukların gelişimini desteklemeye yönelik kullanarak eğitim planını ona göre düzenler (MEB, 2006). Öğretmenler değerlendirme sonuçlarını bilinçli olarak kullanmayı planlamadıkça, bilgi ve görüşler sınıfta gün boyu yapılan etkinliklerin hızlı temposunda gerçekleşen olayların içinde kaybolma eğilimindedirler.

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Programlarında Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesi Öngörülen Çalışmalar

Milli Eğitim Bakanlığı, Okulöncesi Eğitim Programlarında çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili yapılması öngörülen bir takım çalışmalar yer almaktadır. Bu çalışmalar aşağıda ayrıntılı bir biçimde açıklanmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü 36-72 Aylık Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı- 2006

Okulöncesi eğitim programı, okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden 36-72 aylık çocukların psikomotor, sosyal- duygusal, dil ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesini, özbakım becerilerinin kazandırılmasını ve ilköğretime hazır bulunuşluklarının sağlanmasını amaçlamaktadır. (MEB, 2006)

Eğitim etkinliklerinin uygulanmasında, çocuklarda meydana gelen davranışların, değişimlerin gözlenip yorumlanması amacıyla yapılan değerlendirme, eğitim- öğretim sürecinin son basamağıdır. Değerlendirmeden elde edilen sonuçlar sadece programı geliştirmek amacıyla değil eğitimin etkisini belirlemek amacıyla da kullanılabilir (MEB, 2006). Okulöncesi eğitim programında değerlendirme süreci ve bu sürecin nasıl uygulanabileceğinden ve öğretmen yeterliliklerinde değerlendirme yapabilmenin gerekliliğinden söz edilmiştir.

Okulöncesi eğitimde sonuçtan ziyade süreç önemlidir. Bu nedenle sürecin birçok yönden değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Okul Öncesi Eğitim Programının değerlendirme süreci:

- 1.Çocuğun gelişimin değerlendirilmesi,
2. Programın değerlendirilmesi,

3. Öğretmenin kendini değerlendirmesi olarak üç farklı açıdan ele alınmaktadır.

Çocukta meydana gelen gelişimin değerlendirilebilmesi için öğretmenlerin sürekli gözlem yapması ve not tutması, gözlem kayıt formlarına geçirdiği verilerini ailelere dönem sonlarında gelişim raporu vererek bilgilendirmesi gerekmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Program kitabında da öğrencilerin öğrenmelerini izleme, değerlendirme ve kayıt tutma yeterlikleri öğretmen yeterlikleri kapsamında yer almaktadır. Programda okul öncesi çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik olarak kullanılabilir, en çok kullanılan ve en fonksiyonel araçlardan da bahsedilmiştir. Bunlar:

1. Gözlem kayıtları
2. Anekdöt kayıtları
3. Gelişim kontrol listeleri ve standart testler
4. Portfolyolar (gelişim dosyaları)
5. Gelişim raporlarıdır. (MEB, 2006, s. 81)

Programda öğretmenlerin, gözlemlerini sistematik gözlem formuna, oyun gözlem formuna, anekdot kayıt formuna not etmeleri, çocukların kazanımlara ulaşma durumunu işaretledikleri kazanım değerlendirme formunun doldurulması, çocukların yıl boyunca yaptığı ürünlerin, ses ya da video kayıtları gibi kayıtların bulunduğu portfolyolar tutulmasının ve her dönem sonunda dönem boyunca kazandıkları ya da desteklenmeleri gereken ve tüm gelişim alanlarına ait gözlemlerin yer aldığı gelişim raporlarının e-okula girilmesinin ve bir örneğinin velilere verilmesinin gerekliliği öngörülmüştür.

Öğretmenler değerlendirme yaparken çocuklar arasında bireysel farklılıklar olduğunu göz önüne almalı ve aralarında bir karşılaştırma yapmamalıdır. Çocuğu ilk gözlemlemeye başladığı anla o an arasındaki davranışlarını karşılaştırmalı ve objektif olmalıdır. Yapılan değerlendirmeleri de bir sonraki uygulamalarda dikkate almalı ve çocuklardan beklentilerini de gerçekçi tutmalıdır.

Programın eklerinde yer alan çizelgeler/ formlar sadece birer örnek teşkil etmektedir. Öğretmenler amacına uygun, daha kullanışlı buldukları farklı çizelge ve formlar geliştirebilirler. Önemli olan çizelgelerin şekli değil niteliğidir (MEB, 2006). Program ekinde yer alan çizelgeler ve formlar, Sistematik Gözlem Formu, Kısa Not ve Anekdöt Kayıt Formu, Anaokulundan Çocuğunuzla İlgili Haber Var, Oyun Gözlem

Formu, Gelişim Kontrol Listesi, Kazanım Değerlendirme Formu ve Gelişim Raporu Formudur.

Sistematiik Gözlem Formu

Çocukları tüm özellikleri ile gözlemek çoğu zaman zor bazen ise olanaksızdır. Sistematiik gözlemede çocukların gözlenecek olan davranışları ile ilgili çeşitli özellikler saptanır gözlem formuna yazılır (Yıldız, 2006).

Sistematiik gözlem formu anekdot kayıtlarına benzerlik gösterir ancak bazı yönleri ile anekdot kayıt formlarından ayrılır. Sistemli ve planlı bir şekilde tutulması anekdot kayıtlarından ayrıldığı en önemli noktadır. Anekdot kayıtlarının ise önceden planlanmasına gerek yoktur ve genellikle bir çocuğun gelişiminde belirleyici olabileceği düşünülen bir durumla karşılaşıldığında kullanılır (Kumtepe, 2011). Sistematiik gözlem formlarının, diğer ölçme araçlarında olduğu gibi bazı üstünlükleri ve sınırlılıkları vardır. Çocukların bildikleri ve her gün kendilerini rahat hissettikleri bir ortamda sınıf rutinlerini değiştirmeye gerek kalmadan değerlendirilebilmesine olanak tanınması sistematiik gözlemlerin en önemli üstünlüklerinden biridir. Ayrıca, gözleyen yetişkinler sınıf ortamının bir parçası olarak görmeye alıştıkları yetişkinler olduğu için, çocuklar gözlemlenmelerinin farkına bile varmadan gerçek davranışlarını sergilerler. Diğer yandan, sistematiik gözlemlerin anekdot kayıtlarına benzer sınırlılıkları da vardır. Gözlem sırasında bir ya da birkaç öğrenciye odaklanılması gerektiği için sınıf içindeki diğer sorumlulukları yerine getirememek bunlardan en önemlisidir. Bir diğer sınırlılık da gözlemcinin çocuğa ilişkin görüşlerinden etkilenebilmesidir. Özellikle gözlenen davranışların yorumlanmasında yeterince nesnel veya yansız/ objektif olunamayabilir (McAfee ve Leong, 2002).

Aşağıda sistematiik gözlem formu örneği verilmektedir.

Şekil:1 Sistematiik Gözlem Formu

Çocuğun Adı- Soyadı:	Gözlem Yapan Öğretmen:
Yaşı ve Cinsiyeti:	Tarih:
	Zaman Aralığı:
Etkinlik – Ortam:	
Detaylar:	
Gözlem Nedeni:	Yorum ve Öneriler:

Bu Sistematik Gözlem Formu, MEB, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Anekdote kayıt formu

Anekdote kayıtları belirli olayların odaklanılmış, kısa anlatısını içermektedir (Bentzen, 2009; Goodwin & Driscoll, 1980; Irwin & Bushnell, 1980). Bu tür kayıtlar çocuğun ya da bir grup çocuğun beceri ya da davranışlarını belgelemek için yaygın biçimde kullanılmaktadır. (M.E.B, 2006).

Aşağıda anekdote kayıt formu örneği verilmektedir.

Şekil:2 Anekdote Kayıt Formu

Anekdote Kayıt Formu	
Adı-Soyadı:	Tarih:
Sınıf No :	Yer :
Davranış (Olay)	
Gözleyen:	
Yorum:	

Bu Anekdote Kayıt Formu, MEB, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Anaokulundan çocuğunuzla ilgili haber var formu

Anekdot kaydı tutulurken gözlenen olay ana hatlarıyla yazılmaktadır. Bu notlardan bazıları zaman zaman, okuldan eve, aileleri bilgilendirmek amacı ile küçük notlar halinde gönderilebilir. Bu sayede ailelere çocukları ile ilgili bir bakış açısı iletilmiş olur (M.E.B, 2006). Anaokulundan çocuğunuzla ilgili haber var formu bu tür formlara örnek olarak verilebilir.

Aşağıda anaokulundan çocuğunuzla ilgili haber var formu örneği verilmektedir.

Şekil:3 Anaokulundan Çocuğunuzla İlgili Haber Var Formu

Anaokulundan Çocuğunuzla İlgili Haber Var
<p>Sayın VELİ</p> <p>Gözlem, anaokulumuzun değerlendirme sisteminin önemli bir parçasıdır. Bizler çocukların nasıl geliştiklerini ve öğrendiklerini onları gözlemleyerek anlarız.</p> <p>Çocuğunuzla ilgili bugün bazı gözlemlerimi sizinle paylaşmak sizinle paylaşmak istedim.aşağıdaki olayı bugün gözlemledim ve sizin bunları duymaktan memnun olacağını düşündüm.....</p> <p>.....</p> <p>Çocuğunuzun gelişmesiyle ilgili yeni haberleri sizinle paylaşmaya devam edeceğim. Sizde çocuğunuzun ev yaşantısıyla ilgili paylaşımlarını bekliyorum.sevgi ve saygılarımla...</p> <p style="text-align: right;">Öğretmenin Adı Soyadı, İmzası</p>

Bu Anaokulundan Çocuğunuzla İlgili Haber Var Formu, MEB, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Oyun Gözlem Formu

Her çocuk için bireysel olarak hazırlanan oyun gözlem formları, çocukların oyundaki davranışlarını belirleyerek o çocuğına ait bir oyun profili çizer. Oyundaki davranışları gözlemek ve değerlendirme yapmak için farklı formlar geliştirilebilir ve kullanılabilir. (MEB, 2006).

Aşağıda bir oyun gözlem formu örneği verilmektedir.

Şekil:4 Oyun Gözlem Formu

OYUN GÖZLEM FORMU				
Adı - Soyadı :		Gözlem yapan öğretmen :		
Yaşı ve Cinsiyeti:				
Gözlem Tarihi	Oynadığı oyun köşesi ve oyun materyali (Blok, fen, müzik, kitap, dramatizasyon, sanat)	Oyun Arkadaşları Yaş, cinsiyet bakımında kimi tercih ediyor?	Oyun tipi İzole(yalnız), paralel, beraber, kooperatif, yapı, inşaat, sembolik vs	Oyun davranışları üstlendiği roller, sorumluluk ve iletişim özellikleri

Bu Oyun Gözlem Formu, MEB, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Kısa Not

Kısa notlar ilgili davranış veya olayın belirgin ve karakteristik özelliklerini içermektedir. Bu tür kayıtların anekdot kayıt formlarına göre yazımının daha kısa zaman almasıyla birlikte çeşitli alıntılar ve kısaltmalarla, kelimelerin atılmasıyla ve diğer kısaltma yöntemleri kullanılarak önemli detay bilgilere yer verilebilmektedir.

Aşağıda bir kısa not örneği verilmektedir.

Şekil:5 Kısa Not Formu

KISA NOT	
Adı - Soyadı :	Gözlem yapan öğretmen :
Tarih:	
Gözlenen Durum:	

Bu Kısa Not Formu, MEB, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Gelişim Kontrol Listesi

Kontrol listelerine çeşitli davranışlar, beceriler, tutumlar kayıt edilebilmektedir. Kontrol listeleri aşamalı olarak doldurulabilir, tüm çocukların aynı zamanda değerlendirilmesi gerekmemektedir. Aynı zamanda farklı zamanlarda değerlendirmelere olanak sağladığı için ilerlemenin de kayıt altına alınması mümkün olmaktadır.

Aşağıda bir Gelişim Kontrol Listesi örneği verilmektedir. Listede örnek olarak psikomotor gelişim bölümü alınmıştır.

Şekil:6 Gelişim Kontrol Listesi Formu

GELİŞİM KONTROL LİSTESİ

Çocuğun Adı-Soyadı:

Cinsiyeti:

Doğum Tarihi :

Okula Başlama Tarihi :

Öğretmenin Adı-Soyadı :

PSİKOMOTOR GELİŞİM	Yapabiliyor	Yardımla yapabiliyor	Henüz yapamıyor
Denge tahtasında ileri-geri ve yan yan yürür.			
Başlama ve durma komutlarına uyarak tempolu yürür.			
Yardımla sekerek yürür.			
Topuk ve ayakucunda geri geri yürür.			
Parmak ucunda koşar.			
Yaklaşık 30cm yükseklikten atlar.			
Ritmik olarak seker.			
Tek ayak üzerinde 8-10 sn durur.			
Düşmeden 10 kez öne doğru çift ayak sıçrar.			
Koşarken yerden bir şey alır.			
Kendi başına ip atlar.			
Kendi bedeni etrafında döner.			
Ayak değiştirerek merdiven iner ve çıkar.			
Ritmik hareketleri yapar.			
Topu yakalayabilmek için ellerinden çok kollarını kullanır.			
1 m yukarı atılan topu yakalar.			
Kendine doğru zıplatılan topu yakalar.			
Kâğıt üzerine çizilmiş basit şekilleri keser.			
Atma ve tutma davranışlarını gerektiren etkinliklere katılır.			
Hamur gibi yumuşak malzemeleri kullanarak 2-3 parçadan oluşan şekiller yapar ve bunlardan bir kompozisyon oluşturur.			
Baskı ve yapıştırma işlerini yapar.			
Yetişkin gibi kalem tutar.			
Model gösterildiğinde kağıdı çapraz şekilde katlar.			
İşaret parmağı ile diğer elinin parmaklarını sayar.			

Bu Gelişim Kontrol Listesi Formu, MEB, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Gelişim Raporu

Gelişim raporları, çocukların eğitim- öğretim dönemi içindeki başarılarının, gelişim alanlarındaki beceri ve tutumlarının genel olarak yansıtıldığı bir formdur. Gelişim raporları, çocukların farklı gelişim alanlarındaki becerilerinin eğitim-öğretim süreci içinde nasıl değiştiğini, ne durumda olduğunu yansıtması açısından ailelere rehber olabilmektedir. Bu nedenle bir eğitim- öğretim yılı içerisinde en az iki kez ailelerle paylaşılması (MEB, 2006). Öğretmenler gelişim raporlarını yazarken genel bazı iletişim ilkelerini de göz önünde bulundurmalarıdır. Anne ve baba için resmi bir ortam oluşturmayacak ifadeler tercih edilmelidir. Raporda çocuğunuz gibi ifadeler yerine çocuğun ismi kullanılabilir. Öğretmen gelişim raporunu ailelere vermeden önce gözden geçirmeli, kullandığı ifadelere dikkat etmeli, açık, anlaşılır olduğundan emin olduktan sonra imzalayarak ailelere ulaştırmalıdır (Mindes, 2007).

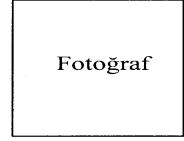
Aşağıda bir Gelişim Raporu Formu örneği verilmektedir.

Şekil:8 Gelişim Raporu Formu

GELİŞİM RAPORU

Ç O C U Ğ U N :

Adı ve Soyadı :.....
 Doğum Tarihi :...../...../.....
 Anne Adı :.....
 Baba Adı :.....

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM GELİŞİM RAPORU

1-Psikomotor Gelişimi:

.....

2-Sosyal-Duygusal Gelişimi:

.....

3-Dil Gelişimi :

.....

4-Bilişsel Gelişimi:

.....

5-Öz Bakım Becerileri:

.....

6- İlgili Alanları:

.....

...../...../.....

İmza

Adı ve Soyadı

Öğretmen

İmza-Mühür

Adı ve Soyadı

.....Okulu Müdürü

Bu Gelişim Raporu Formu, MEB, 2006 Okul Öncesi Eğitim Programı'ndan alınmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okulöncesi Eğitim Programı- 2013

2006 yılında hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Programı güncelleme çalışmaları yapılarak programın bazı bölümlerinde değişikliğe gidilmiştir. 2013 yılında uygulamaya konulan Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okulöncesi Eğitim Programı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla büyüyüp tüm gelişim alanlarındaki gelişimlerinin en üst düzeye ulaşmasını, özbakım becerilerini kazanmalarını ve ilkokula hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir.

Programda, “kazanım” ve “gösterge”ler temel alınmıştır. Programda çocukların gelişim özellikleri üç farklı yaş grubu dikkate alınarak düzenlenmiştir. Değerlendirme sürecinin çok yönlü olması bu programın da temel özellikleri arasında yer almaktadır. Programın daha nitelikli olması açısından öğretmenlerin yaptıkları değerlendirmeleri sonraki uygulamalarda dikkate alması ve değerlendirme yaparken objektif olmalarına vurgu yapılmıştır.

Programda okul öncesi çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik olarak kullanılacak, en çok kullanılan ve en fonksiyonel araçlardan da bahsedilmiştir. Bunlar:

1. Gelişim gözlem formu
2. Gelişim raporu
3. Gelişim dosyası (portfolyo)

Çocuğun bütün gelişim alanlarını kapsayan bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların genel bir biçimde özetlenmesi ise, “Gelişim Gözlem Formu”na dayalı olarak dönem sonlarında olmak üzere yılda iki kez hazırlanacak olan “Gelişim Raporu” ile gerçekleştirilecektir.

2013 Yılı Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okulöncesi Eğitim Programında çocukların değerlendirilebilmesi için yeni bir “Gelişim Gözlem Formu” oluşturulmuştur. Böylece sistematik gözlem formu, oyun gözlem formu, anekdot kayıt formu yerine gözlemlerin kaydedildiği tek bir form oluşturulmuştur. Bu form bir bakıma çocuğun bütün gelişim alanlarını kapsayan bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların genel bir biçimde özetlenmesidir.

Öğretmenin aylık planlarına alması gereken kazanım ve göstergeleri belirlemesi için çocuklarla ilgili gözlem yapması ve bu gözlemlerini “Gelişim Gözlem Formu” na kaydetmesi önemlidir. Böylece çocukların desteklenmesi gereken gelişim özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir (MEB, 2012).

Aşağıda gelişim gözlem formu örneği verilmektedir.

Şekil:9 Gelişim Gözlem Formu

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI
GELİŞİM GÖZLEM FORMU**

Sayın Öğretmen
Bu form çocukların aşağıda belirtilen alanlardaki gelişimlerine ilişkin gözlemlerinizi kaydetmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Sizden her çocuğun gelişimsel ilerlemelerini ve desteklenmesi gereken gelişimsel özelliklerini buforma kaydetmeniz beklenmektedir. Gözlem tarihleri arttıkça formun gözlem satırı çoğaltılarak kullanılmalıdır. Gözlem yapılan gün içinde hangi gelişim alanında kayda değer/kritik bir özellik varsa daha çok o özelliği belirtmeniz yerinde olacaktır. Çocuğa ait özel bir görüş ve öneriniz varsa ilgili bölüme ayrıntılı olarak yazınız.

Okul Adı :

Öğretmenin Adı ve Soyadı :

Çocuğun Adı ve Soyadı :

Çocuğun Doğum Tarihi : / / 20....

Çocuğun Cinsiyeti :

Gelişim Alanları Gözlem Tarihi	Motor Gelişim	Bilişsel Gelişim	Dil Gelişimi	Sosyal ve Duygusal Gelişim	Özbalım Becerileri
.... / / 20....					
.... / / 20....					
.... / / 20....					
.... / / 20....					
Görüş ve Öneriler					

Bu Gelişim Gözlem Formu, MEB, 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı 'ndan alınmıştır.

Bununla birlikte, eğitim döneminin başından itibaren öğretmen her çocuk için bir “Gelişim Dosyası” (portfolyo) oluşturmalı ve çocukların dönem boyunca yaptığı bütün çalışmaların içinden çocukların kendilerinin seçtiklerini bu dosyalarda toplamalıdır. Eğitim dönemlerinin sonunda aileler okula davet edilerek “Gelişim Dosyası Paylaşım Günü” düzenlenmelidir. Çocuklar kendi gelişim dosyalarını bugünde aileleri ile paylaşmalı ve öğretmende bu esnada rehber olmalıdır.

Sonuç olarak;

- Bu programda da değerlendirme, çocuğun gelişiminin tüm gelişim alanlarında hem ayrıntılarıyla hem de bütün olarak gözlenmesi, gözlemden elde edilen sonuçlarının raporlaştırılması, uygulanan planların tüm boyutları ile değerlendirilmesi ve öğretmenin kendini değerlendirmesi gibi farklı boyutlardan ele alınmıştır.
- “Gelişim Raporu” güncellenmiştir. Gelişim Raporu’nun her çocuk için dönem sonlarında hazırlanarak e- okul kaydedilmesi gerekmektedir.
- Etkinliklerin değerlendirilme aşamasında açık uçlu sorulara ağırlık verilmesi istenmiştir.
- Her çocuk için gelişim dosyası (portfolyo) oluşturulmasının gerekliliği tekrar belirtilmiştir. 2006 programından farklı olarak gelişim dosyası’nın portfolyo paylaşım günü adı altında eğitim- öğretim yılı sonunda ailelerle paylaşılması öngörülmüştür. 2006 programındaki, öğretmenlerin çocukların kazanımlara ulaşma durumunu işaretledikleri “Kazanım Değerlendirme Formu” ise kaldırılmıştır.
- Çocukların eğitim süreci boyunca değerlendirilmesinde araç olarak gelişim dosyası (portfolyo) da hazırlanacak ve kullanılacaktır.
- Programda sadece düzenli olarak kullanılması gerekli olan formlara yer verilmiştir. Önceki programda yer alan diğer değerlendirme formlarının kullanılması zorunlu değildir. Öğretmen gereksinim duyduğu formları kendi de geliştirip kullanabilir (MEB, 2012, s. 51- 54).

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesi Öngörülen Çalışmalar

Milli Eğitim Bakanlığı 2006 Yılı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği

Yönetmeliğin amacı; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının kuruluş, yönetim, eğitim, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektedir. Yönetmeliğe göre;

- Okulöncesi öğretmeni, Çocukların Kişisel Bilgi Formları ile Okul Öncesi Eğitim Programında yer alan davranış değerlendirme formunu doldurmalı, gelişimlerine ait kayıtları tutmalı, yılsonu gelişim raporları ile öğrenci dosyalarını hazırlamalıdır.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların gelişim, eğitim ve sağlık durumları ile ilgili olarak her çocuk için bir gözlem- gelişim dosyası tutulmalıdır. Her çocuk için tutulan gözlem-gelişim dosyası bilgileri doğrultusunda bir öğrenci dosyası tutulmalıdır. Bu dosya çocuğun kayıt yaptırdığı ilköğretim okulu tarafından istenir. İstek üzerine dosya ilgili ilköğretim okuluna gönderilmelidir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında, Okul Öncesi Eğitim Programına göre çocukların gelişim ve eğitim durumlarıyla ilgili olarak her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutulmalıdır. Bu dosyada tutulan bilgiler doğrultusunda hazırlanan Gelişim Raporu, her dönem sonunda e-okul sistemine kaydedilerek bir örneği veliye verilmelidir.
- Okul öncesi eğitimini tamamlayan veya okul öncesi eğitim kurumlarına en az bir eğitim-öğretim yılı devam eden çocuklara, e-okul sisteminde düzenlenen Katılım Belgesi verilmelidir. Çocukları başarılı veya başarısız gösteren; karne, diploma ve benzeri adlar altında hiçbir belge verilemez.

- E-okul sisteminde her çocuk için öğrenci dosyası tutulmalıdır. Öğrenci dosyası ile gelişim raporuna, pedagojik değeri olmayan ve gizliliği gerektiren bilgiler işlenmemelidir (MEB, 2012, S. 24-25).

İlgili yönetmeliğin bu maddelerinden de anlaşılacağı üzere, öğretmenlerin her çocuk için gelişim ve eğitim süreciyle ilgili durumlarını değerlendirmek üzere ayrı birer kazanım değerlendirme dosyası ve e- okul sisteminde öğrenci dosyası tutmaları gerekmektedir. Ayrıca, öğretmenler kazanım değerlendirme dosyası bilgilerine dayanarak her dönem sonunda bir gelişim raporu hazırlamak durumundadırlar. Öğrenci dosyaları ile gelişim raporlarında pedagojik açıdan değeri olmayan, gizliliği gerektiren ya da çocukları başarılı- başarısız biçiminde sınıflayan ifadelerin yer almaması gerektiği de yönetmelikte açıkça ifade edilmektedir.

Öğretmenlerin çocuğun gelişimi ve eğitimine yönelik tüm verileri zamanında düzenli olarak e- okul sistemine işlenmesi ve bir örneğini de ailelere vermesi gerekmektedir. E- okul sistemine işlenen bilgileri çocuğun daha sonra devam edeceği eğitim kurumlarındaki öğretmenleri ve aileleri inceleyebilmektedirler. Bu durum çocuğu tanıma ve değerlendirme sürecinin devamlılığı ve verimliliği açısından oldukça önemlidir. MEB Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde söz edilen gelişim raporu formunu öğretmenler kendileri geliştirerek kullanabilirler.

2006 Yılı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde 21.07.2012 tarihinde bir takım değişikliklere gidilmiştir. Yapılan değişikliklerden biri okulöncesine başlayacak çocukların doğum ayları ile ilgilidir. 2012 Yılı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinde; “anaokulu ve uygulama sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 37 aydan gün alan ve 66 ayını doldurmuyan çocukların kaydı yapılır. Ana sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 48 ayını dolduran ve 66 ayını doldurmuyan çocuklar kaydedilir. 60-66 ay arası çocuklardan gelişim yönünden hazır olduğu anlaşılanlar, velisinin yazılı isteği üzerine ilkokula, diğerleri ise okul öncesi eğitim kurumlarına kaydedilebilir.” ifadeleri yer almaktadır. Bir diğer değişiklik ise gelişim Raporunda yer alan ilgi alanları bölümünün görüş ve öneriler olarak güncellenmesidir.

2014 Yılında yapılan son değişiklik ile Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği olarak tek yönetmelik adı altında birleştirilmiştir. Bu yeni yönetmelikte gelişim raporu

ve öğrenci karnesi ile ilgili maddeye gelişim raporuna pedagojik olmayan ve gizliliği gerektiren bilgiler işlenmez ifadesi eklenmiştir.

İlgili Araştırmalar

Ülkemizde, okul öncesi dönemde çocukları tanımaya ve değerlendirmeye yönelik çok fazla çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan alanyazın taraması sonucunda ulaşılan çalışmalar şöyle sıralanabilir:

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Aksaç (2012) “Okulöncesi Rehberlik Çalışmalarında Kullanılabilecek Öğrenci Tanıma Teknikleri” adlı araştırmasında okul öncesi rehberliğine yeni katılmış danışmanlara, bu dönemde kullanılabilecek genel- geçer tanıma tekniklerini incelemeyi amaçlamıştır. Farklı zamanlarda, farklı yaş gruplarına gözlem ve görüşme teknikleri uygulanmış ve çocukların farklı tekniklerdeki motivasyonları karşılaştırılmıştır. Araştırma sürecinde yapılan uygulamalar göstermiştir ki, 36-48 ay arası çocukları hakkında, en fazla veri toplayabildiğimiz tanıma tekniği “Gelişimsel Tanıma Görüşmeleri”dir.

Durmuşçelebi ve Akkaya (2011) 2006-2007 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulan Okulöncesi Eğitim Programını, okulöncesi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirmek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin programın amaç ve kazanımlar, içerik, eğitim durumları boyutlarını olumlu; değerlendirme boyutunu ise olumsuz değerlendirdikleri belirlenmiştir.

Buldu (2010) “Do They Walk The Talk: An Examination Of Turkish In-Service Early Childhood Teachers Assesment Practise” adlı araştırmasını, çalışan okul öncesi öğretmenlerinin, değerlendirmeye yönelik rapor ettikleri görüş ve uygulamalarının, kendi öğretmenlik felsefeleri, uygulamaları, eğitim geçmişleri ve profesyonel geçmişleriyle ilişkilerinin tespitini yapmak amacıyla yürütmüştür. Katılımcılar farklı eğitim ve profesyonel geçmişleri olan ve Ankara’da 3-6 yaş çocuklara eğitim veren eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerden oluşmuştur. Çalışma sonuçları, okul öncesi öğretmenlerinin değerlendirme hakkında görüşleri ve sınıf içerisindeki değerlendirme uygulamaları arasında bir bağ olduğunu; eğitim düzeyi, öğretmenlik yapma tecrübesi ve

sınıf içerisindeki öğrenci sayısının öğretmenlerin sınıf içerisindeki değerlendirme görüşlerini ve uygulamalarını etkileyen faktörler olarak göstermiştir.

Kandır, Özbey, İnal (2010) yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programlarını planlaması sırasında karşılaştıkları güçlükleri incelemişlerdir. Araştırma sonucunda; öğretmenlerin yıllık plan hazırlamada en fazla amaç ve kazanımların yıl içindeki dağılımını belirlemede; günlük plan hazırlarken ise değerlendirmenin yapılışı konusunda en fazla güçlük çektikleri saptanmıştır. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu yıllık planın değerlendirmesinin yapılışı konusunda çeşitli nedenlere dayalı olarak güçlük çekmektedirler. Öğretmenlerin eğitim durumlarını planlarken karşılaştıkları güçlükler bakıldığında ise sırasıyla, çocuk sayısının çokluğu, materyal seçim ve hazırlığı, eğitim ortamlarının düzenlenmesi, fiziksel koşulların yetersizliği, dördüncü sırada ailelerin tutumu ve eğitim ortamlarının düzenlenmesi, yöntem ve tekniklerin seçimi gibi konularda olduğu görülmüştür.

Gündoğdu vd.'nin (2008) 2002 ve 2006 Okul Öncesi öğretim programlarında yer alan değişikliklerin öğretmen algılarına göre karşılaştırıldığı araştırmalarında öğretmenlerle görüşmeler, sınıflarda gözlemler yapmışlar ve dokümanlar incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin kimisi ölçme ve değerlendirmenin gerekliliğinden kimisi de programda yer alan değerlendirme etkinlik ve araçlarının çok ayrıntılı ve gereksiz olduğundan bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin birçoğu, çocukların tüm amaç ve kazanımları kazanıp kazanamadığından emin değildir. Amaç ve kazanımların kazandırılmasına ilişkin verileri elde edebilmede öğretmenlerin en sıklıkla başvurdukları yöntemlerin başında gözlemin geldiğini belirtmişlerdir.

Eren (2007) portfolyo değerlendirmenin anaokulu öğretmenleri, çocuklar ve aileleri üzerindeki etkilerini araştırdığı “A Bridge Between Home and School Portfolio Assessment in Early Childhood Education” adlı çalışmasında aynı zamanda portfolyonun anaokulunun eğitim sistemi üzerindeki etkilerine de bakmıştır ve gözlem, mülakat, anketler ile veriler toplanmıştır. Araştırma esnasında ve araştırma sonunda araştırmaya katılanlara anketler dağıtılmış ve mülakatlar yapılmıştır. Veri analizi kodlama sistemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre portfolyo değerlendirme uygulamasına karşı anaokulu öğretmenlerinin olumlu bir tutuma sahip oldukları ve portfolyo çalışmasının çocukların kendilerini daha rahat ifade etmelerini

sağladığı, özgüven duygularını ve öz sorumluluk becerilerini olumlu yönde desteklediği görülmüştür. Aileler de çocuklarının ilgi alanlarını, neye yatkın olduklarını ve becerilerini fark etmeleri için kendilerine portfolyonun rehberlik ettiğini belirtmişlerdir.

Taner (2005) “Bireyi Tanıma Tekniklerinin Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi” adlı araştırmasında okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, çocukları tanıma teknikleri ve bu tekniklerin nasıl uygulandığına ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Veri toplamada anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırma sonunda okul öncesi eğitim kurumu öğretmenlerinin tanıma tekniklerini uygulama ve değerlendirmede kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında okul öncesi eğitim kurumu öğretmenlerinin tanıma tekniklerinden gözlem ve görüşme tekniklerini uygularken güçlüklerle çok fazla karşılaşmadıkları, ancak anket tekniğini uygulamada bilgi yetersizliği, çocuk sayısının çokluğu, zamanın yokluğu, ailelerin ilgisizliği bilgiyi kayıt etme gibi güçlüklerle karşılaştıkları belirtilmiştir.

Aktepe (2005) “ Eğitimde Bireyi Tanımının Önemi” adlı çalışmasında öğretmenlerin, öğrenciyi tanımak için yaptıkları çalışmalarını arttırmalarının, eğitim-öğretimde kaliteyi arttırmalarına katkı sağlayacağını vurgulamıştır. Ülkemizde bulunan okullarda sınıflardaki öğrenci sayısının çok fazla olmasının öğretmenin öğrenciyi daha iyi bir şekilde tanımasını güçleştirmekte ve başarıyı, performansı olumsuz etkilemekte olduğundan bahsetmiştir. Okullarda en azından bir tane rehber öğretmenin bulunmasına önem verilmesi ve sınıf öğretmeni ile ortak bir çalışma yürüterek öğrencilerin tanınip değerlendirilmesi ve rehberlik yapılması hususunda sonuçları beraber değerlendirmelerinin sağlanması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Suna (1998) “İlköğretim okulları birinci kademedeki birinci devrede öğrenci tanıma tekniklerinin değerlendirilmesi” ne yönelik bir çalışma yapmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma anketten elde edilen sonuçlarla yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin çoğunluğu ilköğretim okullarında verilen rehberlik hizmetini yeterli bulmadıklarını gerekli test, anket, araç-gerecin bulunmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin tanıma tekniklerinin neler olduğu ve nasıl uygulandığı konusunda da orta derecede bilgi sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Kwak ve Nah (2011) “Child Assessment in Early Childhood Education and Care Settings in South Korea” adlı çalışmalarında, Kore’de erken çocukluk eğitimi ve bakımını, çocukları değerlendirme yöntemlerini araştırmıştır. Eğitimciler eğitimde kullanılan belgeler üzerinden analizler yapmışlardır. Sonuçta genel olarak çocukları değerlendirme prosedürlerinin anaokulunda titizlikle uygulandığı ancak sistematik olarak kullanılan formların çocuklarla ilgili sınırlı bilgi verdiği ve yüzeysel hedefleri olduğu belirlenmiştir. Çocukları değerlendirmenin daha verimli olması ve her çocuk hakkında elde edilen bilgilerin okullar arasında transfer edilmesi ve paylaşımını etkinleştirmek için ortak bir çerçeve, ortak araçlar ve kayıt formları ile birlikte çocukları değerlendirmek için yönergeler ve öğretmenler için eğitim hizmetleri sağlanmalıdır.

Schappe (2005) “Early Childhood Assessment: A Correlational Study of the Relationships Among Student Performance, Student Feelings, and Teacher Perceptions” adlı çalışmasında öğrenci performansları ve duyguları arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Bir okulöncesi eğitim ortamında performans değerlendirme sistemini kullanırken 71 okulöncesi çocuğa performans değerlendirmesi uygulanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin performansı ve öğretmenlerin algıları arasında anlamlı ve pozitif korelasyon olduğu saptanmıştır. Ayrıca, öğrencilerin duygu ve performansları arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Elde edilen sonuçlar okulöncesi çağındaki çocuk için tutum ve performans arasında anlamlı bir ilişkiyi desteklememiştir. Bu çalışmanın sonuçları, bir okulöncesi ortamda genel başarıyı temsil etmek için bir araç olarak performans değerlendirmeyi desteklese de sonuç olarak, performans değerlendirmenin başarılı bir şekilde eğitimde bütünleştirilmesinde önemli olan değişkenin öğretmen olduğu görülmüştür.

Inkrott’un (2003) “Portfolio Assessment in the Preschool Classroom” adlı araştırması Kuzeybatı Ohio da küçük bir kamu okuluna devam eden beş okulöncesi çocuğun aileleri ile yapılmıştır. Araştırmacı veli memnuniyet düzeylerini belirlemek için ebeveynlerle anket yapmıştır. Daha sonra, uygulanan veli toplantıları sırasında portfolyoları değerlendirmiştir. Toplantılardan sonra portfolyo değerlendirmeler hakkında ebeveyn memnuniyetini belirlemek için annelerle görüşme yapmıştır. Araştırma sonunda veli toplantıları ile ebeveyn memnuniyetinin %40’dan %80’e yükseldiği saptanmıştır.

Norman (1998) portfolyo kullanımının alternatif bir değerlendirme olduğunu araştırmak için yürüttüğü “ Investigation of the use of portfolios as an alternative assessment procedure” adlı çalışmada veri toplama teknikleri olarak mülakat, gözlem, portfolyo ve soruların olduğu çeşitli formlar kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin portfolyodaki çalışmalarından gurur duymaları ve kendilerine saygılarının artmasında etkili olduğu bulunmuştur.

Weldin ve Tumarkin (1997) tarafından yapılan “Parent Involvement: More Power in the Portfolio” adlı çalışmada portfolyo değerlendirme aşamaları ev ve okul arasındaki ilişki ve portfolyo değerlendirme sistemi kullanılarak bütün yıl süren çalışmalar değerlendirilmiştir. Araştırmacılar portfolyo değerlendirme sürecini gözlemlemiş ve belgelemişlerdir. Portfolyo değerlendirme sürecinde veli katılımı özellikle vurgulanmıştır. Çalışma bir ilkokulda beş yaş grubu bir grupla yapılmıştır. Dönem sonunda öğretmenler, öğrenciler ve veliler ile görüşmeler yapılmıştır. Ailelerin yaklaşık % 85 ‘i portfolyonun çocukların nasıl büyüdüklerini ve öğrendiklerini görmede etkili olduğunu söylemişlerdir.

Bailey (1997) tarafından yürütölen “Portfolio Assessment: Teacher Perceptions of the Usefulness in Early Childhood Settings” adlı çalışmada portfolyo değerlendirmenin kullanılabilirliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Veri toplama aracı olarak erken çocukluk eğitimcileri ile yapılan görüşmeler kullanılmıştır. Görüşmelerden elde edilen çalışma bulgularına göre öğretmenler portfolyo değerlendirme sürecinin çocuklar için yararlı olduğuna inandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, öğrencilerin özel yeteneklerini tespit etmede ve öğretimi planlamada faydalı olduğu üzerinde durmuşlardır.

Kankaaranta (1996) “Developing digital portfolios for childhood education” çalışmasında çocukların öz değerlendirmesinde portfolyonun etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma Finlandiya’da bir anaokulunda yapılmıştır. Araştırmacı kreş ve okul aktivitelerinin belgelenmiş olduğu portfolyoları değerlendirmiş ve portfolyoların çocukların özelliklerini yansıttığını belirtmiştir.

Amaç

Bu çalışmanın genel amacı, okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşlerini almaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Alt Amaçlar

1. Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme süreci ve gerekliliği konusundaki düşünceleri nelerdir?
2. Öğretmenler çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde hangi yöntem ya da teknikleri nasıl kullanmaktadırlar?
3. Öğretmenler çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettikleri verileri nasıl kullanmaktadırlar?
4. Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde karşılaştıkları güçlükler var mıdır?
5. Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik görüşleri nelerdir?

Önem

Okulöncesi dönemi bireylerin çocukluk, gençlik, yetişkinlik hatta yaşlılık dönemlerindeki yaşamlarında belirleyici ve yönlendirici rol oynayabilmektedir. Bu nedenle okulöncesi dönemde eğitim-öğretim sürecinde çocukların gelişim dönemleri hakkında bilgi sahibi olunması daha da önemli hale gelmektedir.

Tanıma ve değerlendirme ile ilgili çalışmalardan elde edilen bilgiler öğretmenlere izlemeleri gerekli yolu gösteren önemli verilerdir. Elde edilen sonuçlar öğrenme deneyimleri ve eğitim programları ile ilişkilendirilmelidir. Çocuğun gelişim özellikleri ve bireysel farklılıklarını bilmek öğretmene öğrenme deneyimlerini bu yönde planlama, materyalleri gereksinimlere göre seçme, etkili ve kaliteli öğrenme ortamları oluşturma ve elde ettiği sonuçlara göre programı tekrar yapılandırma şansı verir. Çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak etkili ve kaliteli eğitim programlarının oluşturulmasını sağlar. Okulöncesi öğretmenlerinin uygulayacağı programları düzenleme, yöntemleri belirlemede doğru kararlar alabilmesi için, çocukları tanıması gereklidir.

Yapılan çalışmaların uygulayıcısı olan öğretmenlerin bu konuda ne düşündüklerini, tanıma ve değerlendirme kullandıkları yöntem ve teknikleri ne zamanlarda uygulayıp nasıl kullandıklarını ve bu konudaki farklı görüş ve önerileri olup olmadığını bilmek bu nedenle önem taşımaktadır. Bu araştırma okulöncesi öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşlerini almayı amaçlamıştır. Bu çalışmada elde edilecek bulgular, okul öncesi eğitim kurumlarında çocukları tanıma konusunda yapılan çalışmaları ele alarak üzerinde çalışma, tartışma ve yeni araştırmalar düzenlemeye imkân yaratabilir, okul öncesi öğretmenlerine, çocukları tanıma çalışmalarına daha gerçekçi bir bakış açısı kazandırabilir.

Okulöncesi eğitim programlarında, çocukları tanıma ve değerlendirme çalışmalarında eksik ve aksayan yönleri göstererek daha etkili teknik ve yöntemlerin düzenlenmesine ışık tutabilir, öğretmen görüşlerinden yararlanarak okul öncesi eğitim öğretmeni yetiştirme programlarında yer alan derslerin yeniden gözden geçirilmesine ve zenginleştirilmesine yardım edeceği de umulmaktadır.

İlgili alanyazın incelendiğinde de okulöncesi öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme süreci ile ilgili, okulöncesi eğitim düzeyinde araştırma sayısı sınırlı kalmaktadır. Yapılan bu araştırma, alanyazına getireceği katkı bakımından da önemlidir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Kuramsal kısmı ilgili kaynak taraması bilgileri ile
2. Eskişehir il merkezinde M.E.B'na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapmakta olan kadrolu, dört yıllık lisans mezunu ve adaylığı kalkmış okulöncesi öğretmenlerinin görüşleriyle,
3. Okulöncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin kullandıkları çocukları tanıma ve değerlendirme tekniklerini uygulama, yorumlama ve sonuçlarından yararlanma durumlarına ilişkin görüşme sorularına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

Tanımlar

Okul Öncesi Eğitim: Çocuğun doğduğu andan temel eğitime başladığı güne kadar geçen daha sonraki dönemlerinde çok önemli yeri olan sıfır- altı yaş arasındaki dönemi kapsayan; bedensel, psikomotor, sosyal- duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğinin şekillendiği gelişim ve eğitim süreci olarak tanımlanabilir (Aral, Kandır, & Yaşar, 2003).

Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme: Okulöncesi eğitimde çocukları tanıma ve değerlendirme eğitim ve öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Eğitim ve öğretim süreci içerisinde farklı teknikler kullanılarak değerlendirme çalışmaları yapılır. Çocukları değerlendirme, çocuklar hakkında farklı teknikler kullanılarak bilgi toplama ve bu bilgileri düzenleme ve yorumlama sürecidir(McAffee, Leong ve Bodrova, 2004, s.3).

Okul Öncesi Eğitim Kurumu: Okul öncesi çağı çocuklarına eğitim veren resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumunu ifade eder (O.Ö.E Kurumları Yönetmeliği, MEB.2012).

İKİNCİ BÖLÜM YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın yapıldığı okullar ile katılımcıların özellikleri, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Eskişehir il merkezinde M.E. B’na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapmakta olan okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşlerini almayı amaçlayan bu araştırma, tarama modelinde olup nitel yöntem kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008). Araştırma kapsamında okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır.

Bu amaçla araştırmanın verileri, nitel araştırma veri toplama tekniklerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmış, çözümünde ise betimsel analiz yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Okullar

Araştırma konusunun “Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri” olmasına karar verildikten sonra araştırmanın yapılacağı okulların belirlenmesine çalışılmıştır.

Türnüklü (2001) , Patton’a dayanarak, görüşme tekniği gibi nitel araştırma teknikleri eğitimbilim çalışmalarında kullanıldığında, nicel araştırma yöntemlerine ilişkin kavram ve yaklaşımlar yerine alternatif bakış açıları geliştirdiğini, nitel araştırma yöntemlerinin ve tekniklerinin kullanıldığı eğitimbilim çalışmalarında araştırma genellikle küçük bir örneklem üzerinde gerçekleştirileceğini ifade etmiştir. Türnüklü (2001), Lincoln ve Guba dayanarak, nitel çalışmalarda örneklem seçiminde olabildiğince en geniş miktarda bilgi sağlayacak kişilerin seçimine yöneldiğini, bu nedenle örneklemin sayısı yani büyüklüğü ya da küçüklüğü yerine, örneklemin

araştırmacının gereksinim duyduğu bilgi miktarını karşılayıp karşılamadığıyla ilgilenildiğini ifade etmiştir. Bu nedenle de örneklem seçimi temsil edilebilirlik yerine, amaca dayalı gerçekleştirilmektedir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Eskişehir ilinde 2012 –2013 Eğitim – Öğretim yılında M.E. B’na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapmakta olan gönüllü okulöncesi öğretmenleri oluşturmuştur ve amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi pek çok durumda olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklamasında yararlı” olacağından tercih edilmiştir (Yıldırım, Şimşek, 2011). Bu çalışmada çalışma grubu seçilirken M.E. B’na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapmakta olan okulöncesi öğretmenleri temel ölçütü olmuştur. Bunun yanında maksimum çeşitliliği elde etmek için kadrolu olarak görev yapmak, dört yıllık lisans mezunu olmak, adaylığının kalkmış olması ve araştırmaya katılmaya gönüllü olmak da kullanılan ölçütler arasında yer almıştır. Çalışma 8 anaokulunda görev yapan 21 okulöncesi öğretmeni ve 12 ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 13 okulöncesi öğretmeni olmak üzere toplam 34 kişi ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Araştırma kapsamına alınacak okulların belirlenmesi ve gerekli izinlerin alınmasından sonra, araştırmacı okulöncesi kurumlarına giderek önce okul müdürleri ile görüşerek görüşme yapabilecek gönüllü öğretmenleri belirlemelerini istemiştir. Öğretmenlerin Eskişehir ilinde 2012 –2013 Eğitim – Öğretim yılında M.E.B’ na bağlı resmi anaokulları ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarında kadrolu olarak görev yapmakta olması, dört yıllık lisans mezunu ve adaylığı kalkmış okulöncesi öğretmenleri olmasının istenilen özellikler olabileceği; ancak önemli olanın öğretmenlerin bu araştırmaya gönüllü katılmaları olduğu okul müdürlerine belirtilmiştir. Eskişehir ilinde merkez ilçelerde bulunan okulların listesi oluşturularak sırası ile okullara gidilmiş önce okul müdürlerden izin alınmış ve gönüllü olduğunu belirten öğretmenler ile görüşme için uygun oldukları zamanlar belirlenerek görüşmeler tamamlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin özellikleri Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Özellik	Grup	f
Cinsiyet	Kadın	33
	Erkek	1
Kurum Türü	Bağımsız Anaokulu	21
	İlkokula Bağlı Anasınıfı	13
Mezun Olduğu Fakülte	Eğitim Fakültesi	14
	Mesleki Eğitim Fakültesi	7
	Açık Öğretim Fakültesi	13
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	9
	6-10 Yıl	11
	11-15 Yıl	8
	16 Yıl ve Üzeri	6
Sınıflarındaki Öğrenci Sayısı	5-10	1
	10-15	-
	15-20	10
	20 ve Üzeri	23
Sınıflarındaki Öğrencilerin Yaş Grubu	36-48 Ay	4
	48-60 Ay	12
	60-66 Ay	6
	66-72 Ay	6
	48-66 Ay Karışık	6
N=34		

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, görüşmeye katılan öğretmenlerden 33’ü kadın, 1’i erkektir. Araştırma kapsamında kendisi ile görüşme yapılan öğretmenlerden 14’ü Eğitim Fakültesi, 7’si Mesleki Eğitim Fakültesi, 13’ü ise Açıköğretim Fakültesi mezunudur. Çizelge 1’de görüşmeye katılan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrenci sayılarına bakıldığında 1 tanesinin 5-10 arası öğrencisi, 10 tanesinin 15-20 öğrencisi, 23 tanesinin 20 ve üzeri öğrencisi olduğu görülmektedir. Öğrenci sayısı 10-15 arası olan öğretmen yoktur. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin 4’ünün yaş grubu 36-48 ay arası, 12’sinin 48-60 ay, 6’sının 60-66 ay, 6’sının 66-72 ay, 6’sının ise 48-66 ay arası olan öğrencileri mevcuttur. Araştırmaya toplam 34 kişi katılmıştır.

Görüşmelerin Yapılması

Verilerin toplanması nitel veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'in (2000), Stewart ve Cash'a dayanarak yaptıkları tanımlamaya göre görüşme; önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı, karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir. Eğitimbilim alanında yapılan çalışmalarda genelde üç tür görüşme tekniği kullanılmaktadır. Türnüklü'nün (2000), Patton, Robson, Wragg, Gall, Borg ve Gall, Holstein ve Gubrium'dan aktardığı gibi bunlar;

- Yapılandırılmamış görüşme
- Yapılandırılmış görüşme
- Yarı yapılandırılmış görüşmedir.

Yapılandırılmamış görüşme, diğer bir kişiyle yapılan sözel etkileşimin doğal akışı içerisinde herhangi bir görüşme protokolü olmaksızın kendiliğinden gelişen bir iletişim biçimidir. Araştırmacı, görüşme yapılan kişinin yanıtlarına bağlı olarak kendini sürekli yeniden yapılandırmak ve her verilen yanıtla paralel olarak yeni soruları o an hazırlamak ve sormak durumundadır.

Yapılandırılmış görüşme, yapı olarak kişinin kendine ait bilgiyi belirli kategorilere göre yanıtladığı anket çalışmalarına ya da tutum ölçeklerine benzemektedir. Araştırmacı araştırmaya katılan her bir kişiye aynı soruları aynı biçimde ve aynı sözcüklerle sormaktadır. Kişinin vermiş olduğu yanıtlar kapalı uçludur. Kişi kendisine sunulan olası seçeneklerden birisini seçerek yanıtını verir. Yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanılmasının en önemli avantajı birden fazla görüşmeci kullanıldığı takdirde görüşmeciler arasındaki farklılığı en aza indirmektir.

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış görüşme tekniğinden biraz daha esnektir. Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme kılavuzunu hazırlar ancak diğer yandan araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir. Araştırmacı, görüşme sırasında başka soruların içerisinde yanıtlanan soruları sormayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik gibi özellikleriyle eğitimbilim araştırmalarına daha uygun bir teknik görünümü vermektedir (Türnüklü, 2000). Görüşmelerin önceden hazırlanan görüşme kılavuzuna bağlı olarak yapılması, daha sistemli ve kıyaslanabilir bilgi sunmasını sağladığı için

araştırmacıya kolaylık sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 1999). Bu çalışmada da yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Araştırmacı görüşmeler sırasında verilerin toplanmasında kolaylık sağlaması nedeniyle ses kayıt cihazı ile kayıt edeceğini, ancak bu kayıtları araştırmacı dışında kimsenin dinlemeyeceğini belirtmiştir. Araştırmacı öğretmenlere, kendilerinin araştırmaya katılımlarının gönüllülük temeline dayalı olduğunu belirterek, istedikleri herhangi bir zamanda araştırmaya katılmaktan vazgeçebileceklerini söylemiştir. Tüm bu açıklamalardan sonra araştırmada yer almak isteyen öğretmenlerden görüşme için uygun oldukları saat ve yer konusunda randevu alınmıştır.

Görüşme Formu

Görüşme formu geliştirmek için, araştırmanın amacına yönelik sorular ana başlıklar halinde oluşturulmuştur. Soruların belirlenmesi ve taslak görüşme formunun hazırlanması sırasında, Yıldırım ve Şimşek'in (2000) Bogdan ve Biklen ile Patton'a dayanarak belirttikleri ilkeler göz önünde bulundurulmuştur. Bu ilkeler; kolay anlaşılabilir sorular yazma, odaklı sorular hazırlama, açık uçlu sorular sorma, yönlendirmekten kaçınma, seçenekli sorular ve sondalar hazırlama, farklı türden sorular yazma, soruları mantıklı bir biçimde düzenlemedir. Sayılan ilkeler göz önünde bulundurularak hazırlanan taslak form, alandan yedi farklı uzmana dağıtılarak soruların anlaşılabilirliği, yeterliliği ve amaca hizmet etme özelliği açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Türnüklü'nün (2000) Silvermen'dan aktardığı gibi görüşme tekniğinin kullanıldığı çalışmalarda gerçek çalışmaya başlamadan önce görüşme formunun ve görüşmecinin pilot çalışmaya tabi tutulması gerekmektedir. Bu amaçla uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda taslak formda gerekli düzeltme ve eklemeler yapıldıktan sonra bir ön görüşme gerçekleştirilmiştir.

Ön görüşme için, bağımsız anaokulunda görev yapan bir okulöncesi öğretmeninden randevu alınmıştır. Randevu alınan gün ve saatte öğretmenin görev yaptığı bağımsız anaokulunda, araştırmacı tarafından kendisine, araştırmanın amacı ve nasıl yürütüleceği açıklanmış, görüşmenin ses kayıt cihazı ile kaydedilebilmesi için gerekli izin alınmıştır. 30 dakika süren ön görüşme, araştırmacı ve öğretmen arasında bireysel olarak gerçekleştirilip kayıt edilmiştir. Görüşme tamamlandıktan sonra

öğretmene, görüşme sorularının yeterince anlaşılır olup olmadığı sorulmuş ve “anlaşılır ve açık” olduğu yanıtı alınmıştır.

Görüşmenin hemen ardından öğretmenin, görüşme sorularına verdiği yanıtlar dinlenerek dökümü yapılmıştır. Görüşme formunun içerik geçerliliğini saptamak amacıyla, ön görüşmenin dökümleri ve görüşme soruları iki alan uzmanı tarafından incelenmiştir. Sorulara verilen yanıtlar doğrultusunda, yeterince anlaşılmayan, istenen bilgilere ulaşılmasına izin vermeyecek ya da öğretmenlerde olumsuz tepkiler oluşmasına neden olabilecek sorular olmadığı görülmüştür. Bu çalışmalar sonucunda, soru maddelerinin geçerliliği saptanmış ve görüşme formunun üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmadan kullanılmasına karar verilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular aşağıda sırasıyla verilmiştir:

Görüşme Soruları

1. Çocukları tanıma ve değerlendirme süreci ve bu sürecin gerekliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?
2. Çocukları tanıma ve değerlendirmede hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?
3. Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin ve bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine yönelik gerçekleştirilmesini öngördüğü çalışmalarla ilgili neler düşünüyorsunuz?
4. Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları gün içerisinde nasıl uyguluyorsunuz?
5. Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları etkinlik sırasında ne zamanlarda uyguluyorsunuz?
6. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettiğiniz bilgileri nasıl kullanıyorsunuz?
7. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde herhangi bir güçlüklerle karşılaşmıyorsunuz? Karşılaşıyorsanız bu güçlükler nelerdir? Anlatır mısınız?
8. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında bu konuda herhangi bir ders ya da meslek hayatınız boyunca bu konuda hizmet içi eğitim aldınız mı?

9. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında nasıl bir eğitim almak isterdiniz?
10. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik önerileriniz nelerdir?
11. Bu konuda eklemek istediğiniz başka görüş ve önerileriniz var mı?

Görüşme Kılavuzu

Görüşme formuna son şekli verildikten sonra, görüşme ile ilgili açıklamaların yer aldığı görüşme kılavuzu hazırlanmıştır. Görüşme kılavuzu, görüşmecinin görüşeceği kişi ile karşılaştığı anda başlayan ve ayrıldığında sona eren görevlerini içeren bir belgedir. Görüşme kılavuzunda, görüşmecinin kendisini nasıl tanıtacağı, görüşülen kişiden beklentilerinin ve kendi amacının ne olduğu, görüşme kaydının nasıl olacağına ilişkin açıklamalar yer almaktadır (Karasar, 1998).

Araştırmacı, görüşme kılavuzunda kendisini tanıtarak, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Bölümü Okulöncesi Öğretmenliği Programı'nda yüksek lisans öğrencisi olduğunu ve bu araştırmadan elde edilecek verilerin Yüksek Lisans tezinin verilerini oluşturacağını da belirtmiştir.

Araştırmacı görüşülen öğretmenlerin tümüne araştırmanın amacının kendilerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalar konusunda görüşlerini almak olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca, öğretmenlere, görüşme sırasında tüm söylediklerinin gizli tutulacağı, bu araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacağı, araştırma sonuçlarını yazarken gerçek isimlerinin kesinlikle rapora yansıtılmayacağı, bu nedenle de kendilerine birer kod isim seçmeleri gerektiği belirtilmiştir. Araştırmacı, soruların kendisi tarafından sorulacağını da belirterek, istenirse sorunun tekrarlanabileceğini, sorular yeterince açık değilse açıklama yapılmasını istemekten çekinilmemesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca görüşme sırasında, öğretmenlerden bir sohbet ortamında olduğu gibi rahat davranmasını rica etmiştir.

Araştırmacı, öğretmenlere, görüşmenin yaklaşık 30 dakika süreceğini söylemiş ve araştırmanın herhangi bir sürecinde isterlerse çalışmaya katılmaktan vazgeçebileceklerini ve bu istekleri için kendilerine kesinlikle bir yaptırım uygulanmayacağını belirtmiştir. Son olarak, öğretmenlere, zamanı etkili kullanabilme, verilen yanıtların kaydını ayrıntılı ve doğru olarak tutma olanağı sağlayacağı için

görüşmeyi ses kayıt cihazı ile kayıt etmek istediğini ifade etmiştir. Görüşme Kılavuzunun bir örneği Ek C’de verilmiştir.

Görüşme İlkeleri

Görüşme soruları belirlendikten sonra bir sıraya konulmuş ve soruların belirlenen sıra ile sorulmasına karar verilmiştir. Ancak, Yıldırım ve Şimşek’in (2000) belirttikleri gibi, araştırma sorularına yönelik olarak ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplanabiliyorsa, görüşme formundaki soruların sırasına katı bir biçimde bağlı kalmak gerekmemektedir. Araştırmacı ile görüşülen birey arasında oluşan iletişim etkili olduğu zaman, doğal bir akış içinde birçok sorunun aynı soru içinde yanıtlanması olanaklı olabileceğinden görüşme formunda yer alan sorulara yanıt geldiği sürece, araştırmacının soruların sırası konusunda kaygılanmasına gerek yoktur. Bu nedenle görüşmeler sırasında, sorulan soru ile bir başkasının yanıtının da tamamen alındığı durumlarda, o soru tekrar sorulmamış, eğer öğretmenler sorunun yanıtına sadece değinmiş ancak soru tam olarak yanıtlanmamışsa, ” Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?” biçiminde ek bir soruyla tamamı yanıtlanmamış olan soru bir kez daha yöneltmiştir.

Görüşme yapılan öğretmenlerin, görüşmeler sırasında açıklık getirilmesini istedikleri sorular olursa, kendilerini yönlendirmeyecek biçimde gereken açıklamaların yapılması bir başka görüşme ilkesi olarak belirlenmiş ve uygulanmıştır. Örneğin;

- “Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin ve bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine yönelik gerçekleştirilmesini öngördüğü çalışmalarla ilgili neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulduğunda, bir öğretmen,
- “Yani yönetmeliğimiz ve programımızda geçen çalışmalarla ilgili mi? Biçiminde bir soru yöneltmiştir.

Kendisine:

- “Evet, bir Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğimiz var bir de bu çerçevede hazırlanan Okulöncesi Eğitim Programımız var. Bunlar da çocuğu tanıma ve değerlendirmeye yönelik bir takım çalışmalar yapılmasını öngörüyor” biçiminde açıklama yapılarak soruyu yanıtlaması kolaylaştırılmıştır.

Son olarak görüşmeler sırasında, soruların olabildiğince konuşma tarzında sorulmasına, araştırmacının teşvik edici, yansız ve empatik olmaya özen göstermesine dikkat edilmiştir.

Görüşmelerin Yapılması

Görüşmeler, öğretmenlerden alınan randevular doğrultusunda, 6 Mayıs 2013- 22 Mayıs 2013 tarihleri arasında ve onlar için uygun olan ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Görüşme takvimi Ek- D'de verilmiştir.

Görüşmeler sırasında öğretmenlerin her biri için birer tane Görüşme formu, Görüşme kılavuzu, ses kayıt cihazı, kayıt cihazına uygun pil kullanılmıştır.

Görüşmelerin tümü okulöncesi eğitim kurumlarında yapılmıştır. Görüşmelerin 13'ü okuldaki rehberlik odasında, 10'u okulun boş sınıflarından birinde, 1 tanesi okulun kütüphanesinde, 3'ü öğretmenler odasında, 4'ü müdür yardımcısı odasında, 2'si müdür odasında, 1'i memur odasında gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, araştırmacı ve görüşülen kişi ortamda yalnızken yapılmıştır. Ancak görüşme yapılan yere, bir kişi girmişse ya da telefon çalması gibi görüşmeyi kesecek olaylar gerçekleşmişse, ses kayıt cihazı kapatılarak görüşmeye ara verilmiştir. Sorun giderildikten sonra görüşmeye kalınan yerden devam edilmiştir.

Araştırmacı gerçekleştirdiği her görüşme öncesinde, görüşeceği öğretmene görüşme kılavuzunda yer alan açıklamaları yapmış ya da okumaları için görüşmecilere vermiştir. Ayrıca, öğretmenlere, görüş ve önerilerini açık, anlaşılır bir biçimde, çekinmeden ve hiçbir kuşkuya kapılmadan belirtmelerinin araştırmanın niteliği ve araştırmacı için önemli olduğu açıklanmıştır.

Öğretmenlere, verilerin, zamanı etkili bir biçimde kullanmak ve görüşmenin akışını bozmamak için ses kayıt cihazına kaydedileceği, bu kayıtların ve dökümlerin araştırmacı dışında hiç kimse tarafından dinlenmeyeceği bir kez daha ifade edilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce her bir öğretmenin kendisi için bir kod isim belirlemesi istenmiş ve araştırma sonuçlanıncaya kadar öğretmenlerin bu kod isimle anılacağı, kendi isminin kesinlikle kullanılmayacağı belirtilmiştir.

Görüşmeler sırasında, öğretmenlere 11 ana soru sorulmuştur. Ancak, öğretmenler daha önceki sorulara verdikleri yanıtlarla birlikte bir başka sorunun yanıtını

da verdiyse, yanıtlanmış olan soru sorulmayarak bir sonraki soruya geçilmiştir. Görüşmeler ortalama 30-35 dakika arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmış, bulgular niceliksel olarak sunulmuştur. Bilimsel araştırmalarda, hem nitel hem de nicel olarak çalışmalar yapılabileceği gibi, betimsel istatistik ve nitel bulgular genel olarak birlikte sunulabilmektedir (Bogdan ve Biklen, 1998). Ayrıca, nitel veriler, güvenilirliği artırmak, yanlılığı azaltmak vb. amaçlarla nicelleştirilebilmektedirler (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu araştırmada da önce veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiş, daha sonra nicelleştirilerek frekanslarla ifade edilmiştir.

Araştırmacı, görüşmeler tamamlandıktan sonra her bir görüşmenin, önceden hazırlanmış olan görüşme kılavuzuna uygun olarak dökümünü yapmıştır. Bunun için görüşmeler, ses kayıt cihazından tek tek dinlenerek görüşme formlarına yazılmıştır. Görüşmeler sırasında araştırmacı tarafından gerçekleştirilen ses kaydının, her bir öğretmen için, hiçbir değişiklik yapılmadan aynen görüşme formuna dökümü yapılmıştır. Görüşme formları okulöncesi eğitim kurumlarının isimlerini taşıyan ayrı ayrı dosyalara yerleştirilmiştir. Bir başka kişiye de ses kayıtlarından on tanesi dinletilmiş ve onun da döküm yapması istenmiş ve yapılan dökümler karşılaştırılarak güvenilirliği sağlanmıştır.

Betimsel analiz genelde dört aşamada gerçekleştirilmektedir (Yıldırım ve Şimşek,2000, s.159):

1. Araştırma soruları, araştırmanın kavramsal çerçevesi, görüşme ya da gözlem boyutlarından yola çıkılarak **veri analizi çerçevesi** oluşturulur. Bu çerçevede verilerin hangi betimlemeler altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenir.
2. Oluşturulan çerçeveye göre **veriler işlenir**. Verilerin işlenmesi, okunup düzenlenmesi demektir. Veriler tanımlama amacıyla seçilmeli, anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmelidir. Çerçeveye göre kimi veriler önemsiz görülüp dışarıda bırakılabilir. Bu aşamada sonuçlarda kullanılacak olan alıntılar da seçilmelidir.

3. Veriler tanımlanır ve gerekli yerlerde doğrudan alıntılarla desteklenir. Bu aşamada verilerin kolay anlaşılabilir bir biçimde **tanımlanması** ve gereksiz tekrarlardan kaçınılması gerekmektedir.
4. Son aşama olan **bulguların yorumlanmasında**, bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması gerçekleştirilir. Bulgular arasında neden sonuç ilişkilerinin incelenmesi, karşılaştırma yapılması yapılan yorumun daha nitelikli olmasını sağlar.

Görüşme verilerinin dökümünden sonra, veri analiz çerçevesi olarak görüşme sorularının kullanılmasına karar verilmiştir. Bu amaçla yazılı hale getirilen görüşmelerin tamamı tek tek okunarak değerlendirilmiştir. Yapılan bu değerlendirme sonucunda, her bir görüşme sorusuna ait öğretmenlerin tümünün yanıtları aynen çıkarılmıştır. Çıkarılan yanıtlar birkaç kez incelenip okunduktan sonra, her bir soru maddesinin altında soru ile ilgili yanıt seçeneklerinin yazılı olduğu “Görüşme Kodlama Anahtarı” oluşturulmuştur.

Görüşme kodlama anahtarında araştırmanın sorularına ve bu soruların yanıtlarını kapsayacak biçimde oluşturulan seçeneklere yer verilmiştir. Seçeneklerin güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla, görüşmelerin dökümünün yapıldığı görüşme formları arasından 10 tanesi yansız atama yoluyla seçilmiştir. Bu seçimde, araştırmaya katılan her okulöncesi eğitim kurumuna ait dosyadan birer görüşme formunun yer almasına dikkat edilmiştir. Seçilen 10 görüşme için boş birer görüşme kodlama anahtarı çoğaltılarak alandan bir uzmana verilmiştir. Seçilen 10 görüşme formu, araştırmacının kendisi ve uzman tarafından, birbirinden bağımsız olarak görüşme kodlama anahtarına göre değerlendirilmiştir. Araştırmacı ve uzmanın görüşme kodlama anahtarları karşılaştırılmış ve aralarında çok fazla fark olmadığı görülmüştür. Fark oluşturan temalarda ise araştırmacı ve uzman bir araya gelerek bir görüş birliğine varmış uzlaşılarak yeniden düzenlenmiştir. Görüşme kodlama anahtarına böylece son şekli verilmiştir (Ek E).

Görüşme kodlama anahtarına son şeklinin verilmesinden sonra, betimsel analizin ikinci aşaması olan verilerin işlenmesi aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada, araştırmacı ve alandan bir başka uzman birbirlerinden bağımsız olarak çalışmışlardır. Uzmanlar kendileri ile görüşülen 34 öğretmene ait görüşme formlarını okuyarak, her bir görüşme için ayrı ayrı çoğaltılan görüşme kodlama anahtarı üzerindeki ilgili sorunun ilgili

seçeneğini kodlamışlardır. Kodlamalar sırasında, öğretmenin soruya verdiği yanıtla ilgili seçenek işaretlenirken yorum yapılmamış, yanıtı doğrudan içeren seçenek işaretlenmiştir.

Görüşme tekniği ile yapılan araştırmaların güvenilirliğinde, görüşmeden sonra elde edilen kayıtların çözümlenmesinde ortaya çıkabilecek yanlışların azaltılması için bu süreçte çözümlene tutarlılığına bakılması gerekmektedir. Bu amaçla alanyazında, kayıtlı konuşmaların iki farklı zamanda çözümlenerek her iki çözümlene sürecindeki tutarlılığı, (Türnüklü, 2000) ya da çözümlenmelerin alandan farklı iki uzman tarafından yapılarak (Acar, 2000) her ikisi arasındaki tutarlılığı bakılması önerilmektedir.

Araştırma kapsamında alandan, farklı iki uzmanın yaptığı çözümlenmeler arasındaki tutarlılığı bakılmıştır. Bu amaçla öğretmenlerin her biri ile ilgili birer görüşme kodlama anahtarı doldurulduktan sonra, araştırmacı ve uzmanın doldurduğu görüşme kodlama anahtarlarının tutarlılığı karşılaştırılmış ve uyum yüzdeleri bulunmaya çalışılmıştır. Bu amaçla Türnüklü'nün (2000), Croll, Robson, Bakeman ve Gottman'dan aktardığı “uyum yüzdesi formülü (Agreement percentage)” kullanılmıştır. Formülün simgesel görünümü aşağıdaki gibidir:

$$P = \frac{Na \times 100}{Na + Nd}$$

P: Uyum yüzdesi,

Na: Uyum miktarı,

Nd: Uyumazlık miktarı

Karşılaştırmalar sırasında, araştırmacı ve uzmanın işaretlediği her bir soru maddesini içeren yanıt seçeneği kontrol edilerek uzmanlar arası “Görüş Birliği (uyum)” ya da “Görüş Ayrılığı (uyumazlık)” şeklinde işaretlemeler yapılmıştır. Araştırmacı ve uzman sorunun aynı yanıt seçeneğini işaretlemişlerse, bu uzmanlar arası **görüş birliği** (uyum) olarak kabul edilmiştir. Ancak soruya araştırmacı ile uzman farklı yanıt işaretlemişlerse, araştırmacının yaptığı analiz referans olarak kabul edilerek sadece **1 görüş ayrılığı** (uyumazlık) kabul edilmiştir. Yapılan kodlamalar sırasında,

araştırmacı ve uzman tarafından soruyla ilgili yanıt seçeneklerinde hiçbir işaretleme yapılmamışsa, yine uzmanlar arası **görüş birliği** (uyuşum) olarak kabul edilmiştir.

Çizelge 2’de soruların uyuşum yüzdeleri, güvenirliği en yüksek olan sorudan en düşük olana doğru sıralanarak verilmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi, uyuşum yüzdesinin en düşük 10’uncu % 90 ve 11’inci sorularda % 83, dışında kalan sorularda % 100 olduğu belirlenmiştir. Güvenirlik hesaplamasının her bir soru için ayrı ayrı yapıldığı araştırmanın güvenirlik ortalaması da % 95 olarak bulunmuştur. Nitel çalışmada güvenirlik hesaplarının %70’in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1994).

Çizelge 2

Görüşme Kodlama Anahtarında Yer Alan Soruların Güvenirlik Yüzdeleri

Sorular	Uyuşum Yüzdeleri %
Soru 1	100
Soru 2	100
Soru 3	100
Soru 4	100
Soru 5	100
Soru 6	100
Soru 7	100
Soru 8	100
Soru 9	100
Soru 10	90
Soru 11	83

Tüm araştırmanın güvenirlik ortalaması %95

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma sürecinde görüşme yolu ile toplanan verilerin betimsel analizi sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulguların sunulmasında, görüşme formunda yer alan soruların sıralaması temel alınmıştır.

“Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Süreci ve Bu Sürecin Gerekliliği Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında ilk olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirme süreci ve bu sürecin gerekliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiş ve yanıtları alınmıştır. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar üç ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 3’de görülmektedir.

Çizelge 3

Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Süreci ve Bu Sürecin Gerekliliği Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirme süreci ve bu sürecin gerekliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?	f
a. Çocukları tanıma ve değerlendirme gerekli bir süreç	27
a.1. İlerlemeyi takip	12
a.2. Etkinlikleri planlama	9
a.3. Öğrenmeyi değerlendirme	6
b. Yanıt veremeyeceğim	4
c. Kararsızım	3
Görüşler Toplamı	34

Çizelge 3’de görüldüğü gibi, öğretmenlerden 27’si bu soruya “*Çocukları tanıma ve değerlendirme gerekli bir süreç*” yanıtını verirken 4’ü (Ebru, Yıldız, Berna, Aydan) “*Yanıt veremeyeceğim*” , 3’ü (Mukadder, Sibel, Derya) ise bu soruyu “*Kararsızım*” biçiminde yanıt vermiştir. Çocukları tanıma ve değerlendirmenin gerekli bir süreç

olduğunu düşünen öğretmenlerden 12'si “İlerlemeyi takip”, 9'u “Etkinlikleri planlama”, 6'sı ise “Öğrenmeyi değerlendirme” için sürecin gerekli olduğunu düşünmektedirler. “Çocukları tanıma ve değerlendirme gerekli bir süreç” yanıtını verenlerden Ayfer etkinlikleri planlama için gerekli gördüğünü belirterek “Gerekli olduğunu düşünüyorum çünkü o çocuğa özgü onun yeteneklerini onun bireysel gelişimini destekleyecek şekilde etkinliklerimi planlamaya çalışıyorum çocukları tanıdıktan sonra...” biçiminde düşüncelerini ifade ederken Deren, “Tanımanın çok önemli olduğunu düşünüyorum. Tanımadan ya da yanlış tanıyarak çocuğa bir eğitim süreci planladığınızda çocuğa çokta faydalı olduğunu düşünmüyorum” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir. Öznr ise öğrenmeyi değerlendirdiğini belirterek “...Bizim yaş grubumuz için herhangi bir yazılı sınav olmadığı için gözlem ve gözlem sonuçlarına göre hareket edebiliyoruz. Bu nedenle tanıma ve değerlendirme sürecinin çok önemli olduğunu düşünüyorum” ifadelerini kullanmıştır. Yurdağül “Bu süreç önemli bir süreç ilk geldikleri durumlarıyla daha ileriki birkaç ay sonraki durumlarını karşılaştırmak amacıyla çok faydalı olduğunu düşünüyorum...”, Suna “Çocuklar okula başladığından itibaren ve sene sonu eğitim dönemi bitinceye kadar kaydettikleri gelişimi gözlemlemek açısından çok etkili bir süreç olduğunu düşünüyorum...” , Ilgıt ise “Çocuğun önce girdisi ve çıktısı bunları değerlendirmek adına olumlu bir sistem olduğunu düşünüyorum ben bunun...” ifadeleri ile ilerlemeyi takip ettiğini ve bu nedenle sürecin gerekliliği konusunda düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Çizelge 3'teki verilere dayanarak araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin çoğunluğunun çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin gerekli olduğunu düşündükleri söylenebilir.

“Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Hangi Yöntem ve Teknikleri Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere araştırma sürecinde “Çocukları tanıma ve değerlendirmede hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin soruya verdikleri yanıtlar incelendiğinde bir bölümünün çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde kullandıkları formlardan bir bölümünün ise kullandıkları yöntemlerden söz ettikleri belirlenmiş ve görüşleri bu iki tema altında toplanmıştır. Öğretmenlerin “Çocukları

tanıma ve değerlendirmede hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Çizelge 4’de görülmektedir.

Çizelge 4’de görüldüğü gibi, öğretmenlerden 27’si tanıma ve değerlendirme amaçlı çeşitli “*Formlar*” kullandıklarını belirtmişler, 20’si ise kullandığı “*Yöntemler*” den söz etmişlerdir. Çocukları tanıma ve değerlendirmede çeşitli formlar kullandıklarını belirten öğretmenlerden, 25’i “*Gelişim Raporu*”, 21’i “*Sistemantik Gözlem Formu*”, 20’si “*Oyun Gözlem Formu*”, 19’u “*Anekdote Kayıt Formu*”, 15’i “*Kazanım Değerlendirme Formu*”, 7’si “*Gelişim Kontrol Listesi*” doldurduklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4

Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmede Hangi Yöntem ve Teknikleri Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirmede hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?	f
a. Çeşitli formlar dolduruyorum	27
a.1. Gelişim raporu	25
a.2. Sistemantik gözlem formu	21
a.3. Oyun gözlem formu	20
a.4. Anekdote kayıt formu	19
a.5. Kazanım değerlendirme formu	15
a.6. Gelişim kontrol listesi	8
b. Çeşitli yöntemler kullanıyorum	20
b.1. Gözlem yapıyorum	20
b.2. Aile ve çocuklarla görüşme yapıyorum	8
b.3. Portfolyo	6
b.4. Rehber öğretmene bildiriyorum	1
Görüşler Toplamı	47

Form kullandığını belirten öğretmenlerden Sinem “...Sistemantik gözlem, anekdote kaydı bunlarda hani o olay geçse bile kaçırdığım zamanlar oluyor. Oyun gözlemi daha çok hani serbest zamanlarda gözlediğimiz için oyun gözlemi yapabiliyoruz... Kazanım değerlendirme formu ve gelişim raporunu da dönemde bir kez yapıyorum” şeklinde düşüncesini ifade ederken form kullanan bir diğer öğretmen İdil “Çocukları belli bi

süre gözlemledikten sonra gelişim kontrol listeleri var onları dolduruyorum. Sistematik ve oyun gözlem formları dolduruyorum. Bunlar hem yapılması gereken şeyler hem de çocukları tanıma açısından bize yardımcı olan şeyler...” şeklinde ifade ederken aynı zamanda video kaydı yöntemini de kullanan Deren öğretmen “...Değerlendirme olarak bizim Milli Eğitim Bakanlığı tarafından doldurmakla yükümlü olduğumuz formların hepsini zaten dolduruyorum. Kazanım değerlendirme, sistematik gözlem, oyun gözlem, kısa not gibi... Onun dışında portfolyo dosyaları çok işime yarıyor. Eee.. Bu sayede çocuğun okulda yaptığı etkinliklerle sergilediği gelişimi görebiliyorum” biçiminde düşüncesini ifade etmiştir.

Çocukları tanıma ve değerlendirmede çeşitli yöntemler kullanan 20 öğretmenden, 19’u “Gözlem Yapıyorum”, 6’sı “Portfolyo” , 3’ü “Aile ve Çocuklarla Görüşme Yapıyorum” , 1’i “Rehber Öğretmene Bildiriyorum” biçiminde yanıt vermiştir.

Gözlem yöntemini kullanan Deren öğretmen “Çocuğun gelişim aşamalarını görmek için zaman zaman en azından video kaydı alıyorum...” şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Öğretmen Seniha “...Bütün formları kullanıyorum ama dediğim gibi çok fazla yararına inanmadığım için... Benim kendi defterim var. Deftere kaydetmek açıkçası daha kullanışlı geliyor bana” şeklinde gözlemlerini aktardığı bir defter olduğunu belirtmiştir. Gözlem yöntemini kullanan bir diğer öğretmen Sibel ise “...Çocukları doğal ortamında gözleyerek onları daha rahat çözdüğümü düşünüyorum” ifadesi ile düşüncesini dile getirmiştir.

Aile ve çocuklarla görüşme yapıyorum diyen öğretmenlerden Yağmur “...İletişime girerek onlarla kısa kısa sohbetler ederek onları konuşturmaya çalışarak veya işte ee.. Eğitim etkinliği sürecine onları dahil etmeye çalışarak çocukları tanımaya çalışıyorum” şeklinde düşüncesini ifade ederken aile ile görüşme yaparak çocukları tanıyıp değerlendirebildiğini söyleyen öğretmenlerden Canan ise “...İlkokul olduğu içinde giriş çıkışlarda anne babaları görebiliyoruz. Anne babalar da çocukların aynası onları tanıyınca çocuklar içinde fikir sahibi oluyoruz” biçiminde düşüncesini ifade etmiştir.

Rehber öğretmene bildiriyorum yanıtını veren Belgin öğretmen “...Rehber öğretmenimiz belirli bir görüşme yaptı öğrencilerle daha sonra bizim neler yapabileceğimiz konusunda bizi yönlendirdi daha sonra aileyi yönlendirdi” diye belirtmiştir.

Çizelge 4’teki verilerden öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirmede çeşitli formlar ve yöntemler kullandıkları söylenebilir. Öğretmenlerin bir kısmı gelişim raporu, oyun gözlem formu, sistematik gözlem formu, anekdot kayıt formları, kazanım değerlendirme formları, gelişim kontrol listeleri, portfolyolar doldurarak çocukları tanımakta ve değerlendirmektedir. Portfolyo kullanımının gerekliliği ve önemi 2006 Okulöncesi Eğitim Programı ve 2012’de yapılan değişikliklerde de vurgulanmıştır. Ancak portfolyo kullanan öğretmenlerin sayısının çok az olduğu görülmüştür. Formlar dolduran öğretmenlerin tamamı çocukları tanıma ve değerlendirmede gelişim raporunu mutlaka doldurmaktadır. Öğretmenlerin bir kısmı ise rehber öğretmene bildirerek, aile ve çocuklarla görüşme yaparak, gözlem yaparak çocukları tanımakta ve değerlendirmektedir. Çeşitli yöntemler kullanan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun gözlem yaptığı görülmektedir.

Aksaç (2012) yaptığı çalışmada da benzer bulgular elde etmiştir. Araştırmaya göre okul öncesi rehberliğinde kullanılabilir öğrenci tanıma teknikleri “Gelişimsel tanıma görüşmesi”, “Ben kimim? Soru formu”, “Hikâye Tamamlatma”, “Cümle Tamamlatma”, “Bir İnsan Çiz”, “Bir Aile Çiz” ile “Serbest ya da konulu resim yaptırma/yorumlatma” gibi tekniklerin öğrencilerin farklı alanlardaki gelişimleri ile psikolojik durumları hakkında bilgi verici nitelikte olduğunu görülmüştür.

“Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin ve Bu Yönetmelik Çerçevesinde Oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesini Öngördüğü Çalışmalarla İlgili Neler Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Görüşmeler sırasında 3. olarak öğretmenlere “Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin ve bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine yönelik gerçekleştirilmesini öngördüğü çalışmalarla ilgili neler düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 5’de görülmektedir.

Kendileriyle görüşülen öğretmenlerden 20’si “*Değerlendirme süreci gerekli ancak formlar gereksiz*” olduğunu söylemişlerdir. Değerlendirme süreci gerekli ancak

formlar gereksiz teması “Çok zaman aldığı için”, “Başkasına verilmediği için” ve “Tekrar okumadığım için” alt temaları olarak ayrılmıştır. 9’u “Gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmalarla ilgili bilgim yok” ve 5’i de “Değerlendirme süreci gereklidir” cevabını vererek düşüncelerini belirtmiştir.

Çizelge 5

Öğretmenlerin “Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin ve Bu Yönetmelik Çerçevesinde Oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecine Yönelik Gerçekleştirilmesini Öngördüğü Çalışmalarla İlgili Neler Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin ve bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine yönelik gerçekleştirilmesini öngördüğü çalışmalarla ilgili neler düşünüyorsunuz?	f
a. Değerlendirme süreci gerekli ancak formlar gereksiz	20
a.1. Çok zaman aldığı için	10
a.2. Başkasına verilmediği için	6
a.3. Tekrar okumadığım için	4
b. Gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmalarla ilgili yeterli bilgim yok	9
c. Değerlendirme süreci gereklidir	5
Görüşler Toplamı	34

Değerlendirme süreci gerekli ancak formlar gereksiz yanıtını veren öğretmenlerden Berna” *Çok gereksiz görüyorum çok fazla kâğıt doldurmaktan başka bir şey değil yani. Mesela sistematik gözlem formu fena değil ama kazanım değerlendirmeler var mesela kazanım değerlendirmeler aydan aya farklılık gösteriyor kazanım değerlendirme olamaması lazım bence...*” ifadesi ile düşüncesini belirtmiştir. Formların amacı olmadığını belirten Gülsüm öğretmen” *Formları hani bazen bizim için bir yük olarak görüyorum... Çünkü aldığım o gözlemlerim bir sonraki kişiye gitmiyorsa sadece bende kalacaksa onun bir amacı olmadığını düşünüyorum... Bu benden sonraki öğretmene gitse ona bir bilgi ya da kaynak olsa evet belki yazdıklarımın bir anlam ifade edeceğini düşünebilirim ama diğer türlü sadece yazıda ve evrakta kaldığında benim için*

bir anlam ifade etmiyor. Sadece orda bir öğretmen olarak ben o çocuğu tanıyorum ve biliyorum” biçiminde düşüncesini ifade etmiştir. Derya “Program içerisinde yer alan kısa notlar anekdotlar kazanım değerlendirme formları ki keza değerlendirmeyi ortaya koyuyor bunların hepsi etkin olarak uygulanmaya çalışılıyor ama öğretmenin ne kadar yoğun olarak uyguladığına da bağlı. Senede bir defa kısa not dolduran öğretmen de var, sene de bir dolduran da var aylık yapan da var. Hani bu ee.. Birazcık da program esnek olduğu için de öğretmen de kendine göre esnetebiliyor aslında. Uygulama sürecinde de ben çeşitli sorunlar olduğunu düşünüyorum açıkçası” sözleri ile düşüncesini dile getirmiştir.

Değerlendirme süreci gereklidir biçiminde düşüncesini dile getirenlerden değerlendirme yaptığını belirten Sevcan öğretmen” Kesinlikle gerekli buluyorum... Yani 25 çocuk aynı değil 25 çocuğun hepsi birbirinden farklı yani ben onların tanıyıp değerlendirilmesinin gerekliliğinden yanayım” biçiminde fikrini belirtirken Yurdağül öğretmen “Bu çalışmaların hepsini yapıyoruz ama yalnızca onları doldurmakla kalmıyor. Birebir gözlemlediğimiz şeyleri zaten bi de biz her gün veliyle karşı karşıya olduğumuz için... O günkü gözlemlerimizi direk birebir veli ile değerlendiriyoruz. Genelde kâğıt üzerinde kalıyor yani o formların doldurulması. Hani kendi gözlemlediğimiz şeyleri o gün paylaşmak daha faydalı bana göre tabii ki o formları da doldurmak önemli en azından elimizde bir kayıt oluyor yani mesela bir rehberlik ihtiyacı hissedildiğinde Ram’a yönlendirirken... Oraya göndermek gibi bir durumumuz olduğunda o formlar daha gerekli yani elimizde bulunması lazım. Yılsonunda gelişim raporu doldururken tabii ki bazı atladığımız şeyler olabilir o formlara bakarak tekrar onları değerlendirebiliriz ama genelde biz onu birebir çocuğu gözlemlediğimizde olumsuz bir davranışını gördüğümüzde veliyle onu görüşüyoruz veya yazıyoruz o gün kendisi gelmediyse mektup yazıyoruz. O şekilde değerlendiriyoruz” ifadeleri ile düşüncesini dile getirmiştir.

Gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmalarla ilgili yeterli bilgisi olmadığını belirten öğretmenlerden Çisem “Tam kesin ayrıntılı bir bilgin yok o konuda. Bu konuda bir şey söyleyemeyeceğim”, Deniz “Eğitim programının tanıma ve değerlendirme sürecinde ön gördüğü çalışmalara çok hâkim değilim. Bununla ilgili bilgi veremiycem..” cümleleri ile düşüncelerini belirtmişlerdir.

Çizelge 5'teki verilerde, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yönetmelik ve programın öngördüğü çalışmaları gerekli gördükleri ama formlarla ilgili farklı düşünceleri olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çok fazla form doldurmadan da öğrencileri tanıyıp değerlendirmelerini yapabildiklerini düşündükleri, tanıma ve değerlendirmeye ilgili doldurulması gereken çok fazla form olduğunu ve bu formların uzun bir süredir değiştirilmediğini, kazanım değerlendirme formlarının gerekli olmadığını düşündükleri görülmektedir. Düşünce belirtmeyen 9 öğretmenin ise yönetmelik ve programla ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir.

Gündoğdu ve diğerleri.'nin (2008) yaptıkları araştırma sonuçları da bu bulguları destekler niteliktedir. 2002 ve 2006 Okul Öncesi öğretim programlarında yer alan değişikliklerin öğretmen algılarına göre karşılaştırıldığı araştırmada öğretmenlerle görüşmeler, sınıflarda yapılan gözlemler ve incelenen dokümanlar sonucunda öğretmenlerin kimisi ölçme ve değerlendirmenin gerekliliğine işaret ederken kimisi de programda yer alan değerlendirme etkinlik ve araçlarının çok ayrıntılı ve gereksiz olduğundan bahsetmektedir. 2013 yılında yenilenecek uygulamaya konulan Okulöncesi Eğitim Programı'nda da çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı kullanılan formlarla ilgili değişiklik yapılmış ve bazı formlar kaldırılmıştır.

“Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Gün İçerisinde Nasıl Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında 4. olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları gün içerisinde nasıl uyguluyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar dört ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 6'da görülmektedir.

Çizelge 6 incelendiğinde, öğretmenlerden 25'i “*Sistemli Uyguluyorum*”, 9'u ise “*Sistemsiz gözlem yapıyorum*” cevaplarını vermiştir. Sistemli uyguladığını ifade eden öğretmenlerden 22'si “*Gözlem yapıyorum*”, 3'ü “*Etkinlik Sürecinde Çocuklarla Konuşuyorum*” ifadeleri ile düşüncelerini belirtirken Sistemsiz gözlem yapıyorum cevabını veren öğretmenler “*Dikkatimi çeken davranışları*”, “*Her zamanki davranışlarından farklı davranış gösterenleri*”, “*Çok hareketli olanları*”, “*Saldırgan davranış gösterenleri*”, “*Kaynaştırma öğrencilerini davranışları*” alt temaları olarak ayrılmıştır.

Çizelge 6

Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Gün İçerisinde Nasıl Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları gün içerisinde nasıl uyguluyorsunuz?	f
a. Sistemli olarak uyguluyorum	25
a.1. Gözlem yapıyorum	22
a.1.1. Çocuklardaki gelişme ve farklılıkları gözlemliyorum	18
a.1.2. Çocuklardan birini/ birkaçını seçip gözlüyorum	4
a.2. Etkinlik sürecinde çocuklarla konuşuyorum	3
b. Sistemsiz gözlem yapıyorum	9
b.1. Dikkatimi çeken davranışları	3
b.2. Her zamanki davranışlarından farklı davranış gösterenleri	3
b.3. Çok hareketli olanları	1
b.4. Saldırgan davranış gösterenleri	1
b.5. Kaynaştırma öğrencilerinin davranışları	1
Görüşler Toplamı	34

Sistemli olarak gözlediğini belirten ve çocuklardan birini/ birkaçını seçip gözleyen öğretmenlerden Sevcan “*Günde ben üç çocuk belirlerim... Mesela serbest zamanda birini gözlemliyorum, oyunda birinin gözlemliyorum değişimli olarak onları gözlemliyorum sürekli... Arada kaynamamalarına dikkat ediyorum*” biçiminde görüşlerini dile getirmiştir. Etkinlik sürecinde çocuklarla konuştuğunu dile getiren öğretmenlerden Ayşe ise ” *Birebir ilgilenerek onlarla hoşlandıkları şeyleri daha çok dikkate alarak onlar hakkında küçük ipuçları elde etmeye çalışıyorum*” yanıtını vererek görüşlerini ifade etmiştir.

Sistemsiz gözlem yaptığını ve dikkatini çeken davranışları gözlemlediğini belirten öğretmenlerden Ilgıt” *Yeri geldikçe uyguluyorum ben bunu. Hani hadi ben bugün çocukları gözlemliycem değil de hani kendiliğinden gelişen durumlara istinaden uyguluyorum. Mesela herhangi bir problem gördüm bu konuyla ilgili haftalarca süregelen bir problem bunu sistematik gözlem formuna yansıtıyorum ya da herhangi bir olumlu gelişme gördüm ya da öylesine bir gelişme gördüm ama bunu paylaşmak istedim aile ile ya da değerlendirme formlarında. Bunları uyguluyorum... Özellikle yaptığım bir sistem yok yani. Bugün benim değerlendirme günüm hadi bakalım değerlendirme yapayım değil de tamamen olaylar içerisinde değerlendiriyorum*” yanıtını vermiştir.

Her zamankinden farklı davranış gösteren çocukları gözleyen öğretmenlerden Seniha “Çocuk olağanın dışında farklı birşey yapmışsa.. o şekilde gelişiminde farklı birşey gözlemediğim çocuğu not ediyorum.”, Nedime” Çocukta bir sıkıntı yaşandığında... Sürekli aynı davranışı güzel davranışı yapıyo yapıyo yapıyo sonra farklı hiç alışılmadık bir davranış ortaya çıkarıyorsa...”, Mukadder ise “Farklı davrandıkları zamanlarda daha çok gözlemliyorum. Yani hepsi için yazmam mümkün değil...” biçiminde düşüncesini dile getirmiştir.

Çok hareketli olanları yanıtını veren öğretmenlerden Berna “Hareketli öğrencilerim var onları gözlüyorum mesela benim bir öğrencim var çok hiperaktif bilmiyorum hiç kural dinlemiyor. Çocukla ilgili yorum yapıyorum rehberlik öğretmenine o bana ne yapayım diyor. E hiçbir çözüm önerisi yok. Düz duvarlara tırmanıyor çocuk. Yani bu çocuk hakkında ben tanıma tekniği uyguluyorum şöyle çocuk böyle çocuk diye yorum yapıyorum hiç tınlamıyor insanlar. Hiçbir şey işleyemedim ben bu sene ders anlatıyorsun çocuk ortalığı bozuyor. Yani aileye söylüyoruz böyle yaptı şunu yaptı olabilir diyo salıyo başıma. Kural dinlemiyor. Hiçbir etkinliğe katılmıyor çocuk. Sen bu çocuk hakkında nasıl tanıma tekniği uygularsın...” biçiminde düşüncesini dile getirmiştir.

Saldırgan davranış gösteren çocukları gözleyen öğretmenlerden Nehir “Eğer gerçekten önemli bir sorun varsa, düzeltmemiz gereken bir şey varsa çocuk gerçekten hırçın ve arkadaşlarına zarar veriyorsa bu davranışlarını gözlemliyorum...” yanıtını vermiştir.

Kaynaştırma öğrencilerinin davranışları yanıtını veren Deren” Kaynaştırma çocuklarım varsa onlarda biraz sıkıntı çekiyoruz özür grubunun türüne göre gözlüyorum eğer çocuğa ulaşamadıysam aile ile iletişime geçmeye çalışıyorum..” biçiminde düşüncesini dile getirmiştir.

Çizelge 6’ daki veriler, öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları gün içerisinde öncelikle çocukları gözlemleyerek uyguladıkları söylenebilir. Öğretmenlerin gün boyunca çocukları gözlemekte olduğu ve çocuklarda gördükleri gelişmeleri, farklılıkları, çocukların kazandıkları olumlu davranışları ya da öğretmenin dikkatini çeken problem davranışları formlara doldurarak tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları uyguladıkları görülmüştür.

“Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Etkinlik Sırasında Ne Zamanlarda Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere 5. olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları etkinlik sırasında ne zamanlarda uyguluyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 7’de görülmektedir.

Çizelge 7’de de görüldüğü gibi çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları öğretmenlerden 32’si “*Etkinlik Sırasında*” ve 2’si ise “*Etkinlik Sonunda*” uyguladıklarını belirtmiştir. Etkinlik sırasında uygulayan öğretmenlerden 24’ü “*Serbest zaman etkinliklerinde*”, 9’u “*Türkçe etkinliklerinde*”, 4’ü “*Drama etkinliklerinde*”, 4’ü “*Oyun etkinliklerinde*”, 4’ü “*Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında*”, 3’ü “*Sanat etkinliklerinde*”, 3’ü ise “*Tüm etkinliklerde*” uyguladıklarını belirtmiştir.

Serbest zaman etkinliklerinde uygulayan öğretmenlerden Aydan “*Çocukları en çok serbest zaman etkinliğinde tanıyabiliyorum. O zaman daha serbest oynuyorlar çocuklar daha çok belli ediyor kendini*”, Tuğba öğretmen ise “*Serbest zamanda çocuklar oynarlarken onları işte mesela evcilik köşesinde oynarlarken edindikleri rolleri gözlemliyorum*” biçiminde düşüncelerini belirtmişlerdir. Türkçe etkinliklerinde uyguladığını belirten öğretmenlerden Berna “*...Türkçe etkinliklerinde uyguluyorum bunu. Algılama anlama etkinliklerinin daha yoğunlukta olduğu alanlarda uyguluyorum*” biçiminde düşüncesini belirtmiştir. Drama etkinliklerinde uygulayan öğretmenlerden Canan “*...drama çalışmalarında kendilerini gösteriyorlar. Kişilikleri, becerileri ortaya çıkıyor*” cümleleri ile görüşlerini açıklamıştır.

Oyun etkinliğinde yanıtını veren öğretmenlerden Nedime “*...Çocuğun kendi başına kaldığı alanlar hiç müdahale etmediğimiz alanlarda. Etkinliklerde de aynı şekilde oyun etkinliklerinde*” görüşünü ifade etmiştir.

Sanat etkinliklerinde uyguladığını belirten öğretmenlerden Lale “*Resim yaptırıyorum mesela hani çocuğun kas gelişimiyle ilgili. Ayrıca çocuk en çok zaten hani resimle tanınıyor. Çocuğa serbest resim yaptırıyorsun orda çocuk kendini anlatıyor zaten*” yanıtını vermiştir.

Çizelge 7

Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirmeye Yönelik Çalışmaları Etkinlik Sırasında Ne Zamanlarda Uyguluyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları etkinlik sırasında ne zamanlarda uyguluyorsunuz?	f
a.Etkinlik Sırasında	32
a.1. Serbest zaman	24
a.2. Türkçe etkinlikleri	9
a.3. Drama	4
a.4. Oyun	4
a.5. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları	4
a.6. Sanat	3
a.7. Tüm etkinlikler	3
b. Etkinlik Sonunda	2
Görüşler Toplamı	34

Tüm etkinliklerde uyguladığını belirten Sevcan ise ” ...her an her yerde uygulayabiliyorum. Bi Türkçe etkinliğinde de yapıyorum, oyun etkinliğinde de yapıyorum, serbest zamanda ve rutin etkinliklerde çok uyguluyorum, lavabolarda yemek esnasında...” cümleleri ile düşüncelerini belirtmiştir.

Etkinlik sonunda uyguladıklarını belirten öğretmenlerden Yıldız “Planımızın altına yazıyorum amacımızı işte bu amaçla bu uygulanmıştır diye. İşte sonuçta çocukların başarılı olduklarını veya olmadıklarını belirtiyorum” diye düşüncesini belirtirken Cennet ” Her etkinliğin sonunda... Her etkinlik bitiminde onlara soru cevap şeklinde değerlendirme çalışması yapıyorum” cümleleri ile düşüncesini belirtmiştir.

Çizelge 7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin büyük çoğunluğunun çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları en çok serbest zaman etkinliği sırasında uyguladıkları görülmektedir. Öğretmenler çocukların kendilerini en iyi ifade ettikleri etkinliğin serbest zaman etkinliği olduğunu düşünmektedir. Serbest zaman etkinliğinde öğrenciler hiçbir yönlendirme olmadan, yönergeler verilmeden, yapılandırılmamış oyunlar oynamaktadır ve ilgilerini, kişiliklerini edindikleri rollerle, arkadaş ilişkileri ile ya da tercih ettikleri öğrenme merkezleriyle, oyunlarla, oyuncaklarla daha çok belli

etmektedirler. Çocuklar oyun sırasında kendi isteklerine ve ilgilerine göre kendi seçtikleri arkadaşları ile yetişkin baskısı hissetmeden serbestçe davranışlarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin serbest zaman etkinliği sırasında çocukları daha iyi tanıyabildikleri görülmektedir.

Çocukların oyun sırasında ortaya koydukları beceriler, gösterdikleri davranışların içerikleri, oynadıkları oyun türleri, akranları ile iletişimleri oyun sırasında çocuk hakkında bilgi vermektedir. Çocukların oyun içinde oluşan davranışlarını ortaya koymaya uygun yöntemlerden biri gözlem tekniğini kullanarak çocukların oyunlarını gözlemlemek ve onları oyunları ile değerlendirmektir (Aslan ve Tuğrul, 2014).

Oyun, okulöncesi dönemde çocukları tanıma ve değerlendirme için uygun bir ortamdır. Çocukların oyunlarına kendi istekleri ile devam ettikleri ve yön verdikleri bir etkinlik olması ve esnek bir süreç olması, öğretmenler ve araştırmacılar tarafından çocukların tüm gelişim alanlarını gözlemleyebilmeleri açısından en uygun ortamı oluşturmaktadır (Losardo ve Notari- Syverson, 2001'den aktaran Ören, 2011).

Çocukların gelişimsel özelliklerine uygun olması nedeniyle özellikle de küçük yaş gruplarında çocukların tanınip değerlendirilmesi sürecinde oyun temelli değerlendirme tercih sebebi olmaktadır (Van Hoorn ve diğerleri, 2007'den aktaran Ören,2011).

Çocukları tanıma ve değerlendirme çalışmalarını etkinliklerin sonunda uyguladıklarını belirten öğretmenlerin ise etkinliklerin bitiminde çocuklara sorular sormakta olduğu ve aldıkları cevaplara göre çocukları daha iyi tanıyip değerlendirdikleri görülmektedir.

“Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinden Elde Ettiğiniz Bilgileri Nasıl Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Görüşmeler sırasında öğretmenlere 6. soru olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettiğiniz bilgileri nasıl kullanıyorsunuz?” sorusu yöneltmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 8’de görülmektedir.

Çizelge 8 incelendiğinde öğretmenlerden 31’inin soruya “*Kullanıyorum*”, 3’ünün ise “*Kullanmıyorum*” yanıtını verdikleri görülmektedir.

Öğretmenlerden 11’i “*Gelişim Raporu Yazmada*”, 10’u “*Ailelere Bilgi Verirken*”, 9’u “*Etkinliklerimi Planlarken*”, 7’si “*Müdahale İçin*” biçiminde çocuklara

ilişkin bilgileri kullandıklarını ifade etmişlerdir. Kullanmadığını söyleyen öğretmenler ise “*Gereksiz Olduğunu Düşünüyorum*” biçiminde düşüncesini ifade etmiştir. Ailelere bilgi verirken teması, “*Veli toplantısı*”, “*Çocuklarını okuldan alırken*”, “*Mektupla İletişim*”, “*İletişim defteri*” alt temalarına ayrılmıştır. Müdahale için teması ise “*Aile ile görüşme*” ve “*Rehber öğretmene yönlendirme*” alt temalarına ayrılmıştır.

Çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı gelişim raporu yazmada kullandığını söyleyen öğretmenlerden Cansu “*...Birinci dönem ikinci dönem gelişim raporu veriyoruz özellikle onları kullanırken bunların çok çok faydası oluyor. Onlara bakarak gelişim raporunu dolduruyorum aynı zamanda ben bunları e-okula 'da dolduruyorum*” cümleleri ile düşüncelerini belirtmiştir. Çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili bilgileri ailelere bilgi verirken kullandığını söyleyen öğretmenlerden Canan “*...anne babalar her gün çocuklarını okuldan aldığı için bu esnada onlarla gözlemlerimi paylaşıyorum. Daha çok aile ile paylaşıyorum yani bu bilgileri*” ifadesini kullanırken bir diğer öğretmen Ilgıt “*Bunu ben veli görüşme günlerinde aile ile paylaşıyorum... İrtibat kurduğum bir defterim var iletişim defterim tarih yazmak kaydıyla çocukla ilgili bir gelişim varsa herhangi bir olumsuz ya da olumlu bir konu varsa bunu aileye mektup şeklinde çocuğun iletişim defterine bunu yazıyorum. Aileden de cevaben bir şeyler bekliyorum. Çünkü cevap gelmediği takdirde iletişim sıkıntıya düşüyor ve bu bizim çalışmalarımız çocuklar ilgili gözlemlerimiz aile tarafından kaile alınmıyor. Yeri geliyor aile bana cevap yazıyor sınıfta bu şekilde ama evde de böyle bir problem var böyle bir sorun yaşıyoruz ya da şöyle bir gelişme kaydetti çocuğumuz haberiniz olsun diye bana geri dönüt veriyorlar. Yani bunları da değerlendirmeye alıyoruz*” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Edindikleri bilgileri etkinlikleri planlarken kullandıkları ifade eden öğretmenlerden Ayşe “*Onları yönlendirirken daha çok kullanıyorum. Hani sevdiği şeyleri, etkinlik hazırlarken özellikle planımı uygularken hani sevdikleri tarzda etkinlikler almaya dikkat ediyorum onların ilgilerine göre*” biçiminde ilgilerine göre etkinlik planlamada Merve ise “*...Etkinlik sırasında ben bazı şeyleri not ederim mesela işte rakamları yazabiliyor mu, kim renkleri tanıyor, kim tanımıyor, neyi ne kadar yapabiliyorlar... Onları hani çocuklara vermek açısından faydalı oluyor*” biçiminde ihtiyaçlarına göre etkinlik planlarken kullandığını belirterek soruyu yanıtlamıştır.

Çizelge 8

Öğretmenlerin “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Sürecinden Elde Ettiğiniz Bilgileri Nasıl Kullanıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettiğiniz bilgileri nasıl kullanıyorsunuz?	f
a. Kullanıyorum	31
a.1. Gelişim raporu yazmada	11
a.2. Ailelere bilgi verirken	10
a.2.1. Veli toplantısı	3
a.2.2. Çocuklarını okuldan alırken	3
a.2.3. Mektupla iletişim	3
a.2.4. İletişim defteri	1
a.3. Etkinliklerimi planlarken	9
a.3.1. İhtiyaçlarına göre etkinlik planlarken	6
a.3.2. İlgilerine göre etkinlik planlarken	3
a.4. Müdahale için	7
a.4.1. Aile ile görüşme	4
a.4.2. Rehber öğretmene yönlendirme	3
b. Kullanmıyorum	3
b.1. Gereksiz olduğunu düşünüyorum	3
Görüşler Toplamı	34

Ailelere bilgi verirken kullandığını belirten öğretmenlerden Seniha” *Ya velilerle iletişim kurmam gerektiğinde veli toplantılarında falan onları yanıma alarak gidiyorum. Velilerle paylaşıyorum toplantılarda ya da şey oluyo haber mektupları gönderiyorum. Haber mektuplarında dikkatimi çeken şeyleri velilere gönderiyorum...*” biçiminde düşüncesini ifade ederken Canan “*Anne babalar her gün çocuklarını okuldan aldığı için bu esnada onlarla gözlemlerimi paylaşıyorum. Daha çok aile ile paylaşıyorum yani bu bilgileri...*” cevabını vermiştir. Berna “*Çocuğunuzdan mektup var diye bi şey var işte çocuğunuz bugün şöyle davrandı böyle davrandı diye haber mektupları şeklinde velilere gönderiyoruz yani...*” cevabını verirken Öznur” *Velilere görüşme mektupları gönderiyorum. Velilere daha doğrusu hani mesajınız var diye mektuplar gönderiyorum.*

Çocukla ilgili gözlemlediğimiz bişeyi olumlu ya da olumsuz çok göze çarpan bişey varsa gönderiyorum...” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Müdahale için kullandığını belirten öğretmenlerden Tuğba “*Rehber öğretmene iletiyorum... Eğer yani bizi de aşıyorsa bazı çocuklar hani gerçekten baya farklı çocuklar oluyor Ram’a yönlendirdiklerimiz bile oluyor*” biçiminde soruyu yanıtlarken bir diğer öğretmen Deniz “*...bu bilgiler kâğıtlara geçiyor. İçlerinden çok farklı değişik enteresan bir durum olursa okulumuzda rehber öğretmen olduğu için önce rehber öğretmen ile görüşüyorum ondan sonra o da gerekli müdahaleleri yapıyor gerek idare gerekse veli olarak gerekli yönlendirmeyi yapıyoruz*”, Nehir ise “*Eğer gerçekten önemli bir sorun varsa en başta veliyle irtibata geçiyoruz veliyle konuşuyoruz bunu düzeltmemiz gereken bir şey varsa... Rehber öğretmene yönlendiriyoruz... Bu şekilde çözmeye çalışıyoruz*” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Edindiğim bilgileri daha sonra kullanmıyorum gereksiz olduğunu düşünüyorum biçiminde düşüncelerini ifade eden öğretmenlerden Mukadder “*Hiç kullanılmıyor ki işte zaten onun için yapmak istemiyorum. Ne ilkokul öğretmeni alıyor. Ne veliye veriyorsunuz. Yapıyorsunuz yapıyorsunuz çöpe gidiyor. Yapıyorsunuz yapıyorsunuz boşa zaman kaybı oluyor. Ne oluyor işte yaptığınızla kalıyorsunuz. Müfettiş geldiğinde var mı var. Artık öyle oluyor. Benim için değil sadece bütün geneli böyle. Çünkü kimse onun yararıyla ilgilenmiyor*” cümleleriyle Sena öğretmen ise “*Daha sonra kullanamıyorum bende kalıyor ne birinci sınıf öğretmenine ne de aileye veriyoruz sonra bizde kalıyor ve geri dönüşüm kutusuna atıyoruz*” biçiminde Yağmur öğretmen ise “*Elde ettiğim bilgileri tabii ki hani onlara davranışında yaklaşımında hani baz alıyorum göz önünde bulunduruyorum ama ben bu doldurduğum evrakları hiç bi zaman çıkarıp da aa ben böyle mi demişim böyle mi yazmışım hiç bi zaman demedim yani hani doldurduğum evrakı doldurup kenara koyuyoruz. Ama eee.. Yaşantı yani en önemlisi yaşantı*” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Çizelge 8’de öğretmenlerin çoğunun çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettiği bilgileri gelişim raporu yazmada kullandığı görülmektedir. Öğretmenlerin özellikle dönem sonlarında doldurulması gereken gelişim raporlarını doldururken çocuklara ilişkin edindikleri bilgilerden yararlandıkları görülmektedir. Bunu ailelere bilgi verirken yanıtı izlemektedir. Öğretmenlerin gözlemlerini zaman zaman ailelerle paylaşmakta olduğu, aile ile iletişime geçerek işbirliği içinde çocukları

değerlendirdikleri görülmektedir. Öğretmenler ayrıca elde ettiği bilgileri rehber öğretmenle paylaşıp müdahale için kullanmaktadır. Öğretmenlerin dikkatlerini çeken davranışlar gözlemlediklerinde rehber öğretmenle durumu paylaşıp gerekli yönlendirmeleri yaptıkları görülmüştür. Bazı öğretmenlerin ise çocukları tanıyıp değerlendirdikten sonra etkinliklerini buna göre de planladıkları görülmektedir. Öğretmenler çocukları tanıyıp etkinliklerini onların ilgilerini, neleri ne kadar yapabildiklerini dikkate alarak hazırlamakta oldukları söylenebilir. Çocukları tanıma ve değerlendirmenin en önemli amaçlarından birinin etkinlikleri planlamada değerlendirmeleri kullanmak olduğu göz önüne alınacak olursa 34 öğretmenden 9'unun etkinlikleri planlamada kullandığını söylemiş olması düşündürücüdür. Edindikleri bilgileri daha sonra kullanmadığını belirten öğretmenler ise doldurulan formların daha sonra kullanılmadığını, ileriki dönemlerde çocukların diğer öğretmenlerine iletilmediğini, formların sadece teftiş sırasında gerekli olduğunu düşündükleri ve bu nedenle gereksiz olduğuna inandıkları görülmektedir.

“Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde herhangi bir güçlükle karşılaşılıyor musunuz? Karşılaşıyorsanız bu güçlükler nelerdir? Anlatır mısınız?” Sorularına Verdikleri Yanıtlar

Görüşmeler sırasında, öğretmenlere, 7. soru olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde herhangi bir güçlükle karşılaşılıyor musunuz? Karşılaşıyorsanız bu güçlükler nelerdir? Anlatır mısınız?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 9’de görülmektedir.

Çizelge 9 ‘da görüldüğü gibi, öğretmenlerden 30’u “Evet” , 4’ü ise “Hayır” yanıtını vermiştir. Evet, yanıtını veren öğretmenlerden 11’i “Çocuk Sayısının Fazla Olması”, 7’si “Zaman Ayırabilmede Güçlük Çekilmesi” , 6’sı “Bazı Çocukları Tanıyabilmede Güçlük Yaşanması”, 6’sı “Ailelerle İşbirliği Yapmada Sorun Yaşanması”, 1’i ise “Yaş Gruplarının Karışık Olması” konularında güçlüklerle karşılaştığını belirtmiştir.

Çocuk sayısının fazla olmasının tanıma ve değerlendirmede güçlük yarattığını dile getiren öğretmenlerden Yağmur “Herhangi bir güçlükle ee.. Evet, çocuk sayısı çok olduğu zaman herhangi bir güçlükle karşılaşıyorum. Sınıflarımız küçük, öğrenci sayısı

fazla. Etkinlikleri yetiştirmenin telaşı içerisinde çocukları tanımada ve değerlendirmede güçlük çekebiliyorum evet” biçiminde bunu ifade ederken bir diğer öğretmen Derya” Tanıma ve değerlendirme sürecinde gerçekten çok büyük sorunlar benim gördüğüm ya da benim yaşadığım diyebilirim. Sınıflar 20- 25 kişi şuanda... Hani biz çocukları detaylı olarak gözlemleyemiyoruz sınıf kalabalıklığından...”, Zeynep öğretmen de ” ...bir sınıfta yani 25 öğrenci varsa öğretmen bunlara biraz daha az zaman ayırabilir. Sayıların az olması daha iyi olur hem verim açısından hem çocuklara ilgi gösterme açısından” cümleleri ile düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Çizelge 9

Öğretmenlerin “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde herhangi bir güçlükle karşılaşıyor musunuz? Karşılaşıyorsanız bu güçlükler nelerdir? Anlatır mısınız?” Sorularına Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde herhangi bir güçlükle karşılaşıyor musunuz? Karşılaşıyorsanız bu güçlükler nelerdir? Anlatır mısınız?	f
a. Evet	30
a.1. Çocuk sayısının fazla olması	11
a.2. Zaman ayırabilmede güçlük çekilmesi	7
a.3. Bazı çocukları tanıyabilmede güçlük yaşanması	6
a.3.1. İçine kapanık olanlar	3
a.3.2. Kaynaştırma öğrencileri	3
a.4. Ailelerle işbirliği yapmada sorun yaşanması	6
a.5. Yaş gruplarının karışık olması	1
b. Hayır	4
Görüşler Toplamı	34

Zaman ayırabilmede güçlüklerle karşılaştıklarını belirten öğretmenlerden Ayşe” *Çocukları tanımada hiçbir güçlükle karşılaşmıyorum ama dediğim gibi sadece kâğıda dökerken zorlanıyorum. Vakit zaman açısından çok kısıtlı olduğu için sadece o açıdan zorlanıyorum”* , aynı soruya Sevcan” *Mesela şey zamanla ilgili bizim problemlerimiz var bu okulda yani bağımsız anaokulu olmanın dezavantajları çok yoğun yaşıyorsunuz sadece sınıfınıza zaman ayıramıyorsunuz. Sınıf dışı etkinliklerde çok yaptığımız için...*

Mesela şey bunları aksatabiliyoruz zaman zaman”, Cansu ise “Ya mutlaka... Çünkü her zaman vaktin olmuyor. Mesela serbest zamanda onlar oynarken ben de onlarla birlikte bazen oynuyorum, bazen hani sadece gözlemliyorum, bazen doldurmam gereken şeyler oluyor. Yani buna çok çok ayrı bir zaman ayırmak gerekiyor. Zaten zaman ancak programı uygulamaya yetiyor. Zaman biraz sıkıntı oluyor. Hem öğrencilerimiz kalabalık bi grubuz hem de u... sürekli ekstra şeyler çıkması... ikinci dönemden başlarsam 23 Nisan çalışmaları, gezi gözlem çalışmaları, anneler günü derken sürekli eğitimin dışında yapabileceğimiz ekstra şeyler var.”, Yıldız ise “...zaman gerektiriyor. Onun dışında fazla bir zorlukla karşılaşmıyoruz ama zaman istiyor. 25 çocuğa tek tek, tek tek o sorular bir sürü. Onlara cevap vermek o kadar kolay olmuyor... Yani zor oluyor zaman ayırıp da bunları yazmak o kadar da kolay olmuyor” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Görüşmeler sırasında bazı çocukları tanımayabilmede özellikle içine kapanık olanlarda güçlükler yaşadıklarını belirten öğretmenlerden Suna” *Çok pasif çocuklarımız olabiliyor bazen daha içine kapanık çocuklar olabiliyor onlardan birazcık daha veri alırken zorlanabiliyorsun ama eğitim dönemi geçtikçe hani aylar geçtikçe herkeste biraz daha açılma olabiliyor”, Deren öğretmen içine kapanık olanlarda ve kaynaştırma öğrencilerini tanıma ve değerlendirmede güçlük yaşadığını belirtmiş ve “Evet, aslında çocuğa göre değişiyor bazı çocuklar çok paylaşımcı olurken çok böyle rahat iletişim kurulup rahat gözlenirken bazı çocuklar içe kapanık olabiliyor bazıları bilgileri doğru aktarmayabiliyor... Kaynaştırma çocuklarımız varsa onlarda biraz sıkıntı çekiyoruz özür grubunun türüne göre ama diğer çocuklarımızda eğer çocuğa ulaşamadıysam aile ile iletişime geçmeye çalışıyorum. Ama eğer aile ile de bi sonuç alamadıysam bir uzmanın görmesini, değerlendirmesini tavsiye ediyorum ama bunların oranları düşük tabi genelde ihtiyaç olmuyor”, Cansu öğretmen” *Çocuklar kendilerini kapatabiliyolar zaman zaman”, Lale öğretmen ise “Çocuk mesela içine kapanıksa çocuğu hiç çözemiyorsun. Aile ilgisizse mesela onu da çözemiyorsun. Bu bi süre gidiyor yani böyle”* biçiminde düşüncelerini ifade etmişlerdir.*

Ailelerle işbirliği yapmada sorun yaşıyorum yanıtını veren öğretmenlerden Ilgıt *“İı... Çocukları tanırken ve değerlendirirken bunu aileye anlatmada sıkıntı yaşıyorum ben. Aileye problemi olduğunu söylüyorum aile yaklaşırken önce kabullenmiyor problemi. Yani ben işte şöyle kayıt tuttum, böyle kayıt tuttum bakın notlarım var şudur*

budur ön plana koyuyorum bunları, yaptığım değerlendirmeleri, gözlem kayıtlarını... Aileye bunlarla geldiğim takdirde yine de bir dönüt alamıyorum bazı ailelerden önce kabullenmesi gerekiyor ailelerin. Aile konusunda sıkıntımız var yani ailelerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerekiyor”, Berna *“Bazı aileler benim çocuğum böyle yapmaz benim çocuğum böyle davranmaz böyle davranır diye biliyor...”*, Zeynep ise *“Bazen veliyi ikna edemiyoruz. Veliye çocuğu ile ilgili bir bilgi verdiğimiz zaman veli çocuğunu ya hiperaktif ya gelişim geriliği olarak algıladığından bunu kabul etmek istemiyor. Bazen veliyle bu konuda sorun yaşayabiliyorum. Yok benim çocuğum öyle yapmamıştır öyle değildir belki siz öyle anladınız gibi...”* cümleleri ile düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Yaş gruplarının karışık olması ile ilgili güçlüklerle karşılaştığını dile getiren öğretmen Göktuğ bu soruya” *...öğrenci yaş grupları da çok fark ediyor değerlendirmede”* yanıtını vermiştir.

Görüşmeler sırasında Sinem, Cennet, Ayfer ve Belgin öğretmen ise aynı soruya *“Hiçbir güçlükle karşılaşmıyorum”* yanıtını vermişlerdir.

Doğan ve Şamil (2014) “Okulöncesi Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi “ adlı araştırmalarında İstanbul ilinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla elde edilen bulgulara dayanılarak birtakım sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin en çok katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programları (mesleki konular); “Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocukların Özellikleri” ve “Erken Müdahale Programları”, “Duyuların Eğitimi”, “Değerler Eğitimi”, “Okul Öncesi Eğitimde Rehberlik Hizmetleri” ve “Okul Öncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimi” programlarından oluşmaktadır. Bu araştırma sonuçlarına bakarak öğretmenlerin farklı çocukları tanımada güçlük yaşıyorum yanıtı ile ilişkili olduğu öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerini tanıma ve değerlendirme konusunda eğitime ihtiyaç duydukları görülmektedir.

Taner’in (2005) yaptığı çalışmada da benzer bulgular elde edilmiştir. Araştırmaya göre öğretmenlerin çocuk sayısının çokluğu, zamanın yokluğu, ailelerin ilgisizliği bilgiyi kayıt etme gibi güçlüklerle karşılaştıkları belirtilmiştir.

Şimşek (2014) “OECD 2013 Eğitim Göstergeleri Raporu: Ne Ekersen Onu Bıçersin” adlı araştırmasında okul öncesi için öğretmen başına düşen öğrenci sayısı konusunda OECD ortalaması 15 iken bu sayı Meksika için 25, Türkiye için 23, Şili için

22, Brezilya için 17 olduğunu belirtmiştir. Sonuçlara bakıldığında okulöncesi, ilkokul ve ortaokul kademelerinde OECD ortalamaları ile karşılaştırıldığında Türkiye’de öğretmen başına düşen öğrenci oranlarında yükseklik, dolayısıyla öğretmen istihdamında eksiklik gözlenmektedir. Öğretmen başına düşen öğrenci sayıları dikkate alındığında, ülkemizde daha nitelikli bir okulöncesi eğitim için bu sayının azaltılması gerektiği düşünülmektedir.

Buldu’nun (2010) yaptığı çalışma sonuçlarında da, okul öncesi öğretmenlerinin değerlendirme görüşleri ve sınıf içerisindeki değerlendirme uygulamaları arasında bir bağ olduğu; eğitim düzeyi, öğretmenlik yapma tecrübesi ve sınıf içerisindeki öğrenci sayısının öğretmenlerin sınıf içerisindeki değerlendirme görüşlerini ve uygulamalarını etkileyen faktörler olduğu görülmüştür.

Çizelge 9’deki veriler öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde sınıflardaki çocuk sayısı fazla olduğu için ve tanıma ve değerlendirme sürecine ayrıca bir zaman ayırmada hem de çocukları detaylı olarak gözlemlemekte güçlük çektiği görülmektedir. Öğretmenler özellikle ikinci dönem okullarda özel günlere ayrılan zamanın çok fazla olduğundan ve bu tür etkinliklerin çocukları gözlemlemeye engel teşkil ettiğini belirtmiştir. Sınıf dışı etkinliklerin çok yapılmasının çocukları tanıyıp değerlendirmede öğretmene güçlük yarattığı görülmektedir. Ailelerle işbirliği yapmada ve bazı çocukları tanıyabilmede de güçlük yaşandığı görülmektedir. Öğretmenler bazı ailelerin çocukların davranışlarını kabullenemediği ve iletişime kapalı olduklarını belirtmişlerdir. Aileler problemi kabullenmek istememektedir bu nedenle öğretmenler değerlendirme sürecinde ailelerle işbirliği yapmada güçlük yaşamaktadır. Bazı çocukları tanımada güçlük yaşayan öğretmenler ise bazı çocukların içine kapanık olduğunu onlardan veri alırken güçlük çekmekte olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisi olan çocukları tanıma ve değerlendirmede de bazı güçlüklerle karşılaştıkları görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin sınıflardaki yaş gruplarının karışık olmasının tanıma ve değerlendirmede güçlük yaşattığını da düşündükleri görülmektedir. Farklı yaş grupları bir arada olunca çocuklar arası bireysel farklılıklar oluşmakta ve çocukların kazandıkları veya kazanamadıkları davranışların farklı olduğu bu nedenle de etkinlik planlarken sıkıntı yaşandığı görülmektedir.

“Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında herhangi bir ders ya da meslek hayatınız boyunca bu konuda hizmet içi eğitim aldınız mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Görüşmeler sırasında öğretmenlere 8. olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında bu konuda herhangi bir ders ya da meslek hayatınız boyunca bu konuda hizmet içi eğitim aldınız mı?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 10’da görülmektedir.

Çizelge 10 incelendiğinde, öğretmenlerden 20’sinin bu soruya “Evet” , 14’ünün ise “Hayır” yanıtını verdikleri görülmektedir. Evet, yanıtını veren öğretmenlerden 17’si “Lisans Eğitimi” sırasında böyle bir eğitim aldığını belirtirken 3’ü bu konuda “Hizmet içi Eğitim” aldığını belirtmiştir. Lisans eğitimi sırasında alanlardan 9’u “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme”, 5’i “Ölçme ve Değerlendirme”, 3’ü “Bireyi Tanıma Teknikleri” adları altında bu eğitimi aldığını dile getirmiştir. Hizmet içi eğitim sırasında alan 3 öğretmen ise “Çocukları Tanıma ve Değerlendirme” adı altında bu eğitimi aldığını belirtmiştir.

Lisans eğitimi sırasında Çocukları Tanıma ve Değerlendirme ile ilgili eğitim aldığını dile getiren öğretmenlerden Nedime, Ayşe, Mukadder, Canan, Yağmur, Lale, Yıldız, Seniha, Ilgıt “Çocuğu tanıma teknikleri diye bir dersimiz vardı...” yanıtını vermişlerdir. Çisem, Canan, Sinem ve Ayfer ise “ Okurken de ders olarak ölçme değerlendirme dersi aldım” biçiminde ifade ederken Deren” Lisansta ölçme değerlendirmeye yönelik aslında bizim formasyon derslerimiz vardı ama biz bunda işte test nasıl yapılır, klasik sınava nasıl yapılır gibi hani bizim branşımızla hiç uygun olmayan bizim meslek hayatımızda hiç gerekli olmayacak dersleri aldık eğitim fakültesinin zorunlu dersleri içerisinde” yanıtını vererek düşüncelerini dile getirmiştir.

Bireyi Tanıma Teknikleri adı altında eğitim aldıklarını belirten Zeynep, Ebru, Çisem ise soruya “Bireyi tanıma teknikleri aldım ama çok detaya inilmedi...” yanıtını vermişlerdir.

Çizelge 10

Öğretmenlerin “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında herhangi bir ders ya da meslek hayatınız boyunca bu konuda hizmet içi eğitim aldınız mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında bu konuda herhangi bir ders ya da meslek hayatınız boyunca bu konuda hizmet içi eğitim aldınız mı?	f
a. Evet	20
a.1. Lisans eğitimim sırasında aldım	17
a.1.1. Çocukları tanıma ve değerlendirme	9
a.1.2. Ölçme ve değerlendirme	5
a.1.3. Bireyi tanıma teknikleri	3
a.2. Hizmet içi eğitim aldım	3
a.2.1. Çocukları tanıma ve değerlendirme	3
b. Hayır	14
Görüşler Toplamı	34

Çocukları Tanıma ve Değerlendirme adı altında Hizmet içi eğitim aldığını belirten 3 öğretmen ise aynı soruya “*Hizmet içi eğitim almıştım evet çocukları tanıma teknikleri olarak...*” yanıtını vermişlerdir. Hizmet içi eğitimler ile ilgili düşüncesini belirten öğretmenlerden Derya “*Doğru düzgün bir hizmet içi eğitim verilmesi gerekiyor ama doğru düzgün bir hizmet içi eğitim verilmiyor. Bence ilk önce hizmet içi eğitimden başlanılmalı ki bu konunun uzmanlarından alınmalı hizmet içi eğitimde... Hizmet içi eğitimde zaten okulöncesine yönelik çok fazla iş yapmıyorlar. Daha çok sınıf öğretmenlerine yönelik eğitimler çıkıyor ve bizim tamamen alan dışı olduğumuz için uı.. Eğitimde biz biraz şey kalıyoruz pasif kalıyoruz onlara verilen hizmet içi eğitimden dolayı...*” biçiminde düşüncesini belirtirken Deren “*...Değişik teknikler çıktığında öğretmenler bunu takip edemiyor olabilirler. Aslında düzenli bir eğitim sistemi ama tabi kaliteli... Yani yapmış olmak için değil de gerçekten 20 dakika sürsün ama öğretmenlere bir şey versin. Hani o tarzda kaliteli, hedefe uygun, sınıf öğretmenini ilgilendiren bir şeyi okulöncesi öğretmenini çağırmadan hani hedef kitleye dikkat ederek anlatılmak istenene dikkat ederek kaliteli hizmet içi eğitimlerle dört dörtlük*

yapılabileceğini düşünüyorum bu işin...” biçiminde düşüncesini belirtmiştir. Seniha öğretmen ise “İu.. Hizmet içi eğitimlerinde çok faydalı olduğunu düşünmüyorum. Hizmet içi eğitimler çoğunlukla öğretmenlerin öyle gidip sohbet edip geldikleri yerler oldukları için... Çok kalabalık grupları bir araya topladıkları bi yer olduğu için ani hiç ders gibi olmuyor hizmet içi eğitim” biçiminde düşüncesini belirtmiştir.

Bu öğretmenlerin dışında kalan 14 öğretmen ise aynı soruya “*Bu konuda hiçbir eğitim almadım*” yanıtını vermişlerdir.

Çizelge 10’da da görüldüğü gibi öğretmenlerin bir kısmı çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğrenimi sırasında çocukları tanıma ve değerlendirme, ölçme ve değerlendirme, bireyi tanıma teknikleri gibi dersler ya da çocukları tanıma ve değerlendirme konusunda hizmet içi eğitim almıştır. Ölçme ve değerlendirme dersi alanlar dersin içeriğinin okulöncesi dönemde çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili yapılan çalışmalarla ilgili olmadığını ve bu konuda yardımcı olmadığını özellikle belirtmiştir. Öğretmenlerin bir kısmının ise çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğrenimi sırasında ya da meslek hayatı boyunca bu konuda hizmet içi eğitim almadığı görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin büyük bir kısmının çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde güçlüklerle karşılaşmalarının temel nedenlerinden biri de olabilir. Öğretmenlerin bazılarının ise hizmet içi eğitim ile ilgili olumsuz tutumlara sahip olduğu görülmektedir.

Konokman Yavuz, Tanrıseven ve Karasolak (2013) tarafından yapılan öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı araştırmada öğretmenlerin hizmetiçi eğitim etkinliklerine ilişkin olumsuz tutuma sahip oldukları ve tutumların cinsiyete, bransa ve kıdeme göre anlamlı farklılıklar göstermediği tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma sonucu öğretmenlerin hizmetiçi eğitime ilişkin tutumlarının herhangi bir hizmetiçi eğitim etkinliğine katılma durumuna göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu sonucun ülkemizde hizmet içi eğitim programlarını planlanma, uygulanma ve değerlendirme sürecinde yaşanan problemlerle ilişkisi olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde Gülmez (2004) tarafından yapılan çalışmalarda hizmetiçi eğitim etkinliklerinin öğretmenlerin gereksinim ve beklentilerini karşılamada yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Sezer (2006) tarafından yapılan araştırma sonucunda da hizmetiçi eğitim etkinliklerinin kapsam, uygulanan ortam ve etkinliklerin uygulamaya katkısı açısından yetersiz olduğu belirlenmiştir. Demirtaş (2008) ise

hizmetiçi eğitim programlarında kurum içi iletişim bakımından birçok sorun olduğunu tespit etmiştir. Başkan (2001) tarafından yapılan araştırma sonucunda uygulanmakta olan hizmet içi eğitim programlarının ihtiyaca cevap vermemesinin yanı sıra programların sonunda yapılan değerlendirmelerin objektif ve ciddi olmadığı gibi sorunlar tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarının ortaya koymuş olduğu hizmet içi eğitim etkinliklerine ilişkin problemler, öğretmenlerin olumsuz tutumları üzerinde etkili olan faktörler olarak düşünülebilir.

“Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında nasıl bir eğitim almak isterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Öğretmenlere görüşmeler sırasında 9.olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında nasıl bir eğitim almak isterdiniz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 11’de görülmektedir.

Çizelge 11’de görüldüğü gibi, öğretmenlerden 30’u “*Öneri Sunanlar*” dan, 4’ü ise “*Lisans Öğrenimini Yeterli Görenler*” den oluşmaktadır. Öneri sunanlardan, 13’ü “*Uygulamalı Eğitim Almak İsterdim*”, 9’u “*Çocukları Tanıma ve Değerlendirme ile İlgili Ders Almak İsterdim*”, 4’ü “*Örgün Eğitim Almak İsterdim*”, 2’si “*Serbest Resimleri Çözümleyebilmek İsterdim*”, 2’si ise “*Değerlendirme verilerini nasıl kullanabilirim bilgi almak isterdim*” biçiminde önerilerini dile getirmişlerdir.

Aldığı eğitimi yeterli gören Çisem, Mukadder, Yıldız ve Ilgıt” *Bu konuda kendimi ve aldığım eğitimi yeterli görüyorum*” biçiminde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Uygulamalı eğitim almak isterdim önerisini sunan öğretmenlerden Canan “*Teorik olarak aldık bu dersleri... Daha çok bence daha çok uygulamaya yönelik olmalıydı. Mesela farklı bir öğrenci ile karşılaştığımızda ne yapabiliriz ve aileye bu konuda nasıl bir eğitim verebiliriz, aile eğitimi ve çocuğu tanıma değerlendirmeye yönelik bunu uygulamaya dönebileceğimiz bir eğitim alsaydık daha yararlı olabilirdi*” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir. Derya ise” *Lisansta biraz daha uygulamaya yönelik sınıf içerisinde bunu nasıl uyguluycam, daha pratik nasıl uygulanabilir. Hani uı.. Daha pratik nasıl yaklaşılır nasıl değerlendirilir, o form nasıl doldurulur. Hani hangi davranışı gösterirse hangi kutucuğu işaretlemek doğrudur. Hani bize bunlar hiç*

gösterilmedi” yanıtını vermiştir. Aynı soruya Deren “Bununla ilgili aslında uygulamalı bir eğitim almak isterdim. Uygulama dersleri içinde çocuk gözleyiniz ve rapor ediniz gibi şeyler var stajların içinde ama o raporların okunması, geri dönütü o çocuğun doğru gözlenip gözlenmediği muallâkta kalıyor”, İdil “Bizim zamanımızda daha az uygulama vardı. Şimdi daha çok var galiba. Hele ben öğretmen adaylarının daha çok okul ortamına girmelerini tavsiye ederim yani daha iyi olabilirdi. Biz haftada yarım gün uygulamaya gittik mezun olduk. Sonra bizi sınıfa koydular sen o yarım günlük deneyimle ne kadar başarılı olabilirsin. Sonra kendi kendimizi yetiştirmek zorunda kaldık o yüzden okul ortamına sınıf ortamına daha çok girilmesi taraftarıyım” biçiminde yanıt vermiştir.

Çocukları Tanıma ve Değerlendirme ile ilgili ders almak isterdim önerisinde bulunan öğretmenlerden Gülsüm “...verilebilecek her türlü çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili eğitime tabi tutulmak isterdim”, Merve ise “aslında böyle bir ders olsa gerçekten güzel olur eğlenceli de çünkü hizmet içi de olabilir üniversitelerde bununla ilgili bir derste olabilir...” biçiminde düşüncelerini belirtmiştir.

Örgün eğitim almak isterdim biçiminde öneri sunan Cansu, Ebru ve Lale “Açık öğretim okuduğum için hani birebir olsa belki daha yararlı olabilirdi. Sadece kitap üstünde yazan bilgileri okuyup sınava girip vermişliğim var ama bu konuyla ilgili birebir eğitim almak isterim tabii ki” yanıtını verirken Belgin “...örgün eğitim daha iyi hani her konuda yetişiyorsunuz. Açık öğretimde birebir kendiniz sorunları çözmeye çalışıyorsunuz” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Görüşmeler sırasında serbest resimleri çözümleyebilmek isterdim biçiminde öneri sunan Ayfer “...renklerin kullanımı hakkında da nasıl bir sonuca varabilirim bir değerlendirme olmasını isterdim. Bir kitapçık olsun ben onu göreyim isterdim” biçiminde ifade ederken Tuğba “...mesela çocukların anlattıkları resimler falan var. Hani onların neleri anlattıkları iç dünyalarını biliyorsunuz resimle anlatıyorlar... Daha çok neleri anlattıklarını, oradan ne gibi sonuçlar çıkarabileceğimize ilişkin yani onları anlayabilecek eğitim alabilirdik” biçiminde düşüncelerini dile getirmiştir.

Değerlendirme verilerini nasıl kullanabilirim bilgi almak isterdim biçiminde öneri sunan Sevcan ise “ Bu konuda daha detaylı bilgiler almak isterdik özellikle değerlendirmeler konusunda yani uı.. Değerlendirmeyi kullanım biçimimizle alakalı... Gözlemi yaptık bunları nerelerde daha çok değerlendirmeli, nerelerde daha çok

kullanabiliriz ya da yaptık değerlendirmemizi bunlar ne işe yarayacak... Bu konuda bize bilgi verilebilir” cümleleri ile düşüncelerini dile getirmiştir.

Çizelge 11

Öğretmenlere “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında nasıl bir eğitim almak isterdiniz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında nasıl bir eğitim almak isterdiniz?	f
a.Öneri sunanlar	30
a.1. Uygulamalı eğitim almak isterdim	13
a.2. Çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili ders almak isterdim	9
a.3. Örgün eğitim almak isterdim	4
a.4. Serbest resimleri çözümleyebilmek isterdim	2
a.5. Değerlendirme verilerini nasıl kullanabilirim bilgi almak isterdim	2
b. Lisans öğrenimini yeterli görenler	4
Görüşler Toplamı	34

Çizelge 11’deki veriler bu konuda öneri sunan öğretmenlerin çoğunluğu çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğrenimi sırasında teorik derslerin yanı sıra uygulamalı eğitim almak istediğini göstermektedir. Lisans öğreniminde bu konuda ders alan öğretmenlerin sadece teorik olarak ders aldıkları bu konuda uygulamaya yönelik eğitim almak istedikleri farklı bir öğrenci ile karşılaştıklarında ne yapabilecekleri, formların nasıl doldurulacağı, aileyle bu konuda nasıl iletişime geçebilecekleri konusunda eğitim almalarının daha yararlı olabileceği görülmektedir. Öğretmenler çocukların resimlerinde kullandıkları ifadelerin onu tanımak için bir araç olduğunu, duygusal ve davranışsal tavırları ile bağlantılı olduğunu düşünmektedirler.

Kavas ve Bugay (2006) da benzer bulgulara eğitim fakültelerinin farklı bölümlerine devam eden öğrenciler üzerinde yürüttükleri bir çalışmada ulaşmışlardır.

Öğrenciler, uygulamalı derslerini süre, içerik ve derslerde materyal kullanımını açısından yeterli düzeyde görmediklerini belirtmişler.

“Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Görüşmelerde öğretmenlere 10. olarak “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik önerileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 12’de görülmektedir.

Çizelge 12’de görüldüğü gibi, öğretmenlerden 31’i “*Öneri Belirtenler*”, 3’ü “*Öneri Belirtmeyenler*” olarak belirlenmiştir. Öneri belirtenlerden 19’u “*Tanım ve Değerlendirme ile İlgili Formlar Düzenlenmeli*” biçiminde önerilerini belirtmişlerdir. Tanım ve Değerlendirme ile ilgili Formların Düzenlenmesi ile ilgili öneri belirtenlerden 12’si “*Şekil ve Sayı Açısından Düzenleme Yapılmalı*”, 7’si “*Kullanım Şekli Açısından Düzenleme Yapılmalı*” biçiminde öneri belirtmişleridir. 5’i “*Sınıflardaki Çocuk Sayısı Azaltılmalı*”, 4’ü “*Rehber Öğretmenlerden Yararlanılmalı*”, 3’ü “*Öğretmene Yardımcı Personel Olmalı*”, 3’ü “*Aile Eğitimi Yapılmalı*”, 2’si ise “*Sınıftaki Yaş Grubu Dengeli Olmalı*” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Tanım ve değerlendirme ile ilgili formların düzenlenmesi ile ilgili önerilerde bulunan öğretmenlerden şekil ve sayı açısından düzenleme yapılmalı biçiminde düşüncelerini ifade eden öğretmenlerden Öznur, Canan ve Belgin” *Çok fazla kâğıda dökülme, evrak işinin kaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Yani çok fazla kâğıt var aynı şeyi oyun gözlem formunda da yazıyorsunuz sistematik gözlem formunda da var*”, Aydan “*...gelişim raporlarımız oluyor mesela az oluyor bence kelime sayısı. O daha çok geniş olsa olabilir. Sınırlı olmaması gerekiyor bence çünkü çok şey var çocukla ilgili anlatılacak*”, Cansu, Nedime, Ayfer, Çisem, Sena, Seniha ve Merve “*Bazı formları kaldırabilirler. Gelişim raporu her şeyi zaten çok açıklıyor o kalabilir. Hani bir takım formlar değiştirilebilir*”, Gülsüm ise “*Farklı formlarımız olabilir. Mesela ben hani o çocuğu farklı bir yönüyle tanırım siz farklı bir yönüyle tanırsınız ya da benim için o tanıdığım yönü bana iyi gelebilir size kötü gelebilir. Hani biraz da işin içine öznellik girdiği zaman hani tam objektif olmuyor gibi geliyor bana*” cümleleri ile düşüncelerini dile getirmişlerdir.

Çizelge 12

Öğretmenlere “Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik önerileriniz nelerdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik önerileriniz nelerdir?	f
a. Öneri belirtenler	31
a.1. Tanıma ve değerlendirme ile ilgili formlar düzenlenmeli	19
a.1.1. Şekil ve sayı açısından düzenleme yapılmalı	12
a.1.2. Kullanım şekli açısından düzenleme yapılmalı	7
a.2. Sınıflardaki çocuk sayısı azaltılmalı	5
a.3. Rehber öğretmenlerden yararlanılmalı	4
a.4. Öğretmene yardımcı personel olmalı	3
a.5. Aile eğitimi yapılmalı	3
a.6. Sınıftaki yaş grubu dengeli olmalı	2
b. Öneri belirtmeyenler	3
Görüşler Toplamı	34

Tanıma ve değerlendirme ile ilgili formların kullanım şekli açısından düzenleme yapılmalı biçiminde görüşlerini belirten öğretmenlerden Yurdagül, Tuğba, Sevcan “Doldurduğumuz bu formlar ilkokula başladığında ilkokul öğretmeni için rehber olabilir. Bunların daha etkin olması için çocukların birinci sınıfa çocuğun başladığı ilköğretim kurumuna gitmesi gerekiyor diye düşünüyorum”, Derya” Tanıma ve değerlendirme ne bunu doğru düzgün bilmiyoruz hiç birimiz çok yetkin değiliz bu konuda. Hepimiz birbirimize soruyoruz şu nasıl yazılır bu nasıl doldurulur o nasıl yazılır diye bunun hakkında eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum”, Sinem ve Suna aynı soruya “Biraz daha doğal yollara bırakılmalı. Çok fazla yazıya döküyoruz işi. O yazıya döktüklerimizin sonucunda ne gibi bir artısı var bunu çok merak ediyorum. Bunun öğrenci için neden önemli olduğu öğretmenlere hatırlatılmalı” yanıtını vermiştir.

Sınıflardaki çocuk sayısı azaltılmalı biçiminde öneri belirten öğretmenlerden Cansu” Bence öncelikle işte 25 kişi bir anasınıfı için çok kalabalık bir grup... Grup sayısı biraz daha az olduğunda bu tanıma ve değerlendirme süreci daha avantajlı bir

hale geliyor”, Nehir “En başta çocukların sayısının azalması... Sınıfta 20den az çocuk olursa öğretmen o çocuklara daha fazla zaman ayıracağından çocuğu daha iyi tanıyıp daha iyi değerlendirebilir”, Belgin” Çocuk gruplarının az olması... Yani gerçekten sınıf mevcudu az olursa çocukları tanımak daha iyi oluyo değerlendirmekte aynı şekilde”, Yıldız “Sınıf mevcudu daha az olsun. Çocuklarla birebir çalışma imkânı daha iyi olsun. O zaman çocuğu çok yakından tanımış olurum”, Yağmur” Öğrenci sayısının azlığı... Yani hani bu pek mümkün olmuyor her geçen yıl daha çok artıyor öğrenci sayımız ama tabii ki öğrenci sayısı daha az olursa öğrenciyle iletişimimiz daha sağlıklı olur. Daha çok gözlem yapıp onu tanıyabilme şansımız değerlendirme şansımız olur ama çok kalabalık olduğu zaman bu mümkün olmuyor etkinlikleri yetiştirebilmek adına bazen bi şeyleri es geçebiliyoruz” yanıtlarını vermişlerdir.

Rehber öğretmenlerden yararlanılmalı biçiminde görüşlerini belirten öğretmenlerden Yurdagül “*Bir de ara sıra okulumuzun rehber öğretmenini çağırıyoruz her okulda yok ama bizde var. O işte bazen gözlemler yapıyor bize bilgiler veriyor o şekilde çalışmalar olabilir”, Deniz” ...mesela çocuk okulda mevcut ise rehber öğretmen tarafından tekrar değerlendirilebilir”, Berna” Rehber öğretmenler çok faydalı olurdu yani bu konuda eğitimleri var. Mesela benim farklı bir öğrencim var. Çocukla ilgili yorum yapıyorum rehberlik öğretmene o bana ne yapayım diyor. E hiçbir çözüm önerisi yok. Yani bu çocuk hakkında ben tanıma tekniği uyguluyorum şöyle çocuk böyle çocuk diye yorum yapıyorum hiç tınlamıyor insanlar”*, Deren “*Ben rehber öğretmenlerin daha etkin olabileceğini düşünüyorum. Çünkü sanırım onlar çocuğu tanıma teknikleri konusunda daha ayrıntılı dersler alıyorlar diye düşünüyorum. Hani her okulda mesela rehber öğretmen var mıdır bilmiyorum. Bizim okulumuzda iki tane var ama eminim olmayan okullar vardır. Hani ben çok önemli olduğunu düşünüyorum rehber öğretmenlerin...*” biçiminde önerilerini belirtmişlerdir.

Görüşme yapılan öğretmenlerden, öğretmene yardımcı personel olmalı biçiminde öneride bulunan Canan “*...bence benim görüşüm ne derece kayda geçer bilmiyorum ama bütün okulöncesi öğretmenlerinin yanında bir yardımcı öğretmen olmalı. Hem bu sürecin daha etkin olması hem bütün çocukları daha iyi tanımak ve değerlendirmek açısından bence her öğretmen bir yardımcı ile çalışmalı”, Derya “Öğretmenlerin yardımcı personelleri yok onlara yardım edebilecek. Gün içinde tamamen yardım edebileceği personel yok. Yani ekstra yardımcı bir personel olabilir,*

ikinci bir öğretmen olabilir mutlaka destek bir kişiye ihtiyaç var sınıflarda...”, Mukadder “Tek başınıza her şeye yetişmeniz çok zor. Yardımcı bir personel olmalı” cümleleri ile düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Aile eğitimi yapılmalı biçiminde önerisini belirten Cennet “Ailenin de bu işe dâhil olması lazım. Aileler de işin içinde olmalı yani sadece biz değil de aileler de tanınmalı”, Ilgıt”... Ailelere davranış bozukluklarının ve okul aile öğretmen işbirliğinin öneminin bahsedilmesi gerektiğini düşünüyorum. Daha fazla üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü veliler buna yaklaşırken olumsuz tavırla geliyorlar genelde. Genel veli profili bu şekilde... Önce kabullenmek istemiyorlar çözüm sürecini de uzatmış oluyorlar. Başta kabullenseler ne yapabileceğimizi nasıl bir yol haritası izleyebileceğimizi konuşsak hem onların adına daha işimiz kolaylaşacak hem kendi adımıza işimiz daha kolaylaşacak. Yani eğitimde tek taraflı olmuyor. Öğretmen ve öğretmenin tek çabasıyla olmuyor”, Yurdagül ise” Yani veli katılımı olmuyor veli de gelip çocuğunu sınıfta görebilir. Şimdi veli pek sınıfa gelmek istemiyor yük gibi geliyor” biçiminde düşüncelerini ifade etmiştir.

Sınıftaki yaş grubu dengeli olmalı biçiminde önerilerini de dile getiren Zeynep “Çocukların yaş gruplarının da eşit olması gerektiğine inanıyorum. Yeni programdan dolayı çok iyi sağlanamadı o yaş grupları. Mesela bir sınıfta 4 yaşında da var 5 yaşında da var bire gitmesi gereken öğrenci de var. O çocuklar arasında bir uçurum yaratıyor. Öğretmen hangi çocuğa ait bir program uygulayacağını karıştırıyor” biçiminde düşüncesini dile getirmiştir. Belgin ise aynı soruya” Yaş grupları değil de ay farkı bile olmamalı aynı sınıfta. Benim aralarında bir yaş olan var bazıları çok mükemmel yapıyor her şeyi bazıları yapmaya çalışıyor ama çok zorlanıyor. Yani yaş grupları aynı olursa çocukları değerlendirmekte hani daha iyi etkili olur” biçiminde yanıt vermiştir.

Aynı soruya Ebru, Ayşe ve Lale öğretmen “Herhangi bir önerim yok” yanıtını vermişlerdir.

Çizelge 12’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin büyük bir kısmı tanıma ve değerlendirme ile ilgili formların şekil ve sayı açısından ve kullanım şekli açısından düzenlenmesi gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Öğretmenlerin okulöncesinde çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili doldurması gereken çok fazla form olduğunu düşündükleri yaptıkları gözlemleri birçok formda aynı şekilde yazdıklarını bazı formların kaldırılması gerektiğini bazı formların birleştirilmesi gerektiğini ve daha

farklı formlar geliştirilebileceğini düşündükleri görülmektedir. 2013 yılında M.E.B tarafından uygulamaya konulan Okulöncesi Eğitim Programında çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili uygulanan formların birçoğu kaldırıldığı ve formlarda değişikliğe gidildiği bilinmektedir. Bu değişikliğin öğretmenlerin önerileri ile örtüştüğü söylenebilir. Öğretmenler tanıma ve değerlendirme ile ilgili formların kullanım şekli açısından da düzenleme yapılması gerektiğini belirtirken bu formların çocuğun sınıf değiştirdiğinde ya da başka bir okula gittiğinde bir sonraki öğretmenine iletilmesi gerektiğini düşündüğü görülmektedir. M.E.B da bunu e-okul uygulaması ile gerçekleştirmektedir.

Aktepe'nin (2005) yaptığı çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmada her okulda en az bir tane rehber öğretmenin olmasına önem verilmesi, sınıf öğretmeni ile rehber öğretmen ortak çalışma yürütmesi ve öğrencinin tanınması, yönlendirilmesi ve rehberlik yapılması hususunda sonuçları beraber değerlendirmeleri sağlanması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

Aypay'ın (2009) yaptığı çalışmada da öğretmenlerin sınıflardaki çocuk sayısına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Bu çalışmada öğretmenler hizmet öncesi öğretmenlik eğitimlerini değerlendirmişlerdir. Öğretmenlerin ders verdikleri sınıflardaki ortalama öğrenci sayısına göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Daha az öğrenci sayısına sahip sınıflarda ders veren öğretmenlerin daha fazla öğrenci sayısına sahip sınıflarda ders veren öğretmenlerden daha üretken bir sınıf oluşturabildiği belirlenmiştir.

“Bu Konuda Eklemek İstedığınız Başka Görüş ve Önerileriniz Var Mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Görüşmeler sırasında öğretmenlere 11. ve son soru olarak araştırma konusunda belirtmek istedikleri başka görüş ve önerileri olup olmadığı sorulmuştur. Öğretmenlerin “Bu konuda eklemek istediğiniz başka görüş ve önerileriniz var mı? “ sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar iki ayrı tema altında toplanmıştır. Temalar ve frekans dağılımları Çizelge 13’de görülmektedir.

Çizelge 13’de de görüldüğü gibi, öğretmenlerden 14’ ü Görüş ve önerilerini belirtmiştir.

Görüşlerini belirten öğretmenlerden 6’sı “*Bu Konuda Seminerler Verilmeli*”, 5’i “*Formların Doldurulması Zorunlu Olmamalı*”, 3’ü “*Hizmet İçer Eğitimler*

Düzenlenmeli”, 2’ si ise “ *Rehber Öğretmenler Bu Konuda Okulöncesi Öğretmenlerine Yardımcı olmalı*” biçiminde görüş bildirmişlerdir.

Çizelge 13

Öğretmenlere “Bu Konuda Eklemek İstedığınız Başka Görüş ve Önerileriniz Var Mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Bu konuda eklemek istediğiniz başka görüş ve önerileriniz var mı?	f
a. Görüş ve önerilerini belirtenler	14
a.1. Bu konuda seminerler verilmeli	6
a.2. Formların doldurulması zorunlu olmamalı	5
a.3. Hizmet içi eğitimler düzenlenmeli	3
a.4. Rehber öğretmenler bu konuda okulöncesi öğretmenlerine yardımcı olmalı	2
Görüşler Toplamı	34

Görüş ve önerilerini belirtenlerden Öznur, Sevcan, Mukadder, Cennet, Çisem ve Deniz” *Bu konuda bi seminer alınabilir*”, biçiminde düşüncesini belirtmiştir. Yıldız, Yağmur, Deniz, Sena “ *Tanıma ve değerlendirme amaçlı doldurulan formlar zorunlu olmaktan, prosedür olmaktan çıkmalı*”, Suna “*Bu aslında bir kırtasiye olmaktan çıkmalı, bir prosedür olmaktan çıkmalı, laf olsun diye yapılan bir şey olmaktan çıkmalı ve gerçekten eğitimin bir parçası haline gelmeli. Bununla da ilgili aslında öğretmenlerin bir eğitime ihtiyacı var diye düşünüyorum. Çünkü örgünden gelen stajyerlerimi görüyorum açık öğretimden gelen stajyerlerimi görüyorum mesela işte şey hatta sınıfa girdiğinde mesela bir kağıt kalem alıyorlar ve rapor tutarmış gibi hani böyle müfettiş gibi geziyorlar. Bunun aslında doğru olmadığını sınıf ortamında bu kayıt işlemlerinin yapılmaması gerektiğini çünkü yabancı bir şey olduğunu çocuklara karşı hani daha yabancı kıldıklarını anlatmaya çalışıyorum çünkü öğretmen ya da stajyer öğrenci sınıfta çocukla çok fazla iç içe olmalı...*”, Deren, Deniz ve Derya “*Hedefe uygun, sınıf öğretmenini ilgilendiren bir şeyi okulöncesi öğretmenini çağırmadan hedef kitleye dikkat ederek, kaliteli hizmet içi eğitimler yapılabilir*”, Çisem ve Deren “*Rehber*

öğretmenimiz var bu konuda bize yardımcı olabilir bu konuda teknikleri bize gösterebilir” cümleleri ile düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Çizelge 13'teki veriler, görüş ve önerilerini dile getiren öğretmenlerin birden çok nokta üzerinde durduklarını ve farklı görüşlerini ileri sürdüklerini göstermektedir. Veriler incelendiğinde öğretmenlerin bu konuda seminerler verilmesinin, hizmet içi eğitimler düzenlenmesinin faydalı olabileceğini düşündüğünü göstermektedir. Öte yandan kimi öğretmenlerin formların doldurulmasının zorunlu olmaması ve rehber öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme konusunda okulöncesi öğretmenlerine yardımcı olması gerektiği konularında yoğunlaştığı görülmektedir.

Gündoğdu vd.'nin (2008) yaptıkları araştırma sonuçları da bu bulguları destekler niteliktedir. 2002 ve 2006 Okulöncesi öğretim programlarında yer alan değişikliklerin öğretmen algılarına göre karşılaştırıldığı çalışmada öğretmenlerle görüşmeler, sınıflarda yapılan gözlemler ve incelenen dokümanlar sonucunda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yapılan görüşmelerde alanlarındaki bazı konulardaki hizmet içi eğitim gereksinimleri olduğuna ve en fazla gereksinim duyulan konunun değerlendirme olduğuna dikkati çekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

Sonuç

Bu araştırma ile okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri alınmaya çalışılmış ve şu sonuçlar elde edilmiştir:

Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme süreci ve gerekliliği konusundaki görüşleri;

➤ Kendileriyle görüşme yapılan okulöncesi öğretmenlerinin çoğunluğu çocukları tanıma ve değerlendirmenin gerekli olduğunu belirtmiştir ancak gözlemlerini yazılı hale dökmek konusunda isteksiz oldukları görülmektedir. Bazı öğretmenlerin ise süreçte ne yapılması gerektiği ile ilgili bilgisi olmadığı görülmektedir.

Öğretmenler çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde hangi yöntem ya da teknikleri nasıl kullandıkları ile ilgili görüşleri;

➤ Görüşmeye katılan okulöncesi öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirmede farklı yöntem ve teknikler kullandıkları belirlenmiştir. Kimi okulöncesi öğretmenleri, gözlem yapmak, aile ve çocuklarla görüşme yapmak, rehber öğretmenle işbirliği yapmak gibi çeşitli yöntemleri kullanarak çocukları tanımakta ve değerlendirmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu ise gelişim raporu, sistematik gözlem formu, anekdot kayıt formu, kazanım değerlendirme formu, oyun gözlem formu, gelişim kontrol listesi gibi çeşitli formlar doldurmakta ve az bir kısmı portfolyo değerlendirmesi kullanmaktadır.

➤ Görüşmeye katılan okulöncesi öğretmenlerinin çoğu Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin ve bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine yönelik gerçekleştirmesini öngördüğü çalışmaları gerekli görmekte ama doldurulması gereken formlarla ilgili olumsuz düşünceler belirtmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu doldurulması gereken çok fazla form olduğunu ve buna zaman ayırmanın güç olduğunu

söylemişlerdir. Bazı öğretmenler ise süreçteki çalışmaları gerekli görmektedir. Bunun yanında, öğretmenlerin kimileri ise bu konuda yeterli bilgi sahibi olmadıklarından söz etmişlerdir.

➤ Görüşmeye katılan öğretmenler, çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları gün içinde çocukları gözlem yaparak sistemli ya da sistemsiz olarak uyguladıklarını belirtmişlerdir.

➤ Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenler, çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları etkinlik süreci içerisinde daha çok serbest zaman etkinliklerinde uyguladıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler çocukları en çok serbest zaman etkinliklerinde tanıdıklarından, çocukların kendilerini en çok serbest oyunlarında gösterdiklerinden söz etmişlerdir.

Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettikleri verileri nasıl kullandıkları ile ilgili görüşleri;

➤ Kendileriyle görüşülen öğretmenler, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettikleri bilgileri nasıl kullandıkları konusundaki görüşlerinin birbirinden farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettikleri bilgileri kimi öğretmenler gelişim raporu yazmada kullandıklarını; kimi öğretmenler ailelere bilgi verirken, kimi öğretmenler müdahale için kimi öğretmenler etkinliklerini planlarken kullandıklarını, kimileri ise kullanmadığını belirtmişlerdir.

➤ Öğretmenler formları doldurulması gerektiği için doldurduklarını müfettiş ya da okul müdürü sorduğunda gösterdiklerini belirtmiştir. Çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili yapılan çalışmaların çocuğun daha sonraki öğretmenine ya da başka hiç kimseye iletilmediği için boşa gittiğini ve bu nedenle gereksiz gördüklerini, form doldurmadan da çocukları tanıyıp değerlendirebildiklerini belirtmiştir. Bu nedenle aslında tanıma ve değerlendirme ile ilgili çalışmaları yapılmış olması için yaptıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde karşılaştıkları güçlükler konusundaki görüşleri;

➤ Öğretmenlerin büyük bir bölümü; çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çocukları tanıma ve

değerlendirme sürecinde karşılaştıkları güçlüklerin farklılaştığı görülmüştür. En çok bildirilen güçlükler sırasıyla; çocuk sayısının fazla olması, tanıma ve değerlendirme sürecine zaman ayırabilme ve ailelerle işbirliği yapmada güçluktur. Daha az bildirilen güçlükler ise içine kapanık çocuklar ve kaynaştırma öğrencilerini tanıyabilmede güçlük ve sınıftaki yaş gruplarının karma olmasından dolayı yaşanan güçlüklerdir.

➤ Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin büyük bir bölümü; çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğrenimi sırasında bu konuda herhangi bir ders ya da meslek hayatı boyunca bu konuda hizmet içi eğitim almadığını belirtmiştir. Eğitim alan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu lisans öğrenimi sırasında çocukları tanıma ve değerlendirme, ölçme ve değerlendirme adı altında ders aldıklarını belirtmişlerdir.

➤ Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğrenimi sırasında almak istedikleri eğitim konusunda çeşitli görüşleri olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerden kimileri uygulamalı eğitim almak istediklerini, kimileri çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili ders almak istediklerini belirtmişlerdir. Kimileri, Açıköğretim Fakültesi mezunu olduklarını ve örgün eğitim almak istediklerini, kimileri ise çocukların serbest resimlerini çözümlyerek duygusal durumlarını anlamak istediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları ise lisans öğreniminde aldığı eğitimden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Görüşülen öğretmenlerden bazıları ise lisans eğitiminde çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik aldıklarını ancak derslerin uygulamalı olmamasından dolayı tanıma ve değerlendirme tekniklerini nasıl kullanmaları gerektiğini yeteri kadar bilmediklerini ve bu konuda uygulamalı olarak eğitim almanın öğretmenlere meslek hayatlarında daha faydalı olabileceğini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik görüşleri;

➤ Kendileriyle görüşülen öğretmenlerin büyük bir bölümü çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik önerilerini belirtmişlerdir. Öneri belirten öğretmenlerin büyük bir bölümü tanıma ve değerlendirmeye ilgili formların şekil ve sayı açısından, kullanım şekli açısından düzenleme yapılmasının yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin kimileri sınıflardaki çocuk sayısının azaltılması gerektiğini öne sürmüşlerdir. Kimi

öğretmenlerin okullardaki rehber öğretmenlerden yararlanılması gerektiği üzerinde durdukları; kimi öğretmenlerin, sınıfta öğretmene yardımcı personel olması gerektiği; kimi öğretmenlerin ise bu konuda aile eğitimi yapılması gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerden, tanıma ve değerlendirmeyle ilgili formların şekil ve sayısının düzenlenmesi gerektiğini dile getirenler çok fazla kâğıda dökülme, evrak işinin kaldırılması gerektiğini düşündüklerini belirtirken kullanım şekli açısından düzenleme yapılması gerektiğini önerenler formların daha sonra kullanılmadığı ve formların kullanılma amacının ne olduğu ile ilgili tam olarak bilgilendirilmediklerini belirtmişlerdir.

➤ Kendileriyle görüşme yapılan öğretmenlerden kimileri görüşmeler sonucunda araştırma konusuyla ilgili çeşitli önerilerde bulunmuş, değişik görüşler ileri sürmüşlerdir. Kimi öğretmenler, çocukları tanıma ve değerlendirme konusunda öğretmenlere seminerler verilmesi, hizmet içi eğitimler düzenlenmesi gereği üzerinde durdukları; kimi öğretmenlerin formların doldurulmasının zorunlu olmaması; kimi öğretmenlerin ise okuldaki rehber öğretmenlerin bu konuda okulöncesi öğretmenlerine yardımcı olması gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Hizmet içi eğitimler verilmesini öneren öğretmenlerin çoğu hizmet içi eğitimlere gereken önemin verilmediğini, hizmet içi eğitime katılmanın öğretmenler tarafından çoğu zaman ek bir görev olarak değerlendirildiğini, okuldaki seminer dönemlerinin bunun için kullanılabileceğini ve eğitimin içeriğinin öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme becerilerini artırma yönünde etkili olmadığını da belirtmiştir.

Sonuç olarak, öğretmenler çocukları tanıma ve değerlendirme sürecini gerekli gördükleri, ancak okulöncesi eğitim programı ve yönetmeliğin tanıma ve değerlendirme ile ilgili yapılmasını öngördüğü çalışmalar ile doldurulması gereken formları doldurmayı angarya olarak gördükleri söylenebilir. Bu çalışma sonucunda çoğu öğretmenin tüm bunları yapmış olmak için yaptığı kanısı edinilmiştir. Çünkü öğretmenlerin birçoğunun formların doldurulma amacını bilmedikleri düşünülmektedir. Formlar doldurulmakta ancak daha sonra ilgili hiçbir birime iletilmemekte, öğretmenler doldurdukları formlardaki bilgileri yeterince kullanmamakta ve yapılan çalışmalar sadece kâğıt üzerinde kalmaktadır. Türkiye’de okulöncesi eğitimde bir öğretmen başına düşen öğrenci sayısı oldukça fazladır ve çoğu sınıfta öğretmene yardımcı personel bulunmamaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin her çocuğu yakından tanınması ve

ilgilenmesi zor olmaktadır. Ayrıca tanıma değerlendirmeyle ilgili doldurulması gereken formlar çok zaman almakta ve öğretmenler bu formları doldurmaya etkinlik süreci içinde zaman ayırmakta zorlanmaktadırlar. Okulöncesi Eğitim Programı ve yönetmelikte yapılan son düzenlemelerde formlarla ilgili değişikliklere gidilmiş ve sayısı azaltılmıştır. Yapılan değişiklikler biraz da olsa öğretmenlerin istekleri yönündedir. Ancak bütün öneriler dikkate alınarak yeni düzenlemeler yapılması çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili süreci daha da verimli kılabilir. Son olarak; Okulöncesi eğitim öğretmenlerine yönelik amaca hizmet eden tanıma ve değerlendirmeyle ilgili yeterince etkili hizmet içi eğitim verilemediği söylenebilir. Düzenlenen eğitimlere ise öğretmenler mesai saatleri dışındaki zamanlarda katılmakta istekli olmamaktadırlar. Bu nedenle Haziran ve Eylül aylarında seminer dönemlerinin bu tür eğitimler için daha verimli kullanılması gerektiği söylenebilir.

Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler olmak üzere iki başlık altında verilmiştir.

Uygulamaya Yönelik Öneriler

Araştırma sonucunda geliştirilen uygulamaya yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir;

➤ Sınıflardaki öğrenci sayısının daha az olması, öğretmenlerin çocuklarla birebir ilgilenmesini, onların bütün çalışmalarını ve gelişimini takip etmesini daha kolay kılmaktadır. Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nde "bir gruptaki çocuk sayısının 10'dan az, 20'den fazla olmaması esastır. Çocuk sayısı fazla olduğu takdirde ikinci grup oluşturulur. Ancak, her bir grubun maksimum çocuk sayısı dolmadan yeni grup oluşturulamaz. Tek ana sınıfı ve uygulama sınıflarında ise sınıf kapasitesi dikkate alınarak çocuk sayısı 25'e kadar çıkarılabilir. Eğitim ve öğretim yılı içinde çocuk sayısı 10'un altına düşen gruplar öncelikli olarak diğer gruplarla birleştirilir" ifadeleri yer almaktadır. Ancak öğretmenler 20 öğrencinin bir grup için fazla olduğunu ve çocukları tanıma ve değerlendirmenin güç olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle okulöncesi eğitim kurumlarında bir sınıfa düşen öğrenci sayısı daha az olmalı bu konuda gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Aynı sınıfta bulunan öğrenciler arasındaki yaş farkı (ay olarak) fazla olmamalıdır. Daha homojen gruplar oluşturulmalıdır.

- Okul öncesi eğitim kurumu öğretmenlerine yönelik tanıma teknikleri ile ilgili hizmet içi eğitim seminerleri, programlar düzenlenerek bu konuda öğretmenlerin bilgi düzeylerinin artırılması hedeflenmelidir. Okulöncesi eğitim kurumu öğretmenlerine yönelik olarak, çocukları tanıma teknikleri konusunda kitaplar ve diğer araç-gereçler çoğaltılarak bunlar öğretmenlere ulaştırılarak bütün öğretmenlerin bu kaynaklardan yararlanması ve bu konuda daha çok bilgi edinebilmesi sağlanabilir. Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak, üniversitelerde görev yapan öğretim üyelerimiz çocukları tanıma teknikleri konusunda, Okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerine, seminerler ve hizmet içi eğitimler düzenlemeleri önerilebilir.
- Okulöncesi eğitim kurumu öğretmenlerinin tanıma teknikleri konusunda yeterli olabilmeleri için, konuyla ilgili dersler üniversitelerde, “Çocuğu Tanıma Teknikleri” adı altında zorunlu ders olarak verilebilir. Çocukları tanıma teknikleri sonucunda elde edilen bilgilerin, nasıl kayıt edileceği, saklanacağı ve değerlendirileceği konusunda dersler verilmeli veya mevcut ders saatlerinin süresi ve konuların derinliği artırılmalıdır. Bu konu ile ilgili dersler zorunlu ders olmalıdır. Okulöncesi Eğitimi Öğretmenliği Programı’nda okuyan öğretmen adaylarının, staj yaptıkları süre içerisinde, çocukları tanıma tekniklerini çocuklar üzerinde uygulamaları ve elde ettikleri bilgileri, sonuçları okulda paylaşarak, doğru ve yanlış uygulamalı olarak görmeleri sağlanmalıdır.
- Okullardaki rehber öğretmenlerin çocukları tanıma ve değerlendirme konusunda okulöncesi öğretmenlere daha fazla yardımcı olmaları sağlanmalıdır.
- Değerlendirme sonrasında öğrenciler hakkında daha net sonuçlara varabilmek için kullanımı daha kolay ve daha iyi sonuç verebilecek tanıma formları geliştirilmelidir.
- Bazı çocukların servisle gitmesinden ya da ailenin çalışmasından dolayı öğretmenle fazla iletişim kuramamasına çözüm olarak bazı öğretmenlerin kullandığını vurguladığı aile ve öğretmen arasında bağlantıyı ve iletişimi sağlayan iletişim defterlerinin öğretmenler tarafından kullanılması sağlanmalı ve yaygınlaştırılmalıdır.
- Çocukları tanıma ve değerlendirme konusunda öğretmenlerin yaptıkları çalışmalar çocuğun davranışlarının temel nedenlerini belirleme ve aileye rehberlik etme konularında önemli katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle öğretmenler aileler ile etkili iletişim kurabilme becerilerine sahip olmalıdır. Bu nedenle öğretmenlere bununla ilgili aile ile iletişim, etkili iletişim gibi hizmet içi eğitimler verilmelidir. Bu tür eğitimler

öğretmenlerin daha çok verimli olabileceği okulun açılma döneminden önceki eylül ve kapandıktan sonraki haziran aylarındaki seminer dönemlerinde verilmelidir.

➤ Öğretmenler çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili yapılması gereken çalışmalara zaman ayırabilmede güçlük yaşadıklarını belirtmiştir. Öğretmenler çoğu okulöncesi eğitim sınıflarında öğretmene yardımcı bir personel olmadığını ve gün içerisinde etkinliklerini yetiştirmeye çalışırken bir yandan da form doldurmanın zor olduğunu ayrıca sınıf dışı etkinliklerin anasınıflarında çok fazla olduğunu özellikle de bu tür etkinliklerin ikinci dönemde daha da yoğunlaştığını ve bunun da öğretmenin tanıma değerlendirmeye ayırabileceği zamanı kısıtladığını belirtmiştir. Öğretmenlere bu nedenle ekstra dinlenme zamanları verilmelidir. Öğretmenler bu tür çalışmalarını bu aralarda da yürütebilirler. Bu konuda getirilebilecek bir diğer öneri ise yardımcı öğretmenlerle ilgili olabilir. Öğretmenlere daha verimli olabilmeleri gözlem ve kayıt da yapabilmeleri için destek olabilecek yardımcı öğretmen ya da bir personel görevlendirilmelidir.

➤ Birçok anaokulunda öğretmenler odası gibi öğretmenlerin eğitim- öğretimle ilgili konularda karşılıklı etkileşimde bulunabilecekleri, bilgisayarlar, masalar bulunan odalar yoktur. Bu nedenle öğretmenlere karşılıklı paylaşımda bulunabilecekleri, faaliyetlerini yürütebilecekleri bu tür ortamlar sağlanmalıdır.

➤ Programda ve yönetmelikte çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili bazı formların tutulması gerekliliğinden bahsedilmiştir ancak öğretmenler çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili formları doldurduklarını ama daha sonra bu formların kullanılmadığını, çocuk başka bir sınıfa ya da okula geçtiğinde ya da okul değiştirdiğinde doldurulan formların bir sonraki öğretmene iletilmediğini bu konuda bir takip ya da izleme olmadığını belirtmiştir. Öğretmenler çocuk ile ilgili tanıma ve değerlendirme sürecinde elde ettiği verilerden oluşan bir dosya hazırlayabilir. Hazırlanan bu dosya okul yönetimi vasıtasıyla çocuğun yeni okuluna verilerek ya da verilerin tümü e-okul sistemine kaydedilerek diğer öğretmene iletilmesi sağlanmalıdır. Böylece ilkokul ve okulöncesi öğretmeni arasında bir bağlantı kurulması sağlanmalı ve çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili yapılan çalışmaların iletilmesi de zorunlu hale getirilmelidir.

İleri Araştırmalara Yönelik Öneriler

Araştırma sonucunda geliştirilen ileriki araştırmalara yönelik öneriler şu şekilde sıralanabilir;

- Bu çalışma öğretmen görüşlerine dayalı olarak hazırlandığından bir diğer araştırma okulöncesi eğitim kurumlarındaki öğrenci tanıma dosyaları incelenerek ve veliler ile görüşülerek yapılabilir.
- Bu araştırmadan elde edilen sonuçlardan bir genellemeye gidebilmek için, farklı evren ve örneklem gruplarıyla nicel araştırmalar yapıp sonuçlar test edilebilir.
- Bu araştırma, il merkezleri dışında ilçelerde ve köylerde bulunan öğretmenlere de uygulanabilir.
- Bu çalışmada çocukları tanıma ve değerlendirme sürecini gerekli gören ve Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin ve bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine yönelik gerçekleştirilmesini öngördüğü çalışmaları uygulayan bir okulöncesi öğretmeni seçilerek onun sınıfında bir durum çalışması şeklinde bir araştırma yapılabilir.

EKLER

Ek A- Araştırmanın Yapıldığı Okullar.....	
Ek B- Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Formu.....	
Ek C- Öğretmen Görüşme Kılavuzu.....	
Ek D- Görüşme Takvimi.....	
Ek E- Görüşme Kodlama Anahtarı.....	

Ek A- ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI OKULLAR

1. Cemal Ezerdi Anaokulu
2. Ticaret Odası İlkokulu
3. Cahit Kural İlkokulu
4. Av. Mail B y kerman İlkokulu
5. Av. Mail B y kerman Anaokulu
6. Dumlupınar İlkokulu
7. Mithat PaŐa İlkokulu
8. Yunuskent Anaokulu
9. Ecz. Faruk Erden Anaokulu
10. Őeker İlkokulu
11. Kutlu Doğum Anaokulu
12. Ülkü İlkokulu
13. Yunusemre İlkokulu
14. Adalet İlkokulu
15. Milli Zafer İlkokulu
16. Porsuk İlkokulu
17. Cevat Ünügür İlkokulu
18. Vilayetler Hizmet Götürme Birliği Anaokulu
19. Adnan Menderes Anaokulu

EK B- MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN FORMU

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 42815220/605.01/785691
Konu: Anket Uygulama Çalışması
izin Talebi.

30/04/2013

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'nün 22/04/2013 tarih ve 539-4719 sayılı yazısı.

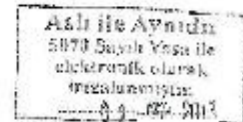
Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'nden alınan ilgi yazı ile, Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Gülüm TOPUZ'un, "Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Çocukları Tanıma ve Değerlendirme Amaçlı Yapılan Çalışmalara İlişkin Görüşleri" başlıklı yüksek lisans tezini araştırması için Odunpazarı ve Tepebaşı ilçelerine bağlı ek listede adı geçen okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerine yönelik anket yapmak için izin talebinde bulunulmuş olup, Anadolu Üniversitesince de kabul edilen anket uygulama çalışmasını " Sosyal Etkinlik İzleni Değerlendirme Komisyonu" tarafından da konu incelenmiş ve anket uygulamanın okul ismi ve kişi ad, soyadı belirtilmemek kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmediği tespit edilmiştir.

Anadolu Üniversitesi Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Gülüm TOPUZ'un, Müdürlüğümüz tarafından da tasdik edilen anket çalışmasını, 2012 - 2013 eğitim - öğretim yılının 2.döneminde, ek listede adı geçen okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerine, okul müdürleri'nin uygun göreceği saatlerde, dersleri aksatmadan gerçekleştirilmesi müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınca da uygun görülmesi halinde takdirlerinize arz ederim.

Arif DİNDE
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR.
...../04/2013
Gülhan YAZAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Katime 2013/04/30
Müdür

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa 5 nci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Dayıkkere Mh. Atatürk Dn. No:247 ESKİŞEHİR/İLE.
Elektronik Ağ: <http://eskisadilrmen.gov.tr>
e-posta : sun@nr25@ntr.gov.tr

Ayınca Yönetim SİRKÜLİ
Tic. Sic. No: 222/ 239 72 00
Faks: (0 222) 239 39 52

EK C- ÖĞRETMEN GÖRÜŞME KILAVUZU

Merhaba benim adım Gülin TOPUZ. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı Okulöncesi Öğretmenliği Programında Yüksek Lisans öğrencisiyim ve bu araştırmadan elde edilecek veriler Yüksek Lisans tezimin verilerini oluşturacaktır. Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma yapıyorum. Görüşmenin temel amacı; sizlerin, çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yaptığınız çalışmalarla ilgili görüşlerinizi almaktır. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların, okulöncesi dönemde çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara katkıda bulunacağını ümit ediyorum.

Görüşme sürecinde kişisel bilgiler ve söyleyeceklerinizin tümü gizlidir ve gizli kalacaktır. Elde edilen bilgiler, bu araştırma dışında başka bir amaçla kesinlikle kullanılmayacaktır. Ayrıca, araştırma sonuçlarını yazarken, görüşülen bireylerin isimleri kesinlikle rapora yansıtılmayacaktır. Görüşme sırasında soruları ben soracağım. İstedığınız zaman soruları tekrarlayabilir ya da sorular yeterince açık değilse açıklama yapabilirim. Lütfen görüşme sırasında, kendinizi bir sohbet ortamında olduğu gibi rahat hissetmeye çalışın.

Görüşme yaklaşık 30 dakika sürecektir. Araştırmanın herhangi bir sürecinde bu çalışmaya katılmaktan vazgeçebilirsiniz. Bu isteğiniz için kesinlikle bir yaptırım uygulanmayacaktır. Bir sakıncası yoksa görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu zamanı etkili bir biçimde kullanma, verilen yanıtların kaydını, ayrıntılı ve doğru olarak tutma olanağı sağlayacaktır. Söylediklerime ilişkin bir düşünce ya da sorunuz varsa önce bunu yanıtlamak istiyorum.

İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum. Ancak öncelikle kendiniz için bir kod isim belirleyin. Araştırmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

Gülin TOPUZ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Yukarıdaki bilgileri okudum ve bilgi edindim. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:

Adı- Soyadı ve İmza:

EK D - GÖRÜŞME TAKVİMİ

Araştırmanın Yapıldığı Okul	Kod İsimler	Görüşme Tarihi	Görüşme Saati	Görüşülen Yer
Anaokulu	Çisem	06.05.2013	10.00	Rehberlik Odası
	Ebru	06.05.2013	13.05	Rehberlik Odası
	Nehir	06.05.2013	13.35	Rehberlik Odası
	Suna	06.05.2013	14.00	Rehberlik Odası
	Ayşe	06.05.2013	14.40	Rehberlik Odası
	Deniz	06.05.2013	15.20	Rehberlik Odası
	Merve	06.05.2013	15.50	Rehberlik Odası
İlkokul	Berna	07.05.2013	16.00	Okulun boş bir sınıfı
	Sena	07.05.2013	16.30	Öğretmenler Odası
İlkokul	Seniha	07.05.2013	16.40	Okulun boş bir sınıfı
İlkokul	Öznur	07.05.2013	17.20	Öğretmenler Odası
Anaokulu	Cansu	08.05.2013	15.20	Rehberlik Odası
İlkokul	Mukadder	08.05.2013	16.00	Okulun boş bir sınıfı
İlkokul	Canan	08.05.2013	16.45	Okulun boş bir sınıfı
Anaokulu	Nedime	09.05.2013	13.30	Okulun boş bir sınıfı
Anaokulu	Tuğba	09.05.2013	14.10	Okulun boş bir sınıfı
Anaokulu	Belgin	09.05.2013	14.35	Rehberlik Odası
	Seda	09.05.2013	15.00	Rehberlik Odası
	Yağmur	09.05.2013	15.15	Rehberlik Odası
	Sinem	09.05.2013	15.45	Rehberlik Odası
	Sibel	09.05.2013	16.15	Rehberlik Odası
	Lale	09.05.2013	16.50	Rehberlik Odası
İlkokul	Deren	09.05.2013	17.15	Öğretmenler Odası
Anaokulu	Derya	13.05.2013	13.15	Md. Yrd. Odası
	Sevcan	13.05.2013	14.30	Md. Yrd. Odası
İlkokul	Zeynep	14.05.2013	14.00	Md. Yrd. Odası
İlkokul	Aydan	14.05.2013	15.45	Memur Odası
İlkokul	Cennet	14.05.2013	17.00	Okulun boş bir sınıfı
İlkokul	Yıldız	15.05.2013	14.00	Okulun boş bir sınıfı
İlkokul	Yurdağül	15.05.2013	15.00	Okulun boş bir sınıfı
İlkokul	İdil	22.05.2013	13.30	Okulun boş bir sınıfı
Anaokulu	Ilgıt	22.05.2013	14.15	Md. Yrd. Odası
Anaokulu	Gülsüm	22.05.2013	15.00	Müdür Odası
	Ayfer	22.05.2013	15.45	Müdür Odası

EK E- GÖRÜŞME KODLAMA ANAHTARI

1. Çocukları tanıma ve değerlendirme süreci ve bu sürecin gerekliliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

- a. Çocukları tanıma ve değerlendirme gerekli bir süreç
 - a.1. İlerlemeyi takip
 - a.2. Etkinlikleri planlama
 - a.3. Öğrenmeyi değerlendirme
- b. Yanıt veremeyeceğim
- c. Kararsızım

2.Çocukları tanıma ve değerlendirmede hangi yöntem ve teknikleri kullanıyorsunuz?

- a. Çeşitli formlar dolduruyorum
 - a.1. Gelişim Raporu
 - a.2. Sistematik Gözlem Formu
 - a.3. Oyun Gözlem Formu
 - a.4. Anekdote Kayıt Formu
 - a.5. Kazanım Değerlendirme Formu
 - a.6. Gelişim Kontrol Listesi
- b. Çeşitli yöntemler kullanıyorum
 - b.1. Gözlem yapıyorum
 - b.2. Aile ve çocuklarla görüşme yapıyorum
 - b.3. Portfolyo
 - b.4. Rehber Öğretmene bildiriyorum

3.Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin ve bu yönetmelik çerçevesinde oluşturulan Okulöncesi Eğitim Programının, çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine yönelik gerçekleştirilmesini öngördüğü çalışmalarla ilgili neler düşünüyorsunuz?

- a. Değerlendirme süreci gerekli ancak formlar gereksiz
 - a.1.Çok zaman aldığı için
 - a.2. Başkasına verilmediği için
 - a.3. Tekrar okumadığım için

- b. Gerçekleştirilmesi öngörülen çalışmalarla ilgili yeterli bilgim yok
- c. Değerlendirme süreci gereklidir

4.Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları gün içinde nasıl uyguluyorsunuz?

- a. Sistemli olarak uyguluyorum
 - a.1. Gözlem yapıyorum
 - a.1.1. Çocuklardaki gelişme ve farklılıkları gözlemliyorum
 - a.1.2. Çocuklardan birini/ birkaçını seçip gözlüyorum
 - a.2. Etkinlik sürecinde çocuklarla konuşuyorum
- b. Sistemsiz gözlem yapıyorum
 - b.1. Dikkatimi çeken davranışları
 - b.2. Her zamanki davranışlarından farklı davranış gösterenleri
 - b.3. Çok hareketli olanları
 - b.4. Saldırgan davranış gösterenleri
 - b.5. Kaynaştırma öğrencilerinin davranışları

5.Çocukları tanıma ve değerlendirmeye yönelik çalışmaları etkinlik süreci içerisinde ne zamanlarda uyguluyorsunuz?

- a.Etkinlik Sırasında
 - a.1. Serbest zaman
 - a.2. Türkçe etkinlikleri
 - a.3. Drama
 - a.4. Oyun
 - a.5. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları
 - a.6. Sanat
 - a.7. Tüm etkinlikler
- b. Etkinlik Sonunda

6. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinden elde ettiğiniz bilgileri nasıl kullanıyorsunuz?

- a. Kullanıyorum

- a.1.Gelişim raporu yazmada
- a.2. Ailelere bilgi verirken
 - a.2.1. Veli toplantısı
 - a.2.2. Çocuklarını okuldan alırken
 - a.2.3. Mektupla iletişim
 - a.2.4. İletişim defteri
- a.3.Etkinliklerimi planlarken
 - a.3.1.İhtiyaçlarına göre etkinlik planlarken
 - a.3.2. İlgilerine göre etkinlik planlarken
- a.4. Müdahale için
 - a.4.1. Aile ile görüşme
 - a.4.2. Rehber öğretmene yönlendirme
- b. Kullanmıyorum
 - b.1. Gereksiz olduğunu düşünüyorum

7. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde herhangi bir güçlükle karşılaşılıyor musunuz? Karşılaşıyorsanız bu güçlükler nelerdir? Anlatır mısınız?

- a. Evet
 - a.1. Çocuk sayısının fazla olması
 - a.2. Zaman ayırabilmede güçlük çekilmesi
 - a.3. Bazı çocukları tanıyabilmede güçlük yaşanması
 - a.3.1. İçine kapanık olanlar
 - a.3.2. Kaynaştırma öğrencileri
 - a.4. Ailelerle işbirliği yapmada sorun yaşanması
 - a.5. Yaş gruplarının karışık olması
- b. Hayır

8.Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında bu konuda herhangi bir ders ya da meslek hayatınız boyunca bu konuda hizmet içi eğitim aldınız mı?

- a. Evet
 - a.1. Lisans eğitimim sırasında aldım

- a.1.1. Çocukları tanıma ve değerlendirme
- a.1.2. Ölçme ve değerlendirme
- a.1.3. Bireyi tanıma teknikleri
- a.2. Hizmet içi eğitim aldım
 - a.2.1. Çocukları tanıma ve değerlendirme
- b. Hayır

9. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecine ilişkin lisans öğreniminiz sırasında nasıl bir eğitim almak isterdiniz?

- a. Öneri sunanlar
 - a.1. Uygulamalı eğitim almak isterdim
 - a.2. Çocukları tanıma ve değerlendirme ile ilgili ders almak isterdim
 - a.3. Örgün eğitim almak isterdim
 - a.4. Serbest resimleri çözümleyebilmek isterdim
 - a.5. Değerlendirme verilerini nasıl kullanabilirim bilgi almak isterdim
- b. Lisans öğrenimini yeterli görenler

10. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinin daha etkin hale gelmesine yönelik önerileriniz nelerdir?

- a. Öneri belirtenler
 - a.1. Tanıma ve değerlendirme ile ilgili formlar düzenlenmeli
 - a.1.1. Şekil ve sayı açısından düzenleme yapılmalı
 - a.1.2. Kullanım şekli açısından düzenleme yapılmalı
 - a.2. Sınıflardaki çocuk sayısı azaltılmalı
 - a.3. Rehber öğretmenlerden yararlanılmalı
 - a.4. Öğretmene yardımcı personel olmalı
 - a.5. Aile eğitimi yapılmalı
 - a.6. Sınıftaki yaş grubu dengeli olmalı
- b. Öneri belirtmeyenler

11. Bu konuda eklemek istediğiniz başka görüş ve önerileriniz var mı?

- a. Görüş ve önerilerini belirtenler

- a.1. Bu konuda seminerler verilmeli
- a.2. Formların doldurulması zorunlu olmamalı
- a.3. Hizmet içi eğitimler düzenlenmeli
- a.4. Rehber öğretmenler bu konuda okulöncesi öğretmenlerine yardımcı olmalı

KAYNAKÇA

- Acar, Ç. (2000). Özel Eğitim Öğretmenlerinin Sınıflarında Karşılaştıkları Problem Davranışların Çözümüne Yönelik Gerçekleştirdikleri Çalışmalarla İlgili Görüş ve Önerileri. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Akman B., Baydemir G., Akyol. T. (2010). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıfta Karşılaştıkları Sorun Davranışlara İlişkin Düşünceleri*, 19. Eğitim Bilimleri Kurultayı, Kıbrıs.
- Aksaç, A. S. (2012). “Okulöncesi Rehberlik Çalışmalarında Rehberlik Çalışmalarında Kullanılabilecek Öğrenci Tanıma Teknikleri”, *Okul Öncesinden İlköğretime Farklı Uygulamalar Sempozyumu*, İstanbul.
- Aktepe, V. (2005). “Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi”, Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi, 6(2) , 15-24.
- Alkan, C. ve Kurt, M. (1998). *Özel Öğretim Yöntemleri: Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Alper, S., Ryndak, D. L., Schloss, D. N. (2001). *Alternative assessment of students with disabilities in inclusive settings*. Boston: Allyn & Bacon.
- Aral, N., Canyaşar, M., Kandır, A. (2002). *Okul Öncesi Eğitim ve Okul öncesi Eğitim Programı*, 2.Baskı, İstanbul: Yapa Yayınları.
- Aral, N. Canyaşar, M., Kandır, A. (2003). *Okulöncesi Eğitim ve Anasınıfı Programı*, Ya-pa Semineri, İstanbul.
- Aslan, M. Ö., Tuğrul, B. (2014). “Okulöncesi Dönemdeki Çocukların Oyunlarında Ortaya Çıkan Zorbalık ve Mağdur Olma Davranışlarının İçerik Analizi”, *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(1), 60-77.
- Aypay, A. (2009). *Öğretmenlerin Hizmet Öncesi Eğitimlerini Değerlendirmeleri* [Teachers’ Evaluation of Their Pre-Service Training]. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 9, 3, 1087-1123.
- Bailey, B. (1997). *Portfolio Assessment: Teacher Perceptions of the Usefulness in Early Childhood Settings*, Unpublished paper.
- Bakırcıoğlu, R. (1997). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bakırcıoğlu, R. (2000). *İlköğretim, Ortaöğretim ve yükseköğretimde rehberlik ve psikolojik danışma (Geliştirilmiş beşinci baskı)*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Barnett, D. W. , Zucker, K. B. (1990). *The personal and social assessment of children*. Boston: Allyn & Bacon.
- Başkan, H. (2001). *İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarının etkililiğine ilişkin algı ve beklentileri* (Denizli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Bentzen, W. R.(2009). *Seeing young children: A guide to observing and recording behaviour*. Clifton Park, NY: Thomson Delmar Laerning.
- Bogdan, R.C., & Biklen, S.K. (1998). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Needham Heights, MA: Ally & Bacon.
- Bodrova, E. , Leong, D. J. (2010). *Zihin Araçları: Erken Çocukluk Eğitiminde Vygotsky Yaklaşımı (Tools of the mind: the vygotskian approach to early childhood education)*. G. Haktanır (Çev. Ed.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Buldu, M. (2010). *Do they walk the walk: an examination of Turkish in-service early childhood teachers' assessment practices*. Master Thesis. Middle East Technical University, Ankara.
- Can, G. (2002). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Ankara: Pegem Yayınları.
- Cavkaytar A. (2002). Gözlem Tekniği. A.A. Ceyhan (Ed.). *Bireyi tanıma teknikleri* içinde (s.37-58). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Curtis, A. (1998). *A curriculum for the pre-school child: learning to learn* (Second Edition). London: Routledge Farmer.
- Çelenk, S. (2003). “Okul Başarısının Önkoşulu Okul Aile Dayanışması”. İlköğretim Online, E Dergi, (2 (2), <http://www.ilkogretim-online.org.tr>
- Demirtaş, Z.T. (2008). *İlköğretim okulları öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçları ile kurum içi iletişim algıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Doğan, B., TATIK R., Ş. (2014). Okulöncesi Öğretmenlerinin Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. *International Journal of Social Science*. Sayı 27. Cilt 1 sf 521-539.

- Durmuşçelebi M., Akkaya D. (2011). Okulöncesi Eğitim Programının Uygulanmasının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, ss.255- 272.
- Epstein, A. S., Schweinhart, L. J., DeBruin-Parecki, A., & Robin, K. B. (2004). *Preschool assessment: A guide to developing a balanced approach* (NIEER Policy Brief, Issue 7). New Brunswick, NJ: National Institute for Early Childhood Research.
- Eren, T. (2007). *A Bridge Between Home and School Portfolio Assessment in Early Childhood Education*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Erkan, S. (2010). *Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar*. F. Temel (Ed.), *Aile Eğitimi ve Erken Çocuklukta Aile Katılım Etkinlikleri*, (s.3-40). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erol, B. (2002). *Okul Rehber Öğretmenlerine Rehberlik El Kitabı*. İstanbul: Lebib Yayınları.
- Gibson, T. S. (1994). Student Evaluation in an Integrated Preschool Classroom. Educational Resources Information Center (ERIC). <<http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2>> (29.06.06).
- Goodwin, W. L., ve Driscoll, L. A. (1980). *Handbook for measurement and evaluation in early childhood education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Gronlund, G. Ve James, M. (2005). *Focused observations: How to observe children for assesment and curriculum planning*. Minnesota: Redleaf Press.
- Gullo, D. F. (2005). *Understanding assessment and evaluation in early childhood education* (2rd ed.). New York: Teachers College Press.
- Gülmez, İşler S. (2004). *Sınıf öğretmenlerine uygulanan hizmet içi eğitim programlarının etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Gündoğdu, T.; Turan, S.; Kızıldaş, E.; Çimen, N.; Kayserili, T. (2008). 2002 ve 2006 okul öncesi eğitim programlarında yer alan değişikliklerin öğretmen algılarına göre karşılaştırılması. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:17. 47-71.

- Herman, J. L. ve Winters, L. (1994). Portfolio research: A slim collection. *Educational Leadership*, 52 (2), 48-55.
- Howard, V.K., Williams, B. F. Ve Lepper, C. (2010). *Very young children with special needs: Formative approach for today's children* (4th Ed.) Upper Saddle River, New Jersey : Pearson Merrill Prentice Hall.
- Inkrott, R. S. (2003). *Portfolio Assessment in the Preschool Classroom*. Defiance College.
- Irwin, D., Bushnell, M. (1980). *Observational Strategies for Child Study*, New York: Holt.
- Kırcaali İftar, G. (1998). “Özel gereksinimli bireyler ve Özel Eğitim”, S. Eripek (Ed.), Özel Eğitim, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Kan, A. (2007). Portfolyo Değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Kandır, A., Özbey, S. ve İnal, G. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programını planlama ve uygulamada karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi. *Uluslar Arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Vol:2/6.373-387.
- Kankaaranta, M. (1996) “Developing digital portfolios for childhood education”, Institute for Educational Research, University of Jyväskylä.
- Karasar N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Karasar N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavas,A.B. ve Bugay, A., 2006. *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Yetiştirilmesinde Gördükleri Eksiklikler ve Çözüm Önerileri*. III. Uluslar Arası Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Çanakkale. Bildiri Özetleri Kitabı, s:10.
- Kaya, Ö. M. (2011). Çocuklara İlişkin Bilgilerin Raporlaştırılması, Yorumlanması ve Kullanması. Aydoğan Aykut Ceyhan, Meral Ören (Ed.), *Çocukları Tanıma Teknikleri* içinde (s. 166-179). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Kumtepe, A. T. (2011). Gözleme Dayalı Teknikler. Aydoğan Aykut Ceyhan, Meral Ören (Ed.), *Çocukları Tanıma Teknikleri* içinde (s.30-40). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Kwak, J., Nah, K. (2011). *Child Assessment in Early Childhood Education and Care Settings in South Korea..* Korea: Asian Social Science.
- Kepçeoğlu, M. (1992). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Kağıtçıoğlu Matbaa.
- Kuzgun, Y. (2003), “İlköğretimde Rehberlik”, 4. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kuzgun, Y. (2000). Rehberlik ve psikolojik danışma (Genişletilmiş baskı). Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Linderman, G. M. (1997): *Art in the Elementary School: Drawing, Painting, and Creating for The Classroom*, Blacklick: The McGraw-Hill Companies, 5 edition.
- Losardo A. , Syverson A. (2001). *Alternative Approaches to Assessing Young Children (Second Edition)* Baltimore, Maryland: Paul H. Brookes Publishing.
- Marrison G. S. (2000). *Fundamentals of early childhood education* (2nd edition). Upper Saddle River, NJ: Prentice- Hall.
- Martin, S. (2007). *Take a look: Observation and portfolio assessment in early childhood*. Toronto: Pearson.
- McAfee, O., Leong D. J.(2002). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim ve Öğrenmenin Değerlendirilmesi ve Desteklenmesi* (B. İkinci çev.). İstanbul: Nobel Yayınları.
- McAfee, O., Leong D. J. ve Bodrova, E. (2004). *Basics of assessment: A primer for early childhood educators*. Washington, DC: National Association for the Education of Young Children.
- McAfee, O. Ve Leong, D. J. (2007). *Assessing and guiding young children's development and learning* (Fourth edition). Boston: Pearson Education, Inc.
- Milli Eğitim Bakanlığı MEGEP Projesi (2006) . *Çocukları Tanıma Teknikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü. (2006). *Okul Öncesi Eğitim Programı*, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

- MEB (2008). *Millî Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25486.html> adresten 06 Eylül 2008 tarihinde edinilmiştir.
- MEB (2012). *Millî Eğitim Bakanlığı Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği*. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25486.html> adresten 10 Ekim 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Miles, M.B. ve Huberman, A.M. , (1994). *Qualitative data analysisi: A sourcebook of new methods*. Newbury Park, London, New Delhi: Sage Publications.
- Mills, L. (1994). *Yes, It Can Work!: Portfolio Assesment With Preschoolers*. <<http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2>> (20. 06. 06).
- Mindes, G. (2007). *Assessing young children* (3rd edition). N. J.: Merrill Prentice Hall. North Central Regional Educational Laboratory [NEGP] (1998). Principles and recommendations for early childhood assessments, <http://govinfo.library.unt.edu/negp/reports/prinrec.pdf> adresinden 15 Mart 2011 tarihinde edinilmiştir.
- Norman, K. (1998), Investigation of the use of portfolios as an alternative assessment procedure, A Dissertation presented for the Doctor of Education Degree The University of Memphis.
- Oktay, A. ve Polat Unutkan, Ö. (2003). Okul öncesinde ilköğretime hazır oluş. *Erken Çocuklukta Yeni Yaklaşımlar*, İstanbul: Morpa Yayıncılık
- Ören, M. (2011). Okulöncesi Eğitimde Çocukları Tanıma ve Değerlendirme. Aydoğan Aykut Ceyhan, Meral Ören (Ed.), *Çocukları Tanıma Teknikleri* içinde (s. 5-8 ve 81). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2002). *Bireyi Tanıma Teknikleri*, Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (1998). *Bireyi Tanıma Teknikleri*, Ankara: PDREM Yayınları.
- Sağlam, M. (2008). Okulöncesi eğitim programlarının değerlendirilmesi. M. Sağlam (Ed.). *Özel öğretim yöntemleri* (s.157-180). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Schappe J. F. (2005). *Early Childhood Assessment: A Correlational Study of the Relationships Among Student Performance, Student Feelings, and Teacher Perceptions*. Early Childhood Education Journal, Pennsylvania State University, Camp Hill, PA, USA

- Selçuk, Z. (1999). *Bireyi Tanıma Teknikleri, İlköğretimde Rehberlik*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Serin, A. Y. (2003): “*Bir İletişim Aracı Olarak Çocuk Resimleri*”, *Çağdas Eğitim Dergisi*, sayı: 28: 17-23.
- Sezer, E. (2006). *Milli eğitim bakanlığına bağlı devlet okullarında çalışan psikolojik danışman ve rehber öğretmenlerin hizmetiçi eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (İstanbul İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Shepard, L. ,S.L. Kagan, E. Wurtz. 1998. *Principles and recommendations for earlychildhood assessments*. Washington, DC: National Education Goals Panel.
- Suna, Ö. (1998). *İlköğretim Birinci Kademe Birinci Devrede Öğrenci Tanıma Tekniklerinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Şimşek, H. (2014). *OECD 2013 Eğitim Göstergeleri Raporu: Ne Ekersen Onu Biçersin*. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Taner, G. (2005). “*Bireyi Tanıma Tekniklerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanmasına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*” Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Eğitim Bilim Dalı.
- Tuğrul, B. (2005). Çocuğu tanıma ve değerlendirme. M. Sevinç (Yay. Haz.). *Gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar 2* içinde (s.380-392). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Sayı:24. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Türnüklü, A. (2001). *Eğitimbilim Alanında Aynı Araştırma Sorusunu Yanıtlamak İçin Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması*, Eğitim ve Bilim. Cilt 26, Sayı 120, ss. 8-13.
- Ufuk, A. (1998). *Okullarda Rehberlik Hizmeti El Kitabı (Birinci Baskı)* Manisa: M.E. Basımevi.

- Valencia, S. W. , Place, N. (1994). *Portfolios: A process for enhancing teaching and learning*. The Reading Teacher, 47(8), 666-669.
- Weldin, D. J. , Sandra R. Tumarkin (1997). Parent Involvement: More Power in the Portfolio. Childhood Education.
- White, C. R., Wallace, J., Huffman, L. C. (2004): *Use of Drawings to Identify Thought Impairment Among Students with Emotional and Behavioral Disorders: An Exploratory Study*”, Journal Of The American Art Therapy Associations, vol: 21, no: 4: 210-218.
- Wortham, S. C. (2008). Assessment in early childhood education. New Jersey: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Wortham, S. C. (2003). Assessing and reporting young children’s progress: A review of the issues. J. P. Isenberg ve M. R. Jalongo (Ed.). *Major trends and issues in early childhood education* içinde (s. 97-113). New York: Teachers College Press.
- Wortham, S.C., Barbour, A.C., B. Desjean-Perrotta. (1998). *Portfolio Assessment A Handbook for Preschool and Elementary Educators*, Olney, MD: Association for Childhood Education International. Ohey, M. D. <<http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/data/ericdocs2>> (30.06.06).
- Yavuz Konokman, G., Tanrıseven, I., ve Karasolak, K. (2013). Öğretmenlerin Hizmetiçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(3), 997-1010.
- Yeşilyaprak, B. (2002). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Beşinci Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım A, Şimşek H.(2000). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. , Şimşek, H. (2011) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8th ed.) (Qualitative Research Methods in Social Sciences). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız M. (2006). *Sınıf Öğretmenleri İçin Öğrenciyi Tanıma Teknikleri ve Sınıf içi Rehberlik Etkinlikleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

Yılmaz, H. , Üre Ö. (1997). *Rehberlik Ders Notları*, Konya.